

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Karanneiden hevosten etsintäohje

El-Nemr, Tina
Järvinen, Maria

2017 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Karanneiden hevosten etsintäohje

El-Nemr Tina
Järvinen Maria
Turvallisuusalan koulutus
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2017

El-Nemr Tina & Järvinen Maria

Karanneiden hevosten etsintäohje

Vuosi 2017 Sivumäärä 94

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää karanneen hevosen etsinnöissä käytettävien menetelmien nykytila ja laatia ohjeistus siihen, kuinka etsintäoperaatio tulisi organisoida ja johtaa. Ohjeistus laadittiin helposti ymmärrettäväksi ja noudatettavaksi, ja tavoitteena on, että tallinpitäjät kokoavat valmiuskansion. Työ on tehty yhteistyössä Suomen Hippoksen kanssa.

Työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Viitekehyksenä käytimme voimassa olevia hevostenpitoa koskevia lakeja ja asetuksia, hevosia käsittelevää tietokirjallisuutta sekä henkilöetsinnän teoriaa. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kahta sähköistä kyselytutkimusta, joista toinen suunnattiin karanneiden hevosen omistajille ja toinen etsintöihin osallistuneille. Kyselytutkimusten avulla selvitettiin etsinnöissä tällä hetkellä käytettäviä menetelmiä. Lisäksi aineistoa kerättiin suorittamalla teemahaastatteluja eri alojen asiantuntijoille. Haastattelut on litteroitu asianmukaisesti. Kyselyjen ja haastattelujen perusteella työn painopisteeksi nousi tarve etsintäoperaation järjestelmällisestä toteuttamisesta, ja tätä painotetaan laatimamme ohjeessa vahvasti.

Työmme pyrkimyksenä on lisätä turvallisuustietoisuutta ja parantaa samalla turvallisuusasennetta hevostalleilla. Etsintäohjeistuksen avulla pyrimme tuomaan uusia näkökantoja ja keinoja etsinnän avuksi. Opinnäytetyötä kirjoittaessamme näkemyksemme työmme tarpeellisuudesta vahvistui, sillä kyselyjen perusteella voitiin todeta, että ihmisten varautuminen on paikoin puutteellisella tasolla. Toivomme, että opinnäytetyömme tulokset vaikuttavat hevosihmisiin siten, että he kartoittaisivat ennalta turvallisuuden parantamismahdollisuuksia omassa ympäristössään ja ottaisivat laatimamme etsintäohjeen käyttöön. Turvallisuus on ennen kaikkea oikeaa asennetta.

Asiasanat: hevonen, etsintä, turvallisuus, ohjeistus

El-Nemr Tina & Järvinen Maria

Guide to Searching for Escaped Horses

Year	2017	Pages	94
------	------	-------	----

The purpose of the thesis was to discover the present state of the procedures used to find runaway horses and to issue guidance material on how to organise and manage the search operations. The guidance material has been developed in such a way that it is easy to understand and follow. The desired outcome is that stable owners will prepare a guidance file. This thesis was commissioned by Suomen Hippos.

This is a functional study. The theoretical framework covers applicable laws and regulations on keeping horses, factual literature regarding horses, and theory on search and rescue methods was exploited. The material was collected through two electronic surveys. One survey was sent to horse owners and the other one to people, who had been involved in a search. The objective of each survey was to identify the procedures, which are currently used by persons, who have been involved in a horse search. In addition to the surveys, interviews were conducted with search experts and appropriate authorities in order to gain a comprehensive view of the search operation. The interviews have been transcribed appropriately. By analysing the conducted surveys and interviews, it became apparent that the main need for search operations was to organise them systematically. This need is emphasised in the produced guidance material.

This thesis ultimately intends to increase safety knowledge and to enhance attitudes towards safety at stables. New perspectives and methods that positively contribute to the search are introduced in the search guide. The results of the survey corroborated the importance of this study as they indicated that there is currently inadequate preparedness for when a horse escapes. The objective is that the results will influence horse owners and hobbyists, so that they will map out in advance possibilities to improve safety in their own environment and execute the prepared guidance. Above all, the thesis concludes that safety is about having the correct attitude.

Keywords: horse, search, safety, instruction

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Tutkimusasetelma	8
2.1	Keskeiset käsitteet.....	10
2.2	Tiedonkeruumenetelmät.....	11
2.2.1	Kirjallisuuskatsaus.....	11
2.2.2	Kysely.....	12
2.2.3	Haastattelu	12
2.3	Opinnäytetyön vaiheet	14
2.3.1	Sovellettavan teorian kartoitus	14
2.3.2	Kyselyjen toteuttaminen.....	14
2.3.3	Haastattelujen toteuttaminen	15
2.3.4	Ohjeen laatiminen	16
3	Tietoperusta	16
3.1	Yleistietoa hevosesta	16
3.1.1	Hevosen aistit.....	17
3.1.2	Hevosen pakoreaktio ja suuntavaisto.....	20
3.1.3	Hevosen kiinniottaminen.....	22
3.2	Lainsäädäntö ja onnettomuustutkinta.....	23
3.2.1	Poliisi-, pelastus- ja eläinsuojelulaki	23
3.2.2	Tieliikennelaki, onnettomuustutkinta sekä maa- ja metsätalousasetus	25
3.3	Etsintätoimien menetelmät	27
4	Varautuminen ja etsinnän tehostaminen	30
4.1	Riskienhallinta POA-menetelmää käyttäen ja riskianalyysi.....	31
4.2	Vakuutus-suositus	34
4.3	GPS-paikannin (Global Positioning System) etsintöjen avuksi.....	34
4.4	Vaihtoehtoisia etsintämenetelmiä	35
4.4.1	Etsijäkoiraliitto	35
4.4.2	Miehittämättömät ilma-alukset.....	37
4.4.3	Muilla tavoin ilmasta käsin suoritettava etsintä	38
5	Kyselyjen tulokset ja analyysi	40
5.1	Hevosten omistajille suunnatun kyselylomakkeen tulokset	40
5.2	Etsintään osallistuneiden kyselylomakkeen tulokset	45
5.3	Kyselytuloksien analyysi	58
5.3.1	Etsinnän organisointi	59
5.3.2	Etsinnän johtajan tehtävät	60
5.3.3	Etsintään osallistuvan tehtävät	63
6	Yhteenveto etsintäohjeesta.....	63

7	Pohdinta	65
	Lähteet	67
	Kuviot.	72
	Liitteet.....	74

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on laatia ohjeistus karanneiden hevosten etsintään. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Suomen hevosalan kattojärjestön Suomen Hippoksen kanssa. Opinnäytetyömme painottuu etsintämenetelmien kartoittamiseen ja niiden kehittämiseen. Huomioimme myös nykYTEknologian tuomat uudet mahdollisuudet. Tässä työssä kerromme kuinka päädyimme tutkittavaan aiheeseen, kuvaamme teoreettisen viitekehyksen ja esittelemme opinnäytetyössä käytetyt tutkimusmenetelmät. Lisäksi avaamme tutkimuksemme tulokset, jonka perusteella teimme johtopäätelmät ja laadimme ohjeistuksen.

Tutkittava aihe valikoitui kirjoittajien henkilökohtaisen kiinnostuksen perusteella. Molemmat kirjoittajat ovat olleet pienestä pitäen hevosten kanssa tekemisissä ensin hevostenhoitajina ja myöhemmin hevosten omistajina. Nykyään kumpikaan ei ratsasta enää aktiivisesti, mutta ”hevoshulluus” on säilynyt molemmilla sydämessä. Huuomioimme kiinnittyi syksyllä 2016 valtakunnan medioihin, joissa uutisoitiin useampaan kertaan Espoossa karanneista hevosista. Seurasimme hevosten etsintöjä, elimme etsijöiden mukana ja toivoimme hevosten löytyvän nopeasti. Toista kirjoittajaa myös pyydettiin osallistumaan etsintöihin. Ensimmäinen tapaus päättyi onnellisesti, kun karannut suomenhevonon löytyi Nuuksion kansallispuistosta hyväkuntoisena turpa sinisenä mustikoita syötyään (Helsingin Sanomat 2016). Toinen oli traaginen tapaus, jossa kaksi hevosta oli päässyt ratsastajiltaan irti maastolenkin aikana. Tilanne päättyi hevosten löydyttyä neljä päivää myöhemmin läheiseen lampeen hukkuneena (Helsingin Sanomat 2016a).

Eräs edellä mainittuihin etsintöihin osallistunut vapaaehtoinen kertoi toiselle tämän työn kirjoittajalle kokemuksistaan. Hänen mukaansa etsijöiden välisessä tiedonkulussa oli ollut haasteita, mikä johti samojen alueiden haravointiin useampaan kertaan. Molempien Espoossa 2016 uutiskynnyksen ylittäneiden tapausten ongelmana ei ole ollut saada vapaaehtoisia etsijöitä paikalle, vaan heidän ohjeistuksensa ja koordinointinsa jäi puutteelliseksi. Kirjoittajat keskustelivat hevosten etsinnöistä yleisellä tasolla ja vertailivat omia kokemuksiaan etsintöihin osallistumisesta. Keskustelun edetessä pantiin merkille, että karanneen hevosen etsinnästä ei ole vakiintuneita etsintätapoja ja aiheesta ei ole myöskään julkaistu ohjeistusta. Toteutuneet etsintätoimet vaikuttivat olleen usein sekavia ja riittämättömiä organisoinnin sekä tiedonkulun puutteellisuuden vuoksi. Mietimme mitä voisimme tehdä hevosten ja omistajien hyväksi, jotta etsinnöissä käytettävissä olevat resurssit eivät menisi hukkaan. Tästä syntyi ajatus tehdä opinnäytetyö karanneen hevosen etsinnästä. Halusimme kehittää helposti sovellettavissa olevan ohjeistuksen etsintämenetelmästä, joka hyödyntää nykyaikaista teknologiaa. Tavoitteena on, että ohje jaetaan Suomen Hippoksen julkaisuissa tarvitsijoiden käyttöön.

Opinnäytetyömme aihe on merkityksellinen, sillä hevostalous on Suomessa merkittävä työllistäjä. Ala työllistää Suomessa yli 15 000 henkilöä ja hevosharrastajiakin on noin 380 000. Suomen Hippoksen tilastojen mukaan Suomessa oli vuonna 2015 yli 74 000 hevosta. Hevostalouden välilliset vaikutukset ovat moninkertaiset rehu- ja rakentamiskaupan sekä palvelujentarrjonnan kautta. Suomen Hippos tunnistaa hevosen merkityksen taloudelle tulevaisuudessa ennen kaikkea hyvinvoinnin edistäjänä sekä kuntoutus-, matkailu- ja virkistyspalveluina. (Suomen Hippos 2016, 2.) Opinnäytetyössämme on myös turvallisuuteen liittyvä ulottuvuus. Liikenneturvan (2015) mukaan tieliikenteessä kuoli vuonna 2015 kolme henkilöä hirvionnettomuuksissa. Keskikokoinen hevonen vastaa kooltaan hirveä ja sen keskinopeus voi parhaimmillaan olla 70 kilometriä tunnissa (Guinness World Records 2016). Tämä tekee irrallaan liikkuvasta hevosesta merkittävän vaaratekijän liikenteessä, minkä takia ohjeistuksemme palvelee myös tieliikenneturvallisuutta.

Tässä opinnäytetyössä esittelemme aluksi luvussa 2 tutkimusasetelman, keskeiset käsitteet, käyttämämme tiedonkeruumenetelmät sekä opinnäytetyön vaiheet. Luku 3 koostuu opinnäytetyön teoriaosasta, joka sisältää kolme alalukua: ensimmäisessä esittelemme perustietoa hevosen aisteista ja käyttäytymisestä. Toisessa luvussa käydään läpi karannutta hevosta käsittelevä lainsäädäntö ja liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tuottama tutkimustieto. Viimeisessä alaluvussa käsittelemme etsinnän teoriaa ensin yleisellä tasolla ja sen jälkeen soveltaen sitä hevosen etsintään. Siitä etenemme lukuun 4, jossa arvioimme eri vaihtoehtoja ennaltaehkäisemiseen ja turvallisuuden parantamiseen. Luvussa 5 esittelemme kyselyjemme tulokset. Luvut 6 ja 7 käsittävät analyysin, pohdinnan ja ajatuksemme kehittämistoimenpiteistä.

2 Tutkimusasetelma

Päätettyämme tutkia karanneen hevosen etsintään liittyviä menetelmiä ja tapoja, jatkoimme tutkimusprosessia arvioimalla tutkimuksellemme parasta tutkimusstrategiaa. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2013, 132) ovat määrittäneet tutkimusstrategian tutkimuksen menetelmällisten ratkaisujen kokonaisuudeksi. Strategian määrittäminen edellyttää valintojen tekemistä. Tutkijan on mietittävä, mikä on tutkimuksen tavoite ja tarkoitus sekä huomioitava että tavoite määrittää myös tutkimusmenetelmän valintaa. Valittu tutkimusmenetelmä riippuu siis tutkimustehtävästä tai -ongelmasta. (Hirsjärvi ym. 2013, 123, 132). Tutkimusmenetelmillä tarkoitetaan keinoa tai tapaa, jotka ovat tiedemaailman yleisesti hyväksymiä. Niitä käyttämällä tutkija voi saavuttaa luotettavan ratkaisun havaittuun ongelmaan. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa ratkaisun perusteeksi tietoa tiedemaailman hyväksytyjä menetelmiä käyttäen. (Kananen 2015, 65.) Hirsjärven ym. (2013, 138) mukaan tutkimuksen tarkoitusta luonnehditaan neljän piirteen perusteella: kartoittava, selittävä, kuvaileva ja ennustava.

Tavoitteenamme oli tuottaa ohjeistus karanteen hevosen etsintöihin osallistuville vapaaehtoisille henkilöille. Työn luonteesta johtuen oli luonnollista toteuttaa työ toiminnallisena opinnäytetyönä. Tutkimuskysymykseksemme ovat:

1. Mikä on karanteen hevosen etsintätoimien nykytila?
2. Kuinka hevosen etsintää tulisi toteuttaa ja johtaa?
3. Miten teknologiaa voitaisiin hyödyntää paremmin etsinnöissä?

Tutkimusmenetelminä hyödynnämme laadullisen ja määrällisen tutkimuksen menetelmiä, vaikka Airaksinen & Vilkkä (2003, 56) ovat esittäneet, että toiminnallisessa opinnäytetyössä ei tutkimuksellisten menetelmien käyttäminen ole välttämätöntä. Kananen (2015, 71) toteaa, että menetelmien rinnakkain käyttäminen on sallittua parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Laadullinen tutkimus pyrkii Hirsjärven ym. (2013, 164) mukaan kuvamaan todellista elämää mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullista tutkimusta käytetään silloin, kun ilmiötä ei tunneta (Kananen 2015, 71). Sen avulla pyritään saavuttamaan tutkittavasta ilmiöstä syvälinen ymmärrys tutkimalla havaintoyksikkö mahdollisimman perusteellisesti. Menetelmän luonteeseen kuuluu, että tutkija on kiinnostunut siitä, kuinka ihmiset kokevat ympäröivän maailman. Siitä johtuen tutkija menee suoraan tutkimuskentälle havainnoimaan tai haastattelemaan. (Kananen 2008, 24-25.) Laadullinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa ja tutkimuksen aineisto kootaan yleensä todellisissa tilanteissa. Tiedon keruun instrumenttina käytetään ihmistä, jota havainnoidaan esimerkiksi kuuntelemalla ja seuraamalla. Osallistuvan havainnoinnin lisäksi aineistonkeruumetodina käytetään teema- ja ryhmähaastattelua sekä dokumenttien ja tekstien diskursiivista analysointia. Laadulliselle tutkimukselle on myös tavanomaista sen toteuttamisen joustavuus: tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä ja sitä muutetaan olosuhteiden mukaisesti. Tutkittavat tapaukset ovat ainutlaatuisia ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 164.)

Määrällinen tutkimus eroaa lähtökohdiltaan laadullisesta tutkimuksesta. Määrällisessä tutkimuksessa korostetaan yleispäteviä syyn ja seurauksen lakeja. Tutkimusmenetelmässä keskeistä on tehdä johtopäätökset aiemmista tutkimuksista, huomioida jo olemassa olevat aiheita käsittelevät teoriat, esittää hypoteesit ja määrittää käsitteet. (Hirsjärvi ym. 2013, 140.) Määrällinen tutkimus tarkoittaa yleensä kyselyä, jolla tutkimusaineisto kerätään. Tutkimukseen liittyvässä kyselyssä käytettävät kysymykset määritellään tarkasti, mikä edellyttää tutkijalta tutkittavan ilmiön hyvää tuntemusta. (Kananen 2015, 73.) Tutkittava tieto joko esitetään numeroina tai vaihtoehtoisesti aineisto ryhmitellään numeeriseen muotoon. Numerotiedot selitetään sanallisesti kuvaamalla kuinka eri asiat liittyvät toisiinsa tai eroavat toistensa suhteen. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon tai miten usein. (Vilkkä 2014, 13-14.) Yksinkertaistettuna voidaan todeta, että laadullinen tutkimus perustuu sanoihin ja määrällinen tutkimus numeroihin (Kananen 2008, 24).

Opinnäytetyömme aihe ja tavoite puoltavat tutkimusmenetelmänä toiminnallista tutkimusta. Koska tavoitteena on kehittää menetelmä ja julkaista ohjeet kadonneen hevosen etsinnälle, on valintamme toiminnallisen opinnäytetyön tekemisestä mielestämme perusteltu. Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehto ammattikorkeakoulun tutkimukselliselle opinnäytetyölle ja se tavoittelee ammatillisessa kentässä esimerkiksi käytännön toiminnan ohjeistamista tai toiminnan järjestämistä. Toiminnallisessa opinnäytetyössä olisi hyvä olla toimeksiantaja, mutta se ei kuitenkaan ole pakollista. Toiminnallisen opinnäytetyömme tuotos on tämä raportti, johon olemme tiivistäneet mitä olemme tehneet, millainen työprosessi on ollut sekä esittelemme johtopäätökset. Raportin lisäksi olemme tuottaneet ohjeistuksen etsintään. Olemme huomioineet, että raportissa ja ohjeistuksessa käyttämämme kirjoitusmuoto on erilaista, sillä puhuttelemme ohjeistuksessa suoraan käyttäjäryhmää. (Airaksinen & Vilka 2003, 9, 65.)

2.1 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen keskeiset käsitteet ovat etsinnän johtaja, etsintä, karannut hevonen, nykyteknologia ja ohjeistus. Käsitteet on esitelty tarkemmin alla.

Etsinnän johtaja

Etsinnän johtajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on ominaisuuksiltaan soveltuva tai omaa jo aiempaa kokemusta etsintöjen organisoinnista. Etsinnän johtajaa auttaa tuntemus vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja viranomaisten toiminnasta. Lisäksi hänelle olisi hyödyksi tuntemus etsinnöissä hyödynnettävästä nykyteknologiasta.

Etsintä

Etsinnällä tarkoitetaan johdettua etsintää, jossa on osallisena vapaaehtoisia etsijöitä. Etsinnän kohteena on karannut hevonen. Etsintään voi osallistua eri alojen vapaaehtoisia, joiden johtaminen asettaa etsinnän johtajalle tietyt haasteet.

Karannut hevonen

Karanneella hevosella tarkoitetaan irrallaan liikkuvaa hevosta tai ponia. Hevonen on voinut päästä irti esimerkiksi ajo- tai ratsastustilanteesta. Jos hevonen on lähtenyt laitumelta tai aitauksesta karkuun, sillä ei välttämättä ole edes riimua päässä helpottamassa kiinniottamista. Ajotilanteesta irti päässyt hevonen voi juosta valtoimenaan karryt perässään. Irrallaan olevalla hevosella voi olla näin ollen vaihteleva varustus päällä, josta se voi jäädä kiinni esimerkiksi puuhun tai muihin esteisiin.

Nykyteknologia

Nykyteknologialla tarkoitetaan laitteita, jotka helpottavat hevosen etsintää, etsinnän johtamista ja etsijöiden välistä tiedonkulkua. Tässä työssä esitellään muun muassa miehittämättö-

mien ilma-alusten ja lennokkien, lämpökameroiden, GPS-paikantimien ja mobiilisovellusten hyödyntäminen etsintöjen apuna.

Ohjeistus

Tässä työssä ohjeistuksella tarkoitetaan opasta, joka on luotu karanneen hevosen etsinnän käynnistämiseksi ja suorittamiseksi. Ohjeistus tukee etsinnänjohtajan toimia ja se perustuu tässä työssä tunnistettuihin kehityskohteisiin.

2.2 Tiedonkeruumenetelmät

Hirsjärven ym. (2013, 191) mukaan toiminnallinen ja tutkimuksellinen opinnäytetyö eroavat toisistaan sen perusteella, mitä niissä tarkastellaan. Yhteistä niille kuitenkin ovat käytettävät aineistonkeruumenetelmät (Airaksinen & Vilka 2003, 57). Aineistonkeruun perusmenetelmiksi on määritelty kysely, haastattelu, havainnointi ja dokumenttien käyttö (Hirsjärvi ym. 2013, 191). Aineistonkeruumenetelminä hyödynsimme asiantuntijoiden ryhmä- ja yksilöhaastattelu- ja sekä kyselyä. Lisäksi käytimme teoreettista tietopohjaa hyödyntämällä hevosten käyttäytymisestä tehtyjä tutkimuksia sekä selvitimme eläinten etsintään liittyvän voimassaolevan lainsäädännön. Seuraavissa kappaleissa esitellään opinnäytetyössämme käytetyt tiedonkeruumenetelmät.

2.2.1 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan tutkijan tutustumista muuhun tutkittavaa aihetta käsittelevään olennaiseen kirjalliseen materiaaliin kuten aikakauslehtiartikkeleihin ja muihin keskeisiin julkaisuihin sekä tutkimustuloksiin. Kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on osoittaa kuinka aihetta on tutkittu aikaisemmin, mistä näkökulmasta sitä on tutkittu ja esittää kuinka nyt tutkittava aihe liittyy aikaisempaan tutkimukseen. Kirjallisuuskatsauksen laatiminen edellyttää tutkijalta aihealueen hyvää tuntemusta, jotta hän kykenee seulomaan katsaukseen vain asianmukaiset tutkimukseen liittyvät lähteet. (Hirsjärvi ym. 2013, 121, 259.)

Kananen (2008, 81) määrittää dokumentaatioksi kaikki painetut, kirjalliset aineistot sekä kuva- ja äänimateriaalit. Kirjallista aineistoa käytetään tutkimuksissa joko sellaisenaan tai tutkimushaastattelujen ja -kyselyjen tukena. Tutkimusaihe yleensä täsmentyy kirjallisuuskatsauksen yhteydessä, samalla kun tutkijan ymmärrys tutkittavasta aiheesta kasvaa. Tutkijan lukeneisuutta, jota pidetään eräänä tutkimuksen arviointikriteerinä, mitataan lähdeluettelon laajuudella. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on lisätä tutkimuksen uskottavuutta, sillä tutkija saa kirjallisuudesta tukea omille ratkaisuilleen tutkimuksen eri vaiheissa. Joskus tutkimuksen tulos ei ole yhtenäinen jo tutkitun aineiston kanssa, mikä voi johtua siitä, että tutkittava ilmiö on kehittynyt eteenpäin aikaisemmista tutkimuksista. Mikäli näin käy, tutkijan

on tärkeää selvästi esittää miten ja miksi oman tutkimuksen tulokset eroavat aikaisemmasta tutkimustuloksesta. (Kananen 2014, 98-99.)

2.2.2 Kysely

Kysely tunnetaan Survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä. Survey-tutkimuksella tarkoitetaan kyselyn, havainnoinnin ja haastattelun muotoja, joissa aineistoa kerätään yhdenmukaisesti kohdehenkilöiden muodostaessa halutun otoksen tietystä perusjoukosta. Yhdenmukaisuudella tarkoitetaan sitä, että kysymyksen asettelu on täsmälleen sama kaikille vastaajille. (Hirsjärvi ym. 2013, 193.) Vilkan (2015, 98) mukaan otos muodostuu mittauksen kohteista eli havaintoyksiköistä ja ”perusjoukko on tutkimuksessa määritetty joukko ihmisiä, yrityksiä, kuvia tekstejä yms”. Kyselyä aineistonkeruumenetelmänä pidetään yleisesti tehokkaana tapana kerätä tietoa, sillä sen avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto. Kyselyn avulla kerättyä aineistoa käsitellään yleensä määrällisen tutkimusmenetelmän mukaisesti. Tutkijoiden tulisi suunnitella kyselylomake huolella, sillä hyvälaatuinen kysely voidaan analysoida nopeasti tietokoneen avulla. Kyselylomakkeen käyttöä puoltaa myös sen helppous aikataulun ja kustannusten määrittämisessä. (Hirsjärvi ym. 2013, 194-195.)

Kyselytutkimuksen heikkouksina pidetään sen pinnallisuutta ja teoreettisen pohjan vaatimattomuutta. Kyselytutkimuksissa ei voida myöskään täysin varmistua, onko vastaaja ottanut kyselyn vastaamisen tosissaan ja allokoanut vastauksiinsa tarpeeksi pohdintaa. Kyselyvastausvaihtoehtojen määrittelyssä voidaan myös epäonnistua, jolloin ne eivät sovellu vastaajalle. Lisäksi vastaajan perehtyneisyys tutkittavaan aiheeseen saattaa olla vajavaista. Kyselyn käyttäminen edellyttää tutkijoilta vankkaa tietoa ja taitoa tutkittavasta aiheesta sekä halua allokoita kyselyn laatimiseen tarpeeksi aikaa sen laadun varmistamiseksi. (Hirsjärvi ym. 2013, 195.)

Kyselylomakkeella voidaan kerätä tietoa käyttäytymisestä, toiminnasta, asenteista, arvoista, uskomuksista, mielipiteistä ja tosiasioista. Kyselylomake mahdollistaa arviointien ja perustelun pyytämisen vastaajan toiminnoille ja vakaumuksille. Suoria ja yksinkertaisia kysymyksiä tulisikin käyttää kysyttäessä täsmällisistä tosiasioista esimerkiksi monivalintatyypillisesti tai avoimia kysymyksiä hyödyntäen. Tutkijoiden on huomioitava, että edellä mainitun kaltaisia kysymyksiä ei tulisi mitata Likert-tyyppisillä mittareilla. (Hirsjärvi ym. 2013, 197.)

2.2.3 Haastattelu

Hirsjärven ym. (2013, 204) mukaan haastattelu on laadullisen tutkimuksen pääaineistonkeruumenetelmä ja siinä tutkija on suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavaan. Haastattelukysymykset ovat jatkoa tutkimuskysymyksille ja niillä pyritään ratkaisemaan tutkimusongelma.

Olennaista on tunnistaa millä haastattelukysymyksillä voidaan saavuttaa vastaukset tutkimuskysymyksiin. (Kananen 2008, 73.)

Haastattelun hyödyiksi on koettu sen soveltuvuus ihmisen tutkimiseen, jossa tutkittava voi esittää itseään koskevia asioita vapaasti. Tutkija ei voi myöskään etukäteen tietää saamiensa vastauksien suuntaa, mutta vastausten tiedetään olevan monitahoisia. Haastattelun avulla kyetään selventämään ja syventämään vastauksia kysymällä jatkokysymyksiä sekä perusteluja esitetyille mielipiteille. Lisäksi haastattelu mahdollistaa vaikeiden aiheiden syvällisen tutkimuksen. Kyselyyn verrattuna haastattelun eduiksi koetaan myös se, että yleensä etukäteen valitut tutkimuskohteet saadaan myös mukaan tutkimukseen. Usein haastattelun suurin haaste on, että sen toteuttaminen vie paljon aikaa. Itse haastattelutilanteen tulisi kestää 1-2 tuntia. Lisäksi haastateltavan on itse valmistauduttava haastatteluun opiskelemalla haastattelijan rooli perinpohjaisesti. (Hirsjärvi ym. 2013, 206, 211.) Tosin Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti (2009, 96) toteavat, että haastattelu voi kestää ainoastaan kymmenistä minuuteista tunteihin. Käytännössä haastattelun kesto riippuu valitusta muodosta, sen avoimuudesta ja siitä kuinka paljon tietoa tarvitaan. (Ojasalo ym. 2009, 110.)

Haastattelut jaetaan tutkijasta riippuen joko kolmeen tai neljään luokkaan. Kananen (2008, 73) on määritellyt seuraavat haastatteluluokat: strukturoidut haastattelu, puolistrukturoidut haastattelut, teemahaastattelut ja avoimet haastattelut. Hirsjärvi ym. (2013, 208) on puolestaan tunnistanut yllä määritellyistä luokista kaikki muut paitsi puolistrukturoidun haastattelun.

Hirsjärven ym. (2013, 208) mukaan strukturoitu haastattelu suoritetaan lomaketta hyväksikäyttäen, jossa kysymysten ja väitteiden muoto on ennalta määrätty. Kananen (2008, 73) toteaaakin, että tämä haastattelumuoto vastaa määrällisen tutkimuksen kyselylomaketta, tosin haastattelu päättyy avoimeen keskusteluun, jossa aihealue on määritelty. Puolistrukturoidussa haastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä. Tämä tarkoittaa, että kysymykset ovat ennalta määritetty, mutta vastausvaihtoehtoja ei ole. Teemahaastattelu on yleisin käytetty haastattelumuoto. Siinä kysymysten tarkka järjestys ja muoto puuttuvat, vaikka aihepiirit ovatkin etukäteen tiedossa. (Hirsjärvi ym. 2013, 208.) Teemahaastattelun tavoitteena on, että haastattelun aihepiirit eli teemat on käsitelty vastaajan kannalta järkevässä järjestyksessä, ja että vastaaja kykenee antamaan kaikista kysytyistä teemoista oman kuvauksensa (Vilka 2015, 124). Avoin haastattelu on aikaa vievää toimintaa ja se edellyttää haastattelijalta enemmän ammattitaitoa kuin yllä kuvatut haastattelun muodot. Tätä haastattelumuotoa käytetään yleisesti terapeuttisissa tutkimuksissa, kun tavoitteena on selvittää haastateltavan tunteita, mielipiteitä ja ajatuksia. (Hirsjärvi ym. 2013, 208.)

Yleisesti käytettävät haastattelun muodot ovat yksilöhaastattelu, parihaastattelu ja ryhmähaastattelu. Haastattelun muotoja voidaan käyttää ristiin, jolloin ne täydentävät toisiaan. Yleisesti on huomattu, että ihmiset eivät ole niin varautuneita, kun haastateltavia on useampia. Tutkijan tulisi haastattelumuotoa valitessaan huomioida, mikä haastattelumenetelmä takaisi parhaan lopputuloksen. Valintaa tehdessään hänen on arvioitava, mikä on tutkimuksen aihe ja keitä haastateltavat ovat. (Hirsjärvi ym. 2013, 210.)

2.3 Opinnäytetyön vaiheet

Opinnäytetyömme toteutettiin neljässä vaiheessa. Aloitimme kirjallisuuskatsauksella ja tavoitteenamme oli tutustua aikaisemmin tuotettuun tietoon. Jatkoimme työtämme laatimalla kyselyt hevosen omistajille ja etsintöihin osallistuneille sekä haastattelurungot asiantuntijoille ja viranomaisille. Kolmannessa vaiheessa lähetimme kyselyt kohderyhmille ja haastatelimme edellä mainitut tahot. Lopuksi analysoimme kyselyjen ja haastattelujen tulokset, teimme johtopäätökset ja laadimme niiden pohjalta ohjeistuksen.

2.3.1 Sovellettavan teorian kartoitus

Opinnäytetyön teoria perustuu osittain kirjallisuuskatsaukseen. Tavoitteena oli kerätä opinnäytetyöhön liittyvää tietoa uskottavista lähteistä ja siten syventää kirjoittajien tietämystä sekä ymmärrystä tutkittavasta aiheesta. Tavoitteena oli myös tunnistaa aiheeseen liittyvät sidonnaisuudet. Kirjallisuuskatsauksessa keskityttiin tutkimuksellisuuden, hevosen käyttäytymisen, lainsäädännön ja riskienhallintamenetelmien lähteisiin. Kirjallisuuskatsauksessa hyödynnettiin sekä kirjallisia että sähköisiä lähteitä ja niitä etsittiin muun muassa Finna- ja FINLEX-tietokannoista.

Lähteistä pyrittiin tunnistamaan opinnäytetyöhön sovellettavaa tietoa ja suosituksia. Kirjoitustyö aloitettiin kirjallisuuskatsauksen pohjalta tiedonkeruumenetelmien, hevosen yleistiedon ja lainsäädännön avaamisella. Kirjoitustyötä ylläpidettiin koko opinnäytetyöprosessin ajan. Kirjallisuuskatsauksen tuloksia on käsitelty luvuissa kolme ja neljä.

2.3.2 Kyselyjen toteuttaminen

Yhtenä opinnäytetyömme aineistonkeruumenetelmänä käytettiin kahta erilaista kyselylomaketta. Kyselyalustana käytettiin verkossa toimivan Kyselynetin Laurea Ammattikorkeakoulun opiskelijoille tarjoamaa ilmaista kyselyalustaa. Päädyimme käyttämään kyselyä aineistonkeruumenetelmänä sen helppokäyttöisyyden, maksuttomuuden ja laajan vastaajamäärän saavutettavuuden vuoksi. Kyselylomakkeet sisälsivät pääsääntöisesti monivalintakysymyksiä sekä strukturoidun ja avoimien kysymyksiä välimuotoja. (Hirsjärvi ym. 2013, 199-200.) Laadimme kaksi kyselyä, joista toinen oli suunnattu hevosen omistajille ja toinen etsintöihin osallistu-

neille. Kyselyt jaettiin kontaktiemme kautta sosiaalista mediaa hyödyntäen hevosten etsintöihin osallistuneille henkilöille ja hevosten omistajille. Kyselyjen jakotavan vuoksi emme kykene määrittelemään kyselyjen vastausprosenttia. Vastauslomakkeet olivat auki 21 päivää.

Molemmat kyselyt testattiin opinnäytetyön tekijöiden siskon ja ystävän toimesta, joilla molemmilla on vankka tausta ja tietämys hevosista. Omistajien kyselyyn vastaaminen kesti testaajilta noin 8 minuuttia ja etsijöille suunnattu kysely 13 minuuttia. Testaajia pyydettiin Vilkan (2015, 108) ohjeiden mukaan arvioimaan kyselyjen sisältöä kriittisesti kysymysten selkeyden, vastausvaihtoehtojen toimivuuden ja vastaamiseen käytetyn ajan kohtuullisuuden osalta. Lisäksi pyysimme heitä arvioimaan, puuttuiko kyselystä tutkimusaiheen kannalta jokin olennainen kysymys. Testaajien ehdotusten pohjalta molempien kyselyjen kysymyksien sanamuotoja täsmennettiin, mutta kysymymääriä ei muutettu. Kyselyjen päivittämisen jälkeen molemmat kirjoittajat vastasivat molempiin kyselyihin laadun varmistamiseksi. Kirjoittajat eivät kokeneet päivitystä tarpeelliseksi enää viimeisen testikierroksen jälkeen.

2.3.3 Haastattelujen toteuttaminen

Keräsimme aineistoa opinnäytetyötä varten suorittamalla useita teemahaastatteluja ja yhden tiedustelun sähköpostilla. Selvitimme viranomaisnäkökulmaa haastatteleamalla Helsingin pelastuslaitoksen Eläinpelastusyksikön (HE1095) eläinpelastusvastaavaa Marko Lassilaa ja Keravan hätäkeskuksen asiantuntijaa Juha Suomista 13.1.2017. Lisäksi tiedustelimme 5.12.2016 sähköpostitse poliisin toimintatapoja ja mahdollista osallistumista eläinten etsintään Länsi-Uudenmaan poliisissa työskentelevältä Mika Mustoselta. Etsintöihin mahdollisuuksien mukaan osallistuneista vapaaehtoisista toimijoista haastattelimme Suomen Lentopelastusseuran toiminnanjohtajaa Janne Vainiota ja koulutuspäällikköä Sami Kinnusta 2.12.2016 sekä Kaisa Sirkkoa Etsijäkoiraliitosta 7.12.2016. Haastattelumuotoina käytettiin Suomen Lentopelastusseuran osalta ryhmähaastattelua ja Pelastuslaitoksen, Keravan hätäkeskuksen sekä Etsijäkoiraliiton osalta yksilöhaastatteluja, jotka toteutettiin puhelimen välityksellä.

Valitsimme haastattelumuodoksi teemahaastattelun, sillä se antoi mahdollisuuden vapaamuotoisempaan haastatteluun. Teemahaastattelussa aihepiirit oli päätetty etukäteen, mutta kysymysten muotoa ja järjestystä ei määritelty tarkasti. Näin pystyimme varmistumaan, että haastatteluissa käsiteltiin haluamiamme aiheita, mutta haastateltaville annettiin vapaus seurata omaa ajatuksen virtaa. Koimme saavamme teemahaastattelun avulla haastateltavilta enemmän tietoa, koska se antoi heille mahdollisuuden vastata kysymyksiin luovasti. Tarkasti määriteltyjen kysymysten haittapuoli haastatteluissa on, että haastateltavalta ei välttämättä saa ylimääräistä tietoa, sillä hän on keskittynyt vastaamaan kysymykseen, mikä rajoittaa osaltaan vapaata keskustelua.

2.3.4 Ohjeen laatiminen

Ohjeen laatiminen perustuu laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen sisällönanalyysiin. Sisällönanalyysillä pyritään järjestämään aineisto selkeään sanalliseen muotoon siten, ettei informaatio muutu tai katoa. Aineistoa voidaan analysoida induktiivisesti eli aineistolähtökohtaisesti tai deduktiivisesti eli teorialähtökohtaisesti. Näiden analysointimenetelmien välimuotona käytetään teoriasidonnaista tutkimusta. Sen lähestymistapaa aineistoon kutsutaan abduktiivisesti päättelyksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-100,)

Tässä opinnäytetyössä keskitytään tilastoinnin ja matemaattisen täsmällisyyden sijaan tulkitsemaan erilaisten hevosihmisten ja asiantuntijoiden kirjallisia mielipiteitä, joista pyrimme tekemään omat johtopäätökset. Lopuksi vertaamme haastateltavien ja kyselyihin vastanneiden kokemuksia teoriaan ja tuomme esiin kehityskohteita. Tämän analyysin tuotos ja yhteenvedo tuotti ohjeistuksen karanneen hevosen etsintään.

Keräsimme tietoa etsintäohjeen laatimiseksi kirjallisuuskatsauksen lisäksi suorittamalla kyselyt hevosten omistajille ja etsintöihin osallistuneille henkilöille. Lisäksi suoritimme haastattelut viranomaisille ja vapaaehtoisjärjestöille. Kyselyjen ja haastattelujen tavoitteena oli karvoittaa viranomaisten ja vapaaehtoisjärjestöjen vakiintuneita käytäntöjä etsinnöissä. Ohjetta laatiessa huomioimme kyselystä nousseet spesifioidusti hevosten etsintään keskittyneet ongelmakohdat ja haasteet.

3 Tietoperusta

Opinnäytetyön tietoperusta rakentuu yleiseen teoriaan hevosesta ja sen käyttäytymisestä, voimassa olevasta lainsäädännöstä, onnettomuustietoinstituutin liikenneonnettomuuksien tilastotiedosta, jossa hevonen on ollut osallisena ja etsintätoimien menetelmistä. Tämän luvun alaluvuissa aihepiirit käsitellään edellä kirjoitetussa järjestyksessä.

3.1 Yleistietoa hevosesta

Hevonen on pakeneva saaliseläin, joka elää laumassa ja syö ruohoa. Sen alkuperäinen elinympäristö on tehnyt siitä uteliaan ja tiedonhaluisen. Hevoset oppivat nopeasti ja niillä on erinomainen muisti. Hevoslaumassa on aina johtaja ja laumassa yksi hevonen hoitaa aina vartiointia muiden levätessä. Koska hevonen on laumaeläin, sen vaistot saavat sen usein palaamaan nopeasti laumansa luo, kun se kadottaa ne näköpiiristään esimerkiksi tilanteessa, jossa se on säikähtänyt ja paennut. Paetessaan hevonen juoksee usein muutaman sata metriä kovaa karuun, jää sitten tilanteen rauhoituttua sinne laiduntamaan ja palaa hiljalleen takaisin kotiin päin. Pakenevaa hevosta ei kannata yrittää ottaa kiinni jahtaamalla sitä, mutta oman liikkeen pysäyttäminen voi saada hevosenkin pysähtymään. Karkuteillä oleva hevonen pyrkii yleensä

kotitalille. Hevonen kykenee liikkumaan kymmeniä kilometrejä päivän aikana. Hevonen voi myös hakeutua muiden hevosten tai kotieläinten seuraan. Kadonneita hevosia on joskus löytenyt laitumelta lehmien seasta. (Kaimio 2012, 34, 36, 47-48.)

Oreja käsitellessä tulee tiedostaa niiden luontainen karskimpi käytös. Orit saattavat vahingoittaa toisia hevosia ruunia ja tammoja herkemmin (Kaimio 2012, 141). Orin luontaiselle käyttäytymiselle on ominaista, että se vastaa laumansa puolustamisesta tarvittaessa. Orin käytös mielletään usein arvaamattomuudeksi, vaikka ihmiset ovat usein vahvistaneet orille luontaista leikkihyökkäyskäyttäytymistä ja aiheuttaneet näin itse johtajuusongelmat. (Kaimio 2012, 96.) Orin karskimmasta luonteesta johtuen, vain kokeneiden hevosihmisten tulisi käsitellä oreja. Käsittelyä helpottamaan voidaan käyttää esimerkiksi orikuolainta tai ketjua talutusrinon jatkona.

3.1.1 Hevosen aistit

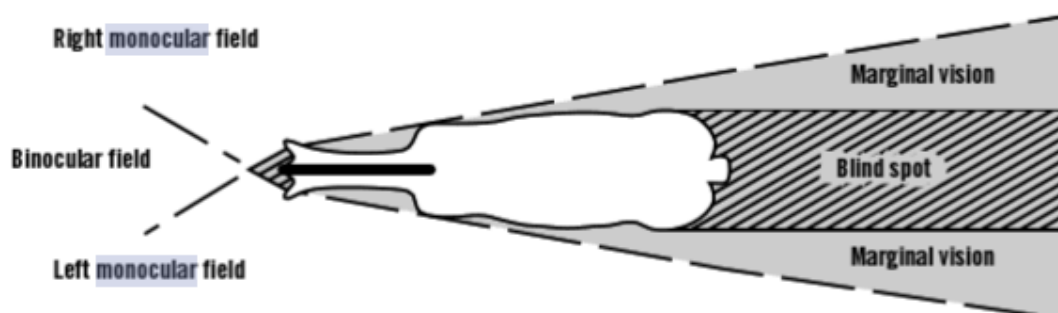
Hevoset elivät vapaina kahdeksan miljoonaa vuotta ennen kuin ihminen kesytti ne. Vapaina eläminen on muokannut niiden käyttäytymistä ja aisteja. Hevosen vuosituhansien saatossa kehittyneet aistit ovat näkö, kuulo, haju, maku ja kosketus. Aistien vaikutuksen ymmärtäminen hevosen käyttäytymiseen on olennaista karanneen hevosen etsijöille ja kiinniottajille. Seuraavissa kappaleissa on esitelty yllä luetellut aistit. (Holderness-Roddam 2013, 10.)

Tärkein hevosen aisteista on sen näkö. Silmien sijainnista johtuvat näön heikkoudet ja vahvuudet selittävät pitkälti hevosen käyttäytymistä. Hevosen silmien sijainti mahdollistaa hevosen kyvyn tarkkailla yhtäaikaaisesti laajoja alueita, mutta toisaalta niiden sijainti estää hevosta näkemään suoraan eteensä. Hevosen näkökentän sokeat kohdat sijaitsevatkin suoraan sen edessä ja suoraan takana. (Nieminen 2011, 44.) Fraser (2010, 20) toteaa, että hevonen ei kykene kohdistamaan katsettaan 0.6 metrin etäisyydellä tai sitä lähempänä sijaitsevaan kohteeseen.

Hevonen näkee sekä binokulaarisesti että monokulaarisesti. Binokulaarinen näkö on syvyyšnäköä ja sen avulla hevonen kykenee arvioimaan etäisyyksiä ja syvyyksiä. Monokulaarinen näkö mahdollistaa eläimen näkemään laajoja alueita viistosti eteen, sivulle ja taakse. (Nieminen 2011, 42-43.) Monokulaarisen näön vuoksi hevosen molemmilla silmillä on oma näkökenttä, se voi siis nähdä eri asioita eri silmillä yhtäaikaisesti. Tämän ominaisuuden vuoksi hevonen saattaa säikähtää, kun sen toisen silmän näkökenttään yllättäen ilmestyy pieni kohde, ennen kuin kyseenomainen kohde kohdentuu myös toisen silmän näkökenttään (Fraser 2010, 20.)

Hevosen näkökenttä on yhteensä noin 340 astetta ja se koostuu suurimmaksi osaksi monokulaarisesta näöstä. Binokulaarinen näkökenttä on kapea ja se koostuu vain 65 asteesta. Binokulaarisen näkökentän alue osallistuu tarkkaan näkemiseen ja yksityiskohtien havaitsemiseen.

Hevonen pystyy arvioimaan etäisyyksiä parhaiten alueella, johon se näkee molemmilla silmillään. (Nieminen 2011, 42-43.) Hevosen yhden silmän näkökenttä on noin 200 astetta. Eteenpäin suuntaavan hevosen yhden silmän näkökyky kykenee helposti havaitsemaan kohteen 138 asteen sisällä, mutta yli 162 asteen takana olevan kohteen havaitseminen hankaloituu huomattavasti. Kuvio 1 havainnollistaa millainen hevosen näkökenttä on. (Leblanc 2013, 127.)

Kuvio 1: Hevosen näkökenttä (Leblanc 2013, 128)

Hevosen silmissä on sekä tappi- että sauvasoluja. Tappisolut sijaitsevat hevosen silmän keski-osassa mahdollistaen värien aistimisen ja yksityiskohtaisemman kuvan muodostamisen. Tarkkaan ei tiedetä kuinka hyvin hevonen aistii eri värejä, mutta on arvioitu, että hevonen kykenee erottamaan kohtalaisesti keltaisen ja vihreän värit. Sen sijaan punaisen ja sinisen värit hevonen havaitsee huonosti. Muut värit se näkee harmaan ja mustan eri asteina. Sauvasolut toimivat hämärässä ja mahdollistavat hevoselle hyvän hämäränäön. (Nieminen 2011,42-43.)

Hevosen erinomaisella kuulolla on kolme päätetettävää: havaita ääniä, määrittää äänen lähteen sijainti ja tuottaa aistitietoa, jonka avulla hevonen kykenee tunnistamaan äänen lähteen. Hevosen kuuloalue on 14 Hz - 25 kHz ja sen korvat liikkuvat 180 astetta käyttäen samalla kymmentä eri lihasta. Korvien liikkuvuus on ainutlaatuinen anatominen ominaisuus, jonka avulla hevonen kykenee tarkasti kohdentamaan kuulonsa tiettyyn ääneen eristämällä sen ja tarvittaessa tekemään päätöksen pakenemisesta. (Griffin 2016.)

Hevosen hajuaisti on lähes koira-eläinten veroinen ja sen arvellaan olevan 100-1000 kertaa parempi kuin ihmisen. Hevoset tunnistavat oman laumansa jäsenet niiden hajun perusteella ja orit merkitsevät reviirinsä ulosteellaan. Lauman jäsenet käyttävät yleensä samaa piehtarointipaikkaa tuoksuakseen samalle ja näin voimistaen lauman yhteenkuuluvuutta. (Nieminen 2011, 45.) Hevoset aistivat myös feromoneja, jotka ohjaavat eläinten käyttäytymistä. Feromonit ovat nisäkkään tuottamia huomaamattomia hajuja tai kemiallisia viestejä, jotka toimivat signaaleina omalle lajille. Hevonen erittää feromoneja tali- ja hikirauhasten sekä virtsan välityksellä. Hevonen aistii feromonit nenäontelossa sijaitsevassa vomeronasaalielimellä, joka tunnetaan myös Jakobsonin elimenä. (Gourlay 2014.) Feromonit liittyvät läheisesti Flehmen-

eleeseen, jossa hevonen nostaa päätään ja rullaa ylähuulensa sulkien sieraimensa. Ele auttaa feromoneja kulkeutumaan aistinsoluihin nenäontelossa, mikä puolestaan auttaa hevosta aistimaan ympäröiviä hajuja tarkemmin. (Nieminen 2011, 45.)

Fraserin (2011, 23) mukaan hevosen makuaisti on kiinteästi yhteydessä sen hajuaistiin ja näiden aistien yhteistoiminnalla on tärkeä merkitys hevosen ruuanvalinnalle. Leblanc (2010, 331) kuitenkin muistuttaa, että vaikka aistihavainnoilla onkin yhtäläisyyksiä, ovat ne kaksi eri aistihavaintojärjestelmää. Hevosen makuaistisolut sijaitsevat makusilmuissa, joita on kielessä ja kitalaessa. Makusolujen pinnalla on molekyyliin reagoivia reseptoreita, jotka joutuessaan kosketuksiin makumolekyylin kanssa, lähettävät hermorataa pitkin sähköisen signaalin aivojen makukeskukseen. (Fraser 2010, 23.) Hevosen kyvystä maistaa perusmakuja ei ole tarkkaa tietoa, mutta Suomen hevostietokeskuksen mukaan hevosen on arveltu maistavan happaman, karvaan, suolaisen ja makeat maut. Hevosen kyvystä välttää sille vaarallisia ruokasaneita on ristiriitaista tietoa. Kaimio (2010, 13) huomauttaa, että vaikka hevoset vaikuttavat tietävän mitkä kasvit ovat niille syömäkelpoisia, saattavat varsinaisesti jääneet hevoset täysikasvuissaan syödä myrkyllisiä kasveja. Tästä on tehtävissä johtopäätös, että hevosen kyky valikoida sille sopivaa ruokaa on sekä opittua käyttäytymistä sen lajitovereilta että hajuaistin yhteistoiminnan tulos.

Hevosen tuntoaisti reagoi paineeseen, kipuun, ärsytykseen lämpöön ja kylmyyteen. Hevonen on hyvin herkkä kosketukselle ja se kykeneekin tuntemaan jopa kärpäsen kyljellään (Holderness-Roddam 2013, 21). Tuntoaistin herkkyys vaihtelee hevosen kehon eri osien välillä, sen ollessa kuitenkin voimakkainta huulien, sierainten ja silmien alueella. Hevosen silmien ja turvan ympärillä sijaitsevat tuntokarvat ovat sille tärkeitä tuntoelimiä, joiden avulla se kykenee muun muassa määrittämään aivan sen näkökentän edessä sijaitsevan sokean pisteen alueella olevien kohteiden etäisyydet sen päästä. Tämän toiminnon avulla se kykenee suojaamaan päätään kolhuilta. Tutkimuksen mukaan on todettu, että hevoset jopa testaavat tuntokarvoiltaan sähköaitaa ennen kuin koskevat aitaa (Kuvio 2). (Leblanc 2010, 376).

Kuvio 2: Varsat oppivat jo pienestä pitäen sähkölankojen merkityksen (Järvinen 2014)

3.1.2 Hevosen pakoreaktio ja suuntavaisto

Kaikille saaliseläimille ominaista on pakoreaktio, joka aktivoituu vaaran uhatessa. Hevoselle se on ollut elinehto ja löytyy hevosen geneettisestä muistista. Pakoreaktiota ei ole kyetty poistamaan jalostamalla. Reaktion voimakkuus vaihtelee hevosen aavistaessa vaaran. Hevosen stressireaktio ja elimistön siirtyminen valmiustilaan voivat aiheuttaa pakoreaktion. Hevosen vereen erittyy adrenaliinia ja kortisolia, mikä aiheuttaa ja ruokkii jännitystä sekä levottomuutta. Valmiustilan noustessa hevonen reagoi pakenemalla, ja se on myös herkempi reagoimaan pakoreaktion kautta muihin asioihin ja ärsykkeisiin, joihin se ei rauhallisessa mielentilassa reagoisi niin voimakkaasti tai lainkaan. (Kaimio 2010, 75-76.)

Pakoreaktio on koko kehon valmiustila, joka sulkee hevosen kaiken muun käytöksen pois. On tärkeää osata tunnistaa hevosen käytöksestä ne tekijät, jotka merkitsevät mahdollista pakoreaktiota. Tällaisia ovat esimerkiksi sierainten ja silmien laajeneminen, levottomuus ja kiihtyminen, hännän nostaminen korkealle tai viuhtominen, selän jännittäminen notkolle ja pään ylös nostaminen. (Kaimio 2010, 76.)

Hevosen rodulla on merkitystä sen luonteeseen ja sitä kautta sen reaktionopeuteen. Hevostyyppillä, jolla tarkoitetaan hevosen kylmä-, täysi-, lämmin- tai puoliverisyyttä, ei kuitenkaan ole olennaisesti merkitystä hevosen luonteen eri osa-alueisiin, joista tässä käsitellään temperamenttia, pelokkuutta ja pakoreaktiota. Tutkimuksessa on osoitettu, että esimerkiksi Arabi-

an- ja Morganinhevoset, jotka ovat täys- ja lämminverisiä, omaavat eri luonteenpiirteet. Lämmin- ja täysiverinen hevonen eroavat lähinnä rakenteessa, täysiverisen ollessa sirompi ja lämminverisen ollessa jalostettu ravikäyttöön. (Bowling & Ruwinsky 2000, 289-291.) Taulukko 1 havainnollistaa rotukohtaisia luonne-eroja pelokkuudessa, temperamentissa ja pakoreaktiossa.

Rotu		Pelokkuus	Temperamentti	Pakoreaktio
Appaloosa	Lämminverinen	Matala	Utelias, rento	Vähäinen
Arabianhevonen	Täysiverinen	Ylireagoiva	Helposti kyllästyvä, vaikutuksille altis, leikkisä	Korkea
Morganin hevonen	Lämminverinen	Ei säiky helposti	Eloisa mutta helposti käsiteltävä	Vähäinen
Amerikan ratsuhevonen	Lämminverinen	Helposti pelästytettävissä	Helposti hermostuva, miellyttävä, leikkisä	Vähäinen
Englannin täysiverinen	Täysiverinen	Korkea	Helposti hermostuva, herkkä, helposti reagoiva	Korkea
Quarterinhevonen (karjajoon jalostettu)	Lämminverinen	Matala	Rento	Vähäinen

Taulukko 1: Eri rotujen tarkastellut luonteenpiirteet (Bowling & Ruwinsky 2000, 291)

Hevosen pelkoreaktion aiheuttama adrenaliinipiikki saa sen sydämen valmiustilaan, jossa mittaamattomat ärsykkeet jäävät taka-alalle. Tästä johtuen täyttä vauhtia pakeneva hevonen voi laukata päin aitoja, ajoneuvoja tai törmätä puihin ja muihin esteisiin, joista yli pyrkiesään hevonen ei välttämättä kykene erottamaan esimerkiksi aidan korkeutta ja voi näin sitä ylittäessään takertua jaloistaan sähkölankoihin. Mitä suurempi pakoärsyke on, sitä nopeampi on pakenemismuhti. Tällainen käytös nostaa loukkaantumisriskiä. Kaikki hevoset eivät kuitenkaan pakene pelkotilassa yhtä helposti kuin toiset. Esimerkiksi Englannintäysiverisillä, Arabianhevosilla ja kilpailukäyttöön jalostetuilla Quarterhevosilla pakoreaktio on keskimääräistä suurempi. Tämä johtuu pakogeenien määrästä, jotka taas periytyvät niiden esi-isiltä, joiden pääasiallisia saalistajia olivat isot kissapedot. Iso osa nykypäivän hevosista on sekoitus sekä lämmin- että kylmäveristä hevosta. (McLean 2004.)

Hevosen paetessa, sen opitut käytösmallit vaimenevat ja hevonen voi esimerkiksi rynnätä johonkin, nousta pystyyn takajaloilleen tai alkaa heitellä takapäätään ilmaan eli pukitella. Näin toimiessaan hevosta on varsinkin ratsailla ollessa vaikea tai jopa vaarallinen käsitellä, sillä ne eivät reagoi kääntäviin tai pysäyttäviin apuihin. Nopeassa tilanteessa valmiustila ja pakeneminen tapahtuvat käytännössä samanaikaisesti. Reaktio on usein kohtuuttoman voimakas suhteessa sen aiheuttajaan ja tehtyään pikaisen tilannekatsauksen reaktio yleensä laantuu tilanteen tasolle. Hevosen pakoreaktioon liittyy myös potkimista, etujaloilla haromista, etuosan

nopeita väistöliikkeitä ja paikalleen juurtumista. Pakoreaktio voi olla myös ihmisen toimien aiheuttamaa, kuten esimerkiksi liiallista voimankäyttöä tai epäselvää ratsastajan apujen käyttöä. (Kaimio, 2010, 76-77.)

Pakoreaktio vahvistaa reaktioon aivoissa käytettävää hermorataa, mikä voimistaa taipumusta pakoreaktioon. Tällä tavoin pakoreaktio ruokkii itse itseään (Kaimio 2010, 81). Hevosen jalkojen täydellinen pysäyttäminen alentaa stressihormonipitoisuutta, mikä voi johtaa hevosen rauhoittumiseen. Siitä huolimatta pelkkä liikkumatilan rajaaminen pienemmäksi voi jopa lisätä pelkoa entisestään (Kaimio 2010, 84). Pakoreaktioon liittyy voimakkaasti hevosen suunta-vaisto, joka ohjaa sen käyttäytymistä suurimman stressitilan lauettua.

Eläinten suunnistaminen ja paikantaminen ovat monimutkainen prosessi. Eläimen täytyy ensin määrittää oma sijaintinsa suhteessa tunnistamiinsa asioihin ympärillä, jonka jälkeen se valitsee suunnan haluamaansa kohteeseen. Tätä kutsutaan ”kartta ja kompassi” -systeemiksi. Vaapaana elävät hevoslaumat käyttävät samoja reittejä vuodesta toiseen. (Frost & Mouritsen 2006, 16.) Kun hevonen viedään uuteen ympäristöön, sen sensorit prosessoivat valtavan määrän tietoa vallitsevasta ympäristöstä. Hevoselle iso osa näistä ärsykkeistä on visuaalisia. Muutamassa minuutissa puoli miljoonaa paikantamiseen erikoistunutta aivosolua hippokampuksessa aktivoituvat. (O’Keefe & Dostrovsky 1971, 171-175.) Hippokampus tallentaa tietoa viikoiksi, joten jos tiedot vaativat säilyttämistä, ne siirtyvät aivokuoreen (Hawkins, R., Kandel, E., Mayford, M., Muller, U. & Rotenburg, A., 1996, 1351-1361).

Hevoset minimoivat tarpeettoman tiedon ja keskittyvät olennaiseen tietoon. Hevosella on hyvä muisti ja ne kykenevät muistamaan osia reiteistä samalla tavalla kuin ihmiset. Ne eivät kuitenkaan välttämättä yhdistä asioita, jotka ovat niille tuttuun asiayhteyksien ulkopuolella. On todennäköistä, että hevoset tallentavat muistiinsa maamerkkejä, jotka voivat olla hevosten tapauksessa myös hajuja. (Rogers 2009.) Hevosen kulkiessa samaa reittiä useita kertoja, ne eivät enää erottele kulkukertoja toisistaan, sillä toiminta on rutiininomaista (Herrnstein 1976, 285-302). Kun hevonen näkee visuaalisen ärsykkeen, joka muistuttaa sitä sen normaalisesta tutusta elinpiiristä, laukaisee ärsyke hevosen toimimaan opitun tavan mukaisesti (Rogers 2009.) Hevosen muistiin liittyy aikatekijä ja se ymmärtää esimerkiksi sen, koska sen on lähdettävä siirtymään kohti seuraavaa ruokapaikkaa (Hawkins ym. 1996).

3.1.3 Hevosen kiinniottaminen

Otettaessa karannutta hevosta kiinni, tulisi tilanteesta pyrkiä luomaan rauhallinen. Hevosta tulee lähestyä kierrellen ja kaarrellen ja sen eleitä on seurattava tarkkaavaisesti. Jos hevonen päätyy ottamaan itse kontaktia kiinniottajaan, on hyvä pysähtyä ja antaa sille jopa tilaa ottamalla askel taaksepäin. Hevoselle silmiin tuijottaminen lähestyessä tarkoittaa pois ajamista (Roberts 2009, 177). Hevonen voi päättää tulla itse etsijän luokse tai se voi odottaa

paikoillaan, kunnes sen luo päästään. Silloin kiinniottajan on annettava hevosen haistella itseään. Tämän jälkeen hevonen on useimmiten suostuvainen silittelyyn ja kiinniottamiseen. (Kurikka 2008, 62.)

Kuuluisan hevoskuiskaajan Monty Robertsin mukaan hevosella on neljä elettä, jotka kertovat siitä, että se on yhteistyöhaluinen. Kun hevonen lukitsee lähimmän korvansa kuuntelemaan lähestyjää, se viestittää olevansa tietoinen tulijasta ja halukas kuuntelemaan. Toinen ele on hevosen vaivihkainen lähestyminen. Kolmas ja neljäs ele ovat pään alas laskeminen ja suun rentouttaminen, mikä ilmenee huulten lipomisena ja hampaiden pureskeluna. (Roberts 2009, 40-44.)

Lähestyessä hevosta tiheässä metsikössä tai risukossa siitä syntyy ääntä, mikä voi säilyttää hevosen uudelleen. Siksi hevoselle kannattaa jutella, jotta se ymmärtää ihmisen lähestyvän. Kiinniottamista usein helpottaa pussin rapistelu. Hevonen kiinnostuu rapinasta, sillä se yhdistää rapistelun herkkupaloihin ja siten se antaa helpommin kiinni. Karannutta hevosta kiinniot-tavan on syytä olla varautunut ylimääräisellä narulla, josta saa tarvittaessa tehtyä riimun hevoselle päähän taluttamista varten. Hevosen kiinniottamista helpottaa kiinniottajan aikai-semppi kokemus hevosista ja hevosen eleiden ymmärtäminen.

3.2 Lainsäädäntö ja onnettomuustutkinta

Eläimistä on säädetty useissa eri laissa, mutta tässä opinnäytetyössä käsitellään ainoastaan niitä lakeja, joilla on yhtymäpintaa karanneen hevosen etsintään. Käydessämme läpi asiaan-kuuluvia lakeja, totesimme että karanneen eläimen etsintää ei suoranaisesti ole käsitelty mis-sään laissa. Sen sijaan niissä huomioidaan muun muassa poliisin oikeus ottaa eläin kiinni, oi-keutta lopettaa se ja eläimen omistajan tai käsittelijän velvollisuutta varmistua siitä, että eläin ei aiheuta vaaraa liikenteelle. Olemme seuraavissa kappaleissa tiivistäneet tunnistamamme hevosen etsintään rajapinnan omaavat lait. Lisäksi huomioimme liikenneonnetto-muoksien tutkijalautakuntien tutkimat kuolemaan johtaneet tapaukset, joissa on ollut osalli-sena vapaana liikkuva hevonen (OTI 2016).

3.2.1 Poliisi-, pelastus- ja eläinsuojelulaki

Poliisilain (872/2011) 16 §:n mukaan poliisilla on oikeus ottaa eläin kiinni tai lopettaa se, mikäli se vaarantaa ihmishengen tai terveyden. Eläin voidaan ottaa kiinni tai lopettaa poliisin toimesta myös silloin, kun se aiheuttaa huomattavaa vahinkoa omaisuudelle tai vaarantaa va-kavasti liikennettä. Lisäksi poliisi voi lopettaa eläimen, jos sen hengissä pitäminen olisi ilmei-sen julmaa. 19 §:ssä käsitellään poliisin oikeutta käyttää ampuma-asetta. 19 §:n ensimmäinen momentti oikeuttaa poliisin ampumaan eläimen tai vastaavan esteen poliisin suorittaessa kii-reellistä tai tärkeitä tehtäviä.

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on vähentää onnettomuuksia ja parantaa ihmisten turvallisuutta. Pelastuslaki edellyttää pelastusviranomaisia pelastamaan ihmisiä, turvaamaan tärkeät toiminnot ja rajoittamaan onnettomuuden seurauksia. Edellä mainitut toimet määrittellään pelastustoimeksi ja niistä vastaa pelastuslaitos. Pelastuslaitos suorittaa myös eläimiin kohdistuvia pelastustehtäviä ja vuonna 2015 tehtäviä oli kaikkiaan 2380. Pelastustoimen eläinten pelastamistehtävätilastossa on kaikki hätäkeskuksille ilmoitetut onnettomuudet ja tapahtumat, joihin pelastustoimi osallistui. Suhteessa eniten eläintehtäviä pelastuslaitoksella oli kesä-elokuu välillä. Liki puolet (948 kpl) näistä tapahtui Helsingin alueella. (Pelastustoimi 2016.)

Maa- ja metsätalousministeriö on Suomessa korkein eläinsuojeluviranomainen. Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo eläinsuojelulain täytäntöönpanoa ja noudattamista sekä ohjaa ja kehittää eläinsuojelu- ja eläinkuljetuslainsäädännön toimeenpanotehtäviä. Aluehallintovirasto myöntää eläinsuojeluvalvojille oikeudet suorittaa eläinsuojelullisia tarkastuksia eläinsuojelulain (247/1996) 38 §:n nojalla. Eläinsuojelulaki velvoittaa tarkastuksia suorittavan viranomaisen tarkastamaan myös tilat, joissa hevosia pidetään, mukaan lukien hevosten aitaukset. (Elintarviketurvallisuusvirasto 2016.)

Karanneet eläimet tulevat poliisin tehtäväksi, jos ne vaarantavat liikennettä tai kun ne ovat vaaraksi ihmiselle. Tällöin poliisi voi tarvittaessa avustaa eläimen kiinniotossa tai turvata sivullisia ja liikennettä. Eläinsuojelulain 247/1996 14 §:n mukaan poliisin tehtäväksi voi viimekädessä tulla jopa eläimen lopettaminen. Tällaisessa tilanteessa poliisi pyrkii konsultoimaan eläimen omistajaa tai eläinlääkärää. Poliisi voi antaa harkinnan mukaan päivystävän komisari- on päätöksellä virka-apua myös yksityishenkilöille, mutta se on erittäin harvinaista. Käytännössä tieto kadonneesta eläimestä tulee poliisipartioille hätäkeskukselta, ja mikäli partio tapaa eläimen muun tehtävän yhteydessä, otetaan se luonnollisesti kiinni. (Mustonen 2016.) Poliisille ja hätäkeskukselle suunnatut kysymykset löytyvät liitteestä 1. Keravan hätäkeskuk- sen asiantuntija Juha Suominen (2017) toteaa puhelinhaastattelussa, että ”hätäkeskuksen eläintehtäviin käyttämät ohjeet ovat osa poliisin valtakunnallista tehtävänkäsittelyohjetta, joka huomioi karanneet, loukkaantuneet ja vaaraksi olevat eläimet”. Hätäkeskuksella ei ole käytössä erillistä ohjetta karanneen hevosen etsimiseksi.

Haastattelimme puhelimitse Helsingin pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikön eläinpelastusvas- taavaa Marko Lassilaa (Liite 1). Helsingin pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö on ainoa eläinten pelastamiseen erikoistunut pelastuslaitoksen alainen yksikkö Suomessa. Haastattelun tavoitteena oli selvittää, onko pelastuslaitoksella ohjeita karanneen eläimen etsintätilantei- den varalle. ”Eläinpelastusyksikön tehtävänä ei ole etsiä hevosta, vaan se avustaa tarvittaessa eläimen pelastamisessa esimerkiksi nostamalla sen ojasta ylös. Eläinpelastusyksiköllä on val- mius ottaa hevonen kiinni, jos se vain antaa kiinni, mutta eläinpelastusyksikkö ei erikseen lähde etsimään hevosta, ellei se aiheuta ihmisille vaaraa.” toteaa Marko Lassila (2017). Hän

myös huomauttaa, että yksiköllä on käytössä ohjeistus eläimen pelastamiseksi mutta erillistä ohjetta hevosen etsimiseksi ei ole. Alla olevassa kuviossa 3 on Kymenlaakson Pelastuslaitos nostamassa hevosta suosta.

Kuvio 3: Kymeen pelastuslaitos työssään (Kymenlaakson pelastuslaitos 2016)

3.2.2 Tieliikennelaki, onnettomuustutkinta sekä maa- ja metsätalousasetus

Tieliikennelain (267/1981) soveltamisala käsittää liikenteen tiellä. Kyseenomaisen lain 2 §:n toinen momentti määrittää tien seuraavanlaisesti: ”tiellä tarkoitetaan yleistä ja yksityistä tietä, katuja, rakennuskaavatietä, moottorikelkkailureittiä, toria sekä muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua tai yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta”. Lain 46 § edellyttää, että tiellä kuljetettavat hevoset on pidettävä kiinni ja niitä on vartioitava siten, etteivät ne aiheuta vaaraa tai kohtuutonta haittaa liikenteelle. Ratsastajan, taluttajan tai hevosen ajajan on noudatettava soveltuvin osin ajoneuvon kuljettajaa koskevia säädöksiä. Tämä tarkoittaa sitä, että edellä mainittujen liikkujien on sijoituttava ajoradalle. Ajoneuvon kuljettajan on puolestaan noudatettava erityistä varovaisuutta ja käytettävä riittävän alhaista nopeutta kohdatessaan hevosen tiellä. (Tieliikennelaki 267/1981.)

Suomessa kaikki kuolemaan johtaneet liikenneonnettomuudet tutkitaan. Maassamme on 20 liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntaa. Niissä on edustettuina poliisitoimi, lääketiede, käyttäytymistiede, ajoneuvotekniikka ja tien kunnossapito. Heidän apunaan käytetään eri alojen erityisasiantuntijoita. Jäseniä on kaikkiaan 300 ja heidän toimikautensa on viisi vuotta kerrallaan. Tutkinnassa pyritään seikkaperäisesti selvittämään onnettomuuden kulku, riskitekijät, seuraukset ja olosuhteet. Tutkijalautakuntien selvitystyö on itsenäistä ja riippumattonta. Tutkinta aloitetaan välittömästi, kun onnettomuudesta saadaan tieto hätäkeskukselta tai

poliisilta. Tutkinnan tuloksena syntyvät asiakirjat ovat salassa pidettäviä ja niitä säilytetään Liikennevakuutuskeskuksessa. Onnettomuusrekisterin tietoja luovutetaan tutkimuskäyttöön ilman korvausta. (Onnettomuustietoinstituutti OTI 2016.) Laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta (24/2001) velvoittaa tutkimaan tie- ja maastoliikenneonnettomuudet ja sen tavoite on parantaa liikenneturvallisuutta.

Vuosina 1995-2014 kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia, joissa hevonen oli osallisena, tapahtui yhteensä kahdeksan kappaletta. Näistä kahdeksasta tapauksesta kahdessa osallisena oli aitauksesta karanneet hevoset. Toisessa tapauksista kolme hevosta juoksi valtatieä pimeällä törmäten vastaantulevaan henkilöajoneuvoon, jonka kuljettaja menehtyi törmäyksen seurauksena. Onnettomuuden sattuessa ajokeli oli huono. Hevoset törmäsivät myös muihin ajoneuvoihin aiheuttaen pieniä vahinkoja. Niitä ei tavoitettu saman illan aikana. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnan parannusehdotus sisältää hevosten aitausten parantamisen ja niiden kunnosta huolehtimisen. Toinen tapaus sattui pienemmällä metsäisellä tien osuudella, jossa henkilöauton kuljettajalla oli liian suuri tilannenopeus, sillä hän ajoi ylinopeutta. Ajokeli onnettomuushetkellä oli hyvä. Kolme hevosta oli karannut kotipihasta ajotielle ja kaksi niistä törmäsi ajoneuvoon. Kuljettaja menehtyi onnettomuuspaikalle. Hevoset oli siirretty metsäaitaukseen paria päivää aiemmin ja aitausta ei ollut rakennettu kunnolla. (OTI 2016.) Alla oleva kuva havainnollistaa kuinka hevonen voi käyttäytyä säikähtäessään ajoneuvoa (Kuvio 4). Kuva on kuvituskuva eikä liity esimerkkitapauksiin.

Kuvio 4: Hevonen voi käyttäytyä arvaamattomasti liikenteessä (Raumalainen 2013)

Molemmissa onnettomuuksissa yhteistä oli aitausten kyseenalainen kunto. Hevosten aitauksista säädetään Maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 764/2009 12 §:ssä seuraavaa: ”Ulkoilutarhojen aitatolppien välinen etäisyys voi vaihdella, mutta sen pitää olla pääsääntöisesti tasainen. Aitarakenteen tulee olla riittävän vahva ja korkea sekä mitoitettu tarhassa olevien hevosten koon mukaan. Aidan tulee olla hevosille hyvin erottuva. Aitamateriaalina ei saa käyttää piikki- tai rautalankaa.” Hevosten aitauksen tulee olla riittävän suuri, jotta lauman eriarvoisilla hevosilla on tilaa väistää toisiaan. Kun hevosilla on tilaa ja tekemistä aitauksessa, niiden riski karata pienenee. Seuraava kuvio 5 havainnollistaa miltä hyvin mitoitettu aita näyttää.

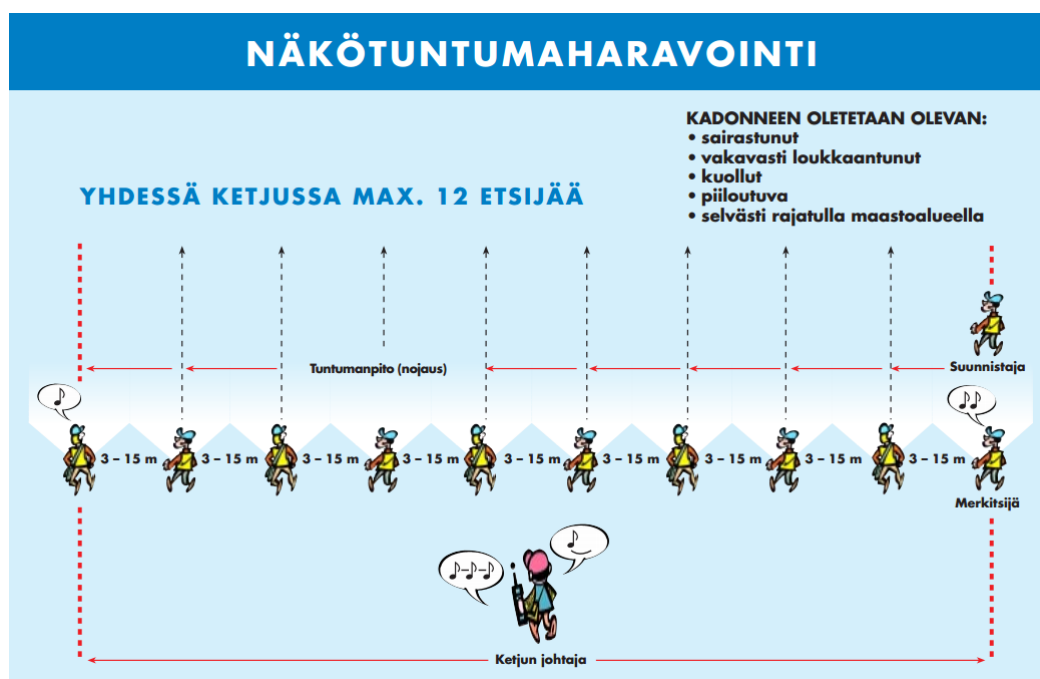
Kuvio 5: Aitauksen tulee olla riittävän tukeva, että se pitää hurjimmankin oriin aitojen sisäpuolella (Järvinen 2014)

3.3 Etsintätoimien menetelmät

Vapaaehtoinen pelastuspalvelu ei etsi eläimiä oman statuksensa alla, mutta järjestön jäsenet voivat yksityishenkilöinä osallistua etsintöihin (Mustonen 2016). Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (VAPEPA) käyttää henkilöetsinnöissään useita erilaisia tekniikoita, jotka ovat sovellettavissa yhtä lailla kateissa olevien hevosten etsintään. Näitä ovat erilaiset haravointimenetelmät ja partiot; jalka-, auto-, koira-, pyörä-, kohde-, venepartio ja kelkka- tai mönkijäpartio. Näitä etsintämenetelmiä voidaan käyttää joko sellaisenaan tai sovellettuna kadonneiden hevosten

etsinnässä. Seuraavissa kappaleissa on kuvattu muutamia yleisimmin käytössä olevia alueen haravointimenetelmiä. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006.)

Näkötuntumaharavointi tarkoittaa käytännössä avorivissä etsittävän alueen haravoimista siten, että vierekkäin kulkevat ihmiset pitävät toisiinsa jatkuvasti näköyhteyden kulkien 3-15 metrin välein (Kuvio 6). Etsintäteknikalla saadaan alue haravoitua tarkasti, mutta se vaatii useita ihmisiä ketjuun kulkemaan. Menetelmää käytetään, kun etsittävän henkilön oletetaan olevan piilossa, kuollut, sairastunut tai loukkaantunut. Kuulotuntumaharavointi tarkoittaa jotakuinkin edellisen kaltaista etenemistä maastossa käskettyyn suuntaan. Poikkeuksena on, että etsijät ovat yhteydessä toisiinsa kuuloetäisyydellä noin 20-50 metrin päässä toisistaan ilman näköyhteyttä. Tekniikka ei vaadi yhtä paljon etsijöitä kuin näköyhteydellä kulkeminen. Vapaaehtoinen pelastuspalvelu johtaa näkötuntuma- ja kuulotuntumaharavointia pillin viheltyksin. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006, 17-19.)

Kuvio 6: Näkötuntumaharavointi (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006)

Reittiharavoinnilla tarkoitetaan annetun tien tai polun varren tarkastamista. Harvaharavointi on nopea tapa tutkia maastoa pienemmällä ryhmällä, mutta se ei ole niin tarkka kuin avorivissä lähietäisyydellä kulkeminen. Siinä yksittäiset etsijät etenevät kompassisuuntaa seuraten 100-300 metrin välein 5 minuuttia, jonka jälkeen pidetään 5 minuutin tauko ja sitten liikutaan taas seuraavat 5 minuuttia. Henkilöetsinnöissä harvaharavointi perustuu siihen, että etsittävä on tajuissaan ja haluaa tulla löydettyksi. Partiointi ja tiedustelu suoritetaan usein jollakin kulkuvälineellä, mutta sen onnistuu myös jalkaisin. Jonkin määrätyn maastoalueen tai esimerkiksi pihapiirin tai tilan tarkastamista kutsutaan alueharavoinniksi ja sinne lähetetään kohdepar-

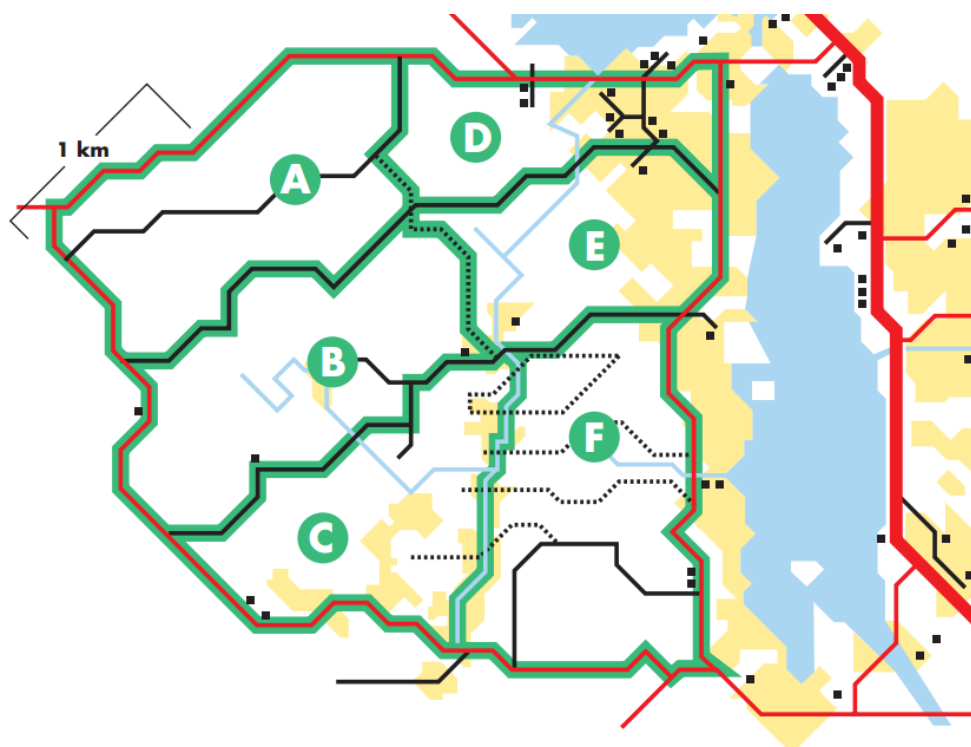
tio. Vapaaehtoisen pelastuspalvelun suorittamissa etsinnöissä ei toimita koskaan yksin, vaan etsintäpareissa tai esimerkiksi 5-7 henkilön ryhmissä. (Rinkinen 2012.) Seuraavassa kuviossa 7 esitellään erilaisten etsintämenetelmien tehokkuus.

Kuvio 7: Erilaisten etsintämenetelmien tehokkuus (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006)

Hevosta etsittäessä on syytä ottaa huomioon se, että suurella ihmismäärällä toteutettu etsintä tuskin on paras vaihtoehto siitä aiheutuvan melun ja liikkeen takia. Hevonen voi säikähtää ja lähteä pakoon uudelleen. Tästä johtuen totesimme toimivimmaksi etsintämuodoksi partioharavoinnin. Sitä käyttämällä voidaan tutkia tehokkaasti suhteellisen suuri selkeästi rajattu alue pienellä henkilömäärällä. Partioetsinnän etuna on sen nopea organisointi, sillä se ei vaadi useaa henkilöä. Partioetsintää voidaan myös suorittaa usealla eri alueella yhtäaikaaisesti. Partioetsinnän suorittaminen vaatii vähintäänkin kohtuullisia suunnistus- ja kartanlukutaitoja. VAPEPAN mallissa kussakin partiossa on 3 henkilöä. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2016.)

Vapaaehtoisen pelastuspalvelun käyttämät huutomenetelmät etsinnöissä eivät ole toimivia hevosten kanssa, sillä se voi helposti lisätä hevosen stressitilaa ja hätyyttää sitä vain etäämmälle. Näitä huutomenetelmiä voitaisiin korvata radio- tai matkapuhelimen. Etsintää valmistellessa etsittävä alue kannattaa jakaa lohkoihin alueen tutkimisen helpottamiseksi (Kuvio 8). Lohkomisessa kannattaa ehdottomasti hyödyntää maaston selkeitä luonnollisia rajoja kuten teitä, jokia, polkuja ja linjoja. Haravointi on syytä suorittaa aina pois päin isolta tieltä, jotta hevosta ei hätyytetä vahingossa tielle liikenteen sekaan. Talvietsinnöissä on huomioitava, että jälkiä on useimmiten melko helppo seurata. Mikäli hevosta jäljitetään hiihtämällä tai esimerkiksi moottorikelkalla, täytyy muistaa lähestyä hevosta rauhallisesti ilman suksia ja kelkkaa, jotta sitä ei säikäytetä. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu.)

Kuvio 8: Lohkojen jakamisessa kannattaa hyödyntää maastonmuotoja (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu)

Lohkomisen hyöty katoaa, jos lohko on liian suuri, vaikeakulkuinen tai peitteinen. Parhaimmillaan lohko on vähäpeitteisessä maastossa. Valittavaan haravoitintapaan vaikuttaa sääolosuhteet ja valon määrä. Hevosta etsittäessä valoisaan aikaan henkilöiden väliset etäisyydet kannattaa pitää näköetäisyydellä toisiinsa. Harvassa ja avoimessa maastossa tällä tavoin saadaan nopeasti haravoitua suuriakin alueita. Pimeällä etsintää suorittaessa välimatkat luonnollisesti lyhenevät, jotta alue tulee tarkistettua kunnolla. Näköyhteyden säilyttäminen takaa myös sen, ettei partion jäsenistä kukaan pääse eksymään. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu.)

4 Varautuminen ja etsinnän tehostaminen

Tässä luvussa kerromme kuinka tallinpitäjä tai hevosharrastaja voivat varautua hevosen karraamiseen. Helpottaaksemme lukijaa ymmärtämään, mitä varautuminen on, määrittelemme siihen liittyviä termejä alla olevissa kappaleissa. Sen jälkeen kerromme mitä riskienhallinnalla tarkoitetaan ja esittelemme tekemämme riskianalyysin tulokset, joita hyödynnettiin ohjeen laatimisessa. Lopuksi esittelemme vaihtoehtoisia etsintämenetelmiä, jotka helpottavat karanneen hevosen etsinnässä sekä tarjoamme varautumisvaihtoehtoa karanneen hevosen aiheuttamiin mahdollisiin taloudellisiin vahinkoihin.

Levä (2003, vii) on todennut, että ”turvallisuus on kokonaisvaltainen ja moniulotteinen käsite”. Hänen mukaansa turvallisuus on riskin vastakohta ja turvallisuuteen liittyy ”pyrkimykset

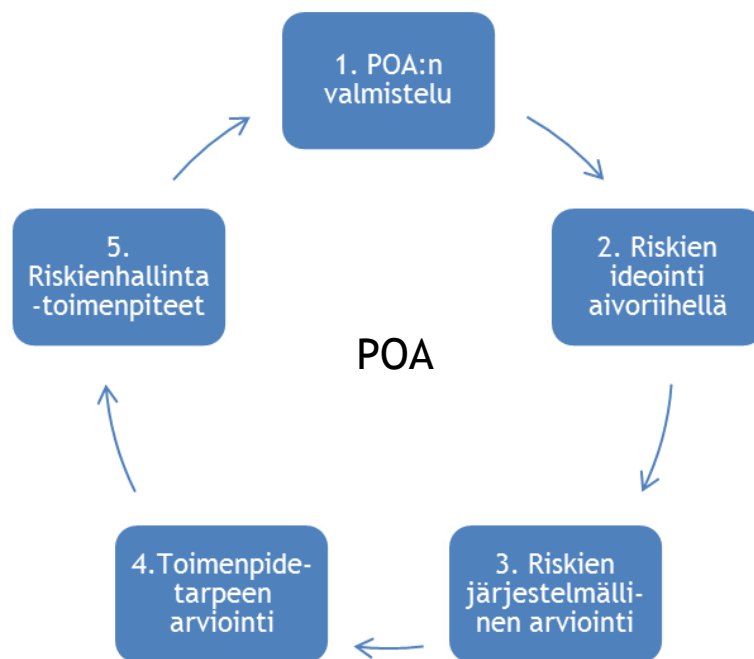
hyvinvoinnin edistämiseksi ja ympäristön tilassa myönteisten muutosten aikaansaamiseksi”. Turvallisuutta voidaan edistää tunnistamalla vaaratekijät. Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi onkin määritellyt vaaratekijän miksi tahansa tilanteeksi, olosuhteeksi tai tapahtumaksi, joista saattaa aiheutua vahinkoa ihmisille tai omaisuudelle (Liikenteen turvallisuusvirasto 2016).

Ennakointi tarkoittaa suunnittelua tulevaisuuden varalle (Teknologian tutkimuskeskus VTT, 2015). Ennakointia ei voida toteuttaa tunnistamatta vaaratekijöitä. Esimerkiksi hevosten ai-
taukset on syytä tarkistaa säännöllisesti ja pitää siinä kunnossa, etteivät hevoset niistä pääse vapaaksi vahingossa. Tätä kutsutaan varautumiseksi. Hyvällä varautumisella voidaan ehkäistä monta suurempaa uhkatekijää. Turvavarusteiden, kuten heijastimien, käyttäminen parantaa turvallisuutta ja näkyvyyttä liikenteen seassa liikuttaessa.

4.1 Riskienhallinta POA-menetelmää käyttäen ja riskianalyysi

Riskienhallinta kuuluu sitä toteuttavien yritysten jokapäiväiseen toimintaan, sillä se on integroitu osaksi yritysten strategista ja operatiivista suunnittelua. Riskienhallinnalla pyritään varmistamaan henkilöstön hyvinvoinnista ja toiminnan jatkuvuudesta. (Suomen Riskienhallintayhdistys 2016.) SFS 31000 (8) määrittää riskienhallinnan koordinoituksi toiminnaksi, jolla organisaatiota johdetaan ja ohjataan riskien osalta. Sovelsimme opinnäytetyössämme riskienhallinnan periaatteita tunnistamalla hevosen karkaamiseen liittyvät riskit ja huomioimalla riskianalyysin tulokset laatimassamme ohjeistuksessa. Opinnäytetyömme riskienhallinnan tavoitteena oli pyrkimys turvata henkilöiden ja eläinten hyvinvointi ennakoimalla.

Tunnistimme hevosten karkaamiseen liittyviä vaaroja ja arvioimme niihin liittyvä riskejä hyödyntämällä potentiaalisten ongelmien analyysi (POA) -menetelmää. Menetelmässä ei etukäteen rajata mitään ongelmatyyppejä analyysin ulkopuolelle. Sen avulla voidaan tunnistaa eritasoisia ja - tyyppisiä ongelmia. Alkujaan menetelmä kehitettiin kemian teollisuuden hyödyntäväksi, mutta se soveltuu myös liike- ja palvelualoille. POA-analyysin avulla saadaan käsitys toiminnan turvallisuustasosta ja analyysillä tuotettua aineistoa voidaan hyödyntää järjestettävissä koulutuksissa. (Teknologian tutkimuskeskus VTT 2002,1.) Mielestämme menetelmä soveltuu hyvin opinnäytetyön aiheemme vaarojen tunnistamiseen ja riskien arvioimiseen, sillä se ei ole liian monimutkainen. Sen avulla myös riskienhallintamenettelyä tuntemattomien on helpompi hahmottaa kokonaiskuva siitä, mitä riskienhallinnalla tarkoitetaan. Lisäksi analyysiaineistoa voidaan hyödyntää jälkikäteen esimerkiksi koulutuksia järjestettäessä. POA-menetelmän eri vaiheet on esitelty alla kuviossa 9.

Kuvio 9: Potentiaalisten ongelmien analyysi (POA)

Prosessin ensimmäisessä vaiheessa, joka koskee POA:n valmistelua, tekijät päättävät arvioitava kohteesta. Sen jälkeen kootaan tiimi, jolla on oltava tuntemusta arvioitavasta aiheesta. Tiimi kokoontuu rauhallisessa tilassa, valitsee tiimivetäjän ja varaa aikaa kokoukselle 1-3 tuntia. POA-menetelmä jatkuu riskien ideoinnilla aivoriihi-menetelmällä, jossa aluksi kerrataan tilaisuuden tavoite ja rajataan tarkastelu. Aivoriihessä on huomioitava POA:n riskianalyysin periaatteet. On tärkeää, että asioista puhutaan ilman syyttelyä, riskejä etsitään avoimesti ja huomioidaan myös erikoisimmat tilanteet sekä etsitään keinoja niiden poistamiseksi. On huomioitava, että riskien tunnistaminen on kaikkien yhteinen etu, koska tunnistamattomia riskejä ei voida hallita. Prosessin kolmas vaihe koostuu riskien järjestelmällisestä arvioinnista, jossa tiimin vetäjä kokoaa tunnistetut riskit yhteen ja ryhmittelee ne. Tämän jälkeen tiimi keskustelelee tunnistetuista riskeistä, arvioi riskien merkittävyyttä ja kirjaa riskit riskienarviointilomakkeelle. Tässä vaiheessa tiimi voi yrittää vielä tunnistaa lisää riskejä. Toimenpidetarpeen arviointi on POA-menetelmän neljäs vaihe. Siinä riskin suuruus arvioidaan sen todennäköisyyden ja seurauksien perusteella. Tästä saadaan riskinnumero, joka viedään arviointilomakkeeseen. Lopuksi siirrytään viimeiseen vaiheeseen eli riskienhallintatoimenpiteisiin, jossa mietitään käytännön toimia riskien välttämiseksi, pienentämiseksi ja siirtämiseksi. Yhteenvetolomakkeeseen kirjataan toimenpiteet, joilla riskien seurausta on pienennetty tai vähennetty. Näin pyritään estämään vahinkojen syntyminen tai vähentämään niiden seurauksia. (PK-yrityksen riskienhallinta 1998.)

Riskienarvioinnissa käytetään asteikkoa 1-5, joista 1-2 eivät tarvitse välitöntä huomiota ja 3-4 vaativat korjaavia toimenpiteitä tai vähintään tilanteen seuranta. Mikäli arvoksi saadaan 5, vaatii se välitöntä toimenpidettä. Asteikko on esitelty alla taulukossa 2.

POA	Seuraukset		
Tapahtuman todennäköisyys	vähäiset	haitalliset	vakavat
epätodennäköinen	1 (merkityksetön riski)	2 (vähäinen riski)	3 (kohtalainen riski)
mahdollinen	2 (vähäinen riski)	3 (kohtalainen riski)	4 (merkittävä riski)
todennäköinen	3 (kohtalainen riski)	4 (merkittävä riski)	5 (sietämätön riski)

Taulukko 2: POA-taulukon riskien arviointi

Riskienarviointilomakkeessa (Liite 2) esitellään riskianalyysimme tulokset. Lomakkeeseen on merkitty aivoriihityöskentelyllä, kyselyjen tulosten ja Onnettomuustietoinstituutin tilastojen perusteella tunnistetut vaarat ja arvioitu niiden riskit. Olemme arvioineet vaaroihin liittyviä todellisia riskejä määrittelemällä kullekin riskille riskiluvun. Suurimmat riskit hevosten osalta kohdistuvat liikenneonnettomuuksien torjuntaan, koska ne voivat johtaa vakaviin henkilövahinkoihin. Hälyttävimpinä näimme tilanteet, joissa hevosten aitausten aitojen kunto oli riittämätön. Tallien omistajien ja niiden ylläpitäjien tulee tarkastaa aitojen kunto säännöllisesti. Erityishuomio aitojen tarkasteluun tulisi kiinnittää myrskyjen jälkeen. Sähkölankojen ollessa kyseessä tulisi heinä niiden alta niittää, jotta sähkön kulku ei keskeydy. Samoin puista pudonneet oksat on syytä poistaa, jotta sähkö pääsee kiertämään virtapiirissä.

Lähtökohtaisesti hevosten kanssa tulisi pyrkiä välttämään voimakkaasti liikennöityjä tieosuusia ja niiden kanssa tulisi kulkea rauhallisempia teitä. Suurempia teitä tulisi käyttää lähinnä lyhyisiin siirtymiin esimerkiksi naapuritalille tai tien toisella puolella sijaitseviin maastoihin. Tunnistimme riskiksi myös sen, että liikenteen mukana liikkuvat hevoset joutuvat usein vaaratilanteisiin autoilijoiden piittaamattomuuden tai häiriköinnin vuoksi. Hevosten kanssa liikkussa tiellä tulisikin ottaa huomioon kyseisen yksilön liikennevarmuus ja ottaa mahdollisuuksien mukaan kokenut liikennevarma hevonen etuhevoseksi rauhoittamaan kokematon tai säikypää hevosta. Lauma tuo turvaa hevoselle myös liikenteen seassa. Lisäksi hevosten näky-

vytteen hämärällä ja pimeällä tulee kiinnittää huomioita kiinnittämällä heijastimia. Autoilijoita voi pyytää pysähtymään nostamalla käsi ylös.

4.2 Vakuutussuositus

Hevosen omistajan tulisi varautua mahdollisesta hevosen karkaamisesta aiheutuviin kuluihin. Sitä varten vakuutusyhtiöt tarjoavat hevoselle hankittavaa vastuuvakuutusta, joka korvaa kolmannelle osapuolelle aiheutuneet henkilö- ja esinevahingot. Omistajien tulisi harkita vastuuvakuutuksen ottamista, sillä mahdollisessa tieliikenneonnettomuudessa korvauskulut voivat nousta kymmeneen tuhansiin euroihin. Huomion arvoista on, että talliyrityksen vastuuvakuutus korvaa hevosen aiheuttamia vahinkoja vain, mikäli hevosen aiheuttama vahinko johtuu talliyöntekijän toiminnasta. Vastuuvakuutus korvaa ainoastaan ulkopuoliselle aiheutuneet vahingot. Esimerkiksi hevosenhoitajalle tai hevosen haltijalle aiheutuneita vahinkoja vastuuvakuutus ei korvaa. (Suomen Hippos 2016a.)

4.3 GPS-paikannin (Global Positioning System) etsintöjen avuksi

Nykyteknologia mahdollistaa uusia keinoja pitää parempaa huolta hevosista. Useat valmistajat ovat tuoneet markkinoille vaihtoehtoja eläinten paikannukseen, jotka perustuvat GPS-satelliittipaikannusjärjestelmään. Tämä järjestelmä koostuu 32 satelliitista, jotka kiertävät maata noin 20 000 kilometrin korkeudella. Satelliiteissa sijaitsevat atomikellot ja radiolähettimet lähettävät radiosignaaleja, jotka maassa sijaitseva GPS-paikannin vastaanottaa. Paikannus tapahtuu siten, että satelliitit lähettävät atomikellon ajan ja signaalin, jonka maassa sijaitseva paikannin vastaanottaa. Paikantimen oma kello laskee, kuinka kauan radiosignaalin saapuminen avaruudesta on kestänyt. Toimiakseen paikantimen on saatava tietoa vähintään kolmesta satelliitista ja niistä vastaanottamaansa tietoa yhdistämällä se laskee sijaintinsa kolmiolaskennan avulla. GPS:n tarkkuus on keskimäärin alle 3 metriä. (Federal Aviation Administration 2015.)

Useat yritykset valmistavat GPS-paikantimia, joiden avulla kohdetta voidaan seurata älypuhelimien applikaation välityksellä jopa 10 sekunnin välein. Laitteet ovat pienikokoisia ja painavat parhaimmillaan vain joitakin kymmeniä grammoja ja ovat 5-10 senttimetriä pitkiä. Niitä on helppo kiinnittää hevosen varusteisiin, kuten esimerkiksi satulaan, valjaisiin tai vaikkapa riimuun. Osa laitteista on myös veden-, pölyn- ja iskunkestäviä. Suomalainen Yepzon valmistaa One-paikanninta, joka voisi soveltua hyvin hevosen seurantaan (Kuvio 10). One-paikannin on helppokäyttöinen, sillä se ei vaadi erillistä rekisteröitymistä eikä salasanaa. Siinä on tehdasasennettu SIM-kortti ja se toimii GSM-verkon välityksellä. Siten sen kuuluvuus on Suomessa melko hyvä. Paikantimen akku kestää jopa kuukauden asetuksista riippuen, sillä se lähettää paikkatietonsa vain silloin, kun sitä puhelimen kautta pyydetään. Tämä vähentää akun kuluusta huomattavasti. Akun varauksen pystyy tarkistamaan puhelimesta ja puhelimeen tulee

ilmoitus akun lataamistarpeesta. Pakkanen vaikuttaa heikentävästi akun varaukseen. (Yepzon 2016.)

Kuvio 10: Yepzon One-paikannin (Yepzon 2016)

4.4 Vaihtoehtoisia etsintämenetelmiä

Etsinnän pitkittyessä on hyvä pohtia vaihtoehtoisia menetelmiä isojen ja hankalasti saavutettavien alueiden tarkistamiseen. Erilaisia vaihtoehtoja tarjoavat etsintään koulutetut koirat ja niiden ohjaajat sekä ilmasta käsin etsintää suorittavat laitteet. Seuraavissa kappaleissa olemme käsitelleet vaihtoehtoisia menetelmiä etsintöjen tehostamiseksi. Aluksi esittelemme koirien hyödyntämistä etsinnöissä ja sitten siirrymme ilmasta käsin suoritettavaan etsintään, joka kattaa pienlentokoneiden ja miehittämättömien ilma-alusten ja lennokkien käyttämisen.

4.4.1 Etsijäkoiraliitto

Koiria on käytetty jo 1500-luvulta lähtien kadonneiden jäljittämiseen (Suomen Vihikoirayhdistys 2016). Etsijäkoiraliitto on erikoistunut kadonneiden eläinten etsintään. Haastattelimme puhelimitse koulutetun etsijäkoiran ohjaajaa Kaisa Sirkkoa saadaksemme lisää taustatietoa toiminnasta. Haastattelukysymykset on esitelty liitteessä 3. Etsijäkoirat opetetaan hajutunnistamisen kautta erottelemaan haluttua kohdetta. Koira ilmaisee alueen, jolla etsittävä kohde on. Tämän jälkeen etsintä siirtyy ihmisille. Ohjaajille koulutetaan suunnistus- ja ensiaputaidot. Toiminta perustuu vapaaehtoistyöhön ja etsintäavusta maksetaan matkakulukorvaus. Etsijäkoiraliitto ohjeistaa laatimaan katoamisilmoituksia lähialueen tolppiin ja marketteihin. (Etsijäkoiraliitto 2016.) Ilmoitukseen kannattaa merkitä katoamisalueeksi suurempi alue, kuten esimerkiksi ”Pohjois-Espoo”, jotta asiaan kuulumattomat ihmiset eivät tule häiritsemään etsintää tarkan paikan perusteella (Sirkko 2016).

Etsijäkoiraliitosta kerrotaan, että vuodessa suoritetaan alle viisi hevosiin liittyvää etsintää koko maassa. Koirat spesifioituvat useisiin etsittäviin eläinlajeihin ja tavoite on, että koira on jäljestänyt etsinnänkohteena olevaa eläintä aiemmin harjoituksissa (Kuvio 11). Tavoitella etsijäkoirilla on, että kutsu etsintöihin tulisi mahdollisimman nopeasti katoamisesta. Etsittävän alue tulisi rauhoittaa muilta etsijöiltä ja koirilta, mikäli vain mahdollista. Tällä taataan työrauha työskentelevälle koiralle. Koirakko kykenee toimimaan itsenäisesti, mutta alueen ollessa laaja, heillä on usein apuna kartanlukija. Toiminnassa pyritään ottamaan huomioon se, ettei karussa olevaa eläintä säilytetä tielle, vaan etsintä suuntautuu tieltä pois päin. Etsijäkoiraliitosta toivotaan, että etsintää johtaisi yksi henkilö, joka pystyy pitämään muut vapaaehtoiset ja etsijät järjestyksessä siten, ettei etsittävää eläintä säilytetä uudelleen. Etsijäkoirakko pitää yhteyden etsinnän johtajaan matkapuhelimen välityksellä. (Sirikko 2016.)

Kuvio 11: Etsijäkoirakko harjoituksissa (Yle Keski-Suomi / Matti Myller 2010)

Etsijäkoira tuodaan viimeiselle havaintopaikalle tai katoamispaikalle nostamaan jälki. Tehokkaan jälkityöskentelyn kesto riippuu tehtävässä olevasta koirasta. Mikäli koira ei saa hajua, se ilmaisee myös sen, ettei hajua ole. Kun koira lähestyy etsittävää kohdetta, se ilmaisee sen koulutetulla tavalla ja pitää siihen etäisyyden. Hevosta etsittäessä huomioidaan myös tehtävään otettava koira siten, että valitaan sellainen yksilö, joka ei omalla käytöksellään provosoi hevosta. Koiran ohjaaja ja kartanlukijat tekevät juttelemalla itsensä tunnetuiksi hevoselle tiheimmissä risukoissa, jotta sitä ei säilytetä. Mikäli hevosesta tehdään löytö ja se käyttäytyy rauhallisesti, koiran ohjaaja tai kartanlukija yrittävät ottaa karanneen eläimen kiinni. (Sirikko 2016.)

4.4.2 Miehitämättömät ilma-alukset

Tulevan kappaleen ymmärtämiseksi, koemme tärkeäksi määrittää miehitämättömiin ilma-aluksiin liittyvät termit. Miehitämättömällä ilma-aluksella tarkoitetaan ilma-alusta, joka on usein myös varustettu jotakin tiettyä tehtävää, kuten valokuvaamista, varten. Miehitämätön ilma-alus on tarkoitettu käytettäväksi ilman mukana olevaa ohjaajaa. Kauko-ohjattu ilma-alus on miehitämättömän ilma-aluksen alakategoria ja sillä tarkoitetaan miehitämätöntä ilma-alusta, jota ohjataan kauko-ohjauspaikasta ja käytetään lentotyöhön. (Liikenteen turvallisuusvirasto 2011.) Yllä olevat termit eivät viittaa lennokkiin, jolla tarkoitetaan laitetta, jonka mukana ei ole ohjaajaa ja jota käytetään harraste- tai urheilutarkoitukseen pois lukien ensisijaisesti lapsille suunnatut laitteet ja kauko-ohjatut ilma-alukset (Kauko ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättäminen OPS M1-32 2015).

Riippumatta käytettävästä termistä, voidaan todeta, että lennätettävien laitteiden suosio on räjähdysmäisesti kasvanut niin harrastetoiminnassa kuin ammattikäytössä. Niiden suosion kasvuun on olennaisesti vaikuttanut teknologian kehityksestä johtuva hintojen aleneminen. (Yle 2016.) Myös julkisen vallan tahtotila on edesauttaa tämän toimialan kehitystä säätelemällä liberaalia, riskiperusteista ja mahdollisimman vähän yksityiskohtia sisältävää lainsäädäntöä (Liikenteen turvallisuusvirasto, 2015). Liikenne- ja viestintäministeriön julkaiseman Lentostrategian taustaraportin (2015, 74) mukaan Euroopan komission yleiseurooppalaisena tavoitteena on muun muassa asteittain integroida miehitämättömät ilma-alukset valvottuun ilmatilaan vuodesta 2016 alkaen. Komissio on tiedonannoissaan todennut, että miehitämättömällä ilmailulla tulee olemaan merkittävä rooli tulevaisuuden ilmailussa ja ilmailuteollisuudessa. Miehitämättömien ilma-alusten teknologia- ja palvelumarkkinoiden on arvioitu kasvavan nykyisestä noin 5,2 miljardista USD:sta 11,6 miljardiin USD:iin vuoteen 2023 mennessä. (Liikenne ja viestintäministeriö, 2015.) Kansainvälisen konsulttiyhtiön PwC:n selvityksen mukaan miehitämättömiin ilma-aluksiin liittyvät teknologia ja applikaatiot ovat globaalisti vuonna 2020 liikevaihdoltaan yli 127 miljardia (PWC 2016).

Miehitämättömien ilma-alusten ja lennokkien käytön kasvaessa tulevaisuudessa niitä voidaan hyödyntää entistä laajemmin uusiin käyttötarkoituksiin. Miehitämättömiä ilma-aluksia on asteittain alettu hyödyntämään Suomessa pelastustoiminnassa. Keski-Suomen pelastuslaitoksen (2016) mukaan, se otti miehitämättömän ilma-aluksen käyttöönsä keväällä 2016. Myös Pirkanmaan pelastuslaitos on hankkinut kaksi kuvauskopteria, tosin ne ovat vielä koulutuskäytössä (Pelastustieto 2016). Loppukesällä 2016 poliisi ilmoitti aloittavansa miehitämättömien ilma-alusten hyödyntämisen kadonneiden henkilöiden etsinnöissä (Kempainen 2016). Vapaaehtoisen Pelastuspalvelun (2016) mukaan Suomen lentopelastusseuran tavoitteena on aloittaa kauko-ohjattavien ilma-alusten hyödyntäminen VAPEPAn etsinnöissä yhteistyössä RPAS Finland Ry:n kanssa. Katsomme, että myös karanneen hevosen etsinnöissä lennokin hyödyntäminen

tuo lisäarvoa etsinnöille. Itseasiassa Espoossa kahden kuolleen hevosen etsinnöissä olikin jo hyödynnetty kauko-ohjattavaa kameralla varustettua pienoishelikopteria (Malminen 2016). Miehittämättömien ilma-alusten ja lennokkien käyttöä etsinnöissä tulisi suositella, sillä ne kykenevät liikkumaan hitaasti ja siten mahdollistavat kadonneen kohteen havaitsemisen korkealta ilmasta. Ilmasta käsin suoritettu etsintä mahdollistaa sellaisten alueiden etsinnän, joihin ei jalkaisin päästä helposti kuten esimerkiksi suoalue tai rantaviiva. On kuitenkin huomioitava, että ilmasta käsin suoritettavaa etsintää ei voida suorittaa heikoissa sääolosuhteissa kuten pimeällä, sateessa, sumussa tai kovalla tuulella. (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2016.)

Miehittämättömiä ilma-aluksia voidaan hyödyntää myös metsäetsinnöissä. Massachusetts Institute of Technology MIT on tammikuussa 2016 ilmestyneen uutisen mukaan kyennyt lennättämään pientä neliroottorikopteria ahtaassa tilassa. Tutkijoiden määrittämien algoritmien avulla neliroottorikopterin ohjelmisto tunnistaa ja segmentoi laitteen edessä olevan tilan esteistä vapaaksi ja linkittää sen jälkeen havaitsemansa vapaat tilat yhteen yhdeksi törmäysvapaaksi alueeksi. MITin tutkijat ovat julkaisseet määrittämänsä algoritmin internetissä ja se on siten kaikkien hyödynnettävissä. (MIT News, 2016.) Kyseisen toiminnon hyödyntäminen edellyttää käyttäjältä tietoteknistä osaamista. Siten onkin perusteltua olettaa, että kyseisen toiminnon hyödyntäminen karanteen hevosen etsinnöissä ei vielä ole kovin realistista. Koemme kuitenkin järkeväksi esitellä etsinnöissä hyödynnettävää teknologiaa, sillä teknologian nopea kehitys voi mahdollistaa yllä esitetyn toiminnon tulevaisuudessa.

4.4.3 Muilla tavoin ilmasta käsin suoritettava etsintä

Haastattelimme aineiston keräämiseksi Suomen Lentopelastusseuran (SLPS) toiminnanjohtajaa Janne Vainiota ja koulutuspäällikköä Sami Kinnusta. Haastattelukysymykset on esitelty liitteessä 4. Suomen Lentopelastusseura on vapaaehtoisten ylläpitämä koko maassa toimiva vuonna 2006 viranomaisten avuksi perustettu etsintä- ja valvontalentotoiminnan kattojärjestö, jonka tavoitteena on tuottaa laadukasta ja kustannustehokasta etsintä- ja valvontalentotoimintaa. SLPS koordinoi ja kouluttaa vapaaehtoisia etsintä- ja palolentotoimintaan sekä tukee työllään eri viranomaisten toimintaa häiriö- ja poikkeustilanteissa. (Kinnunen & Vainio 2016.)

Seura ylläpitää jatkuvaa hälytysvalmiutta yhteistyössä sen 40 jäsenyhdistyksen ja noin 1000 koulutetun vapaaehtoisen voimin. Vuonna 2015 SLPS järjesti 21 valvonta- tai etsintälentoa, joiden kokonaislentoaika oli 35 tuntia. Käytössään sillä on noin 70 etsintä- ja valvontalentoihin soveltuvaa nelipaikkaista pienlentokonetta. Seura käynnistää etsintä- tai valvontalennon viranomaisen pyynnöstä ja toimijat määrittävät yhdessä toiminta-alueen. Vasteaika viranomaisen hälyttämässä etsintätehtävissä vuonna 2015 oli 1 tunti 25 minuuttia. Eläinten etsintään seura osallistuu harkinnanvaraisesti ja tehtävät suoritetaan yleensä henkilöstön harjoituslentoina. (Kinnunen & Vainio 2016.) ”Osallistuimme vuonna 2016 kaksi kertaa myös hevos-

ten etsintään, jossa toisessa etsittiin Espoossa lokakuussa karanneita kahta hevosta” toteaa Vainio (2016) ja jatkaa ”SLPS:n pienlentokoneen avulla paikannettiin karanneet hevoset”.

Seura toteuttaa etsintä- ja valvontalentotoimintaa ainoastaan näkölentösääntöjen mukaisesti. Lentäjältä edellytetään yksityislentäjän lupakirjaa, 100 tunnin kokonaislentokokemusta sekä kolmea lento-ohjelmaa ja -laskua viimeisen 90 päivän ajalta. Etsintä- ja valvontalentoilla on lentäjän lisäksi mukana 1-2 lentoetsijää ja tehtävänjohtaja, joka vastaa lennolla tehtävän suunnittelusta ja yhteydenpidosta tilannejohtajana. Seuran yleisin käytetty etsintämenetelmä on jonomenetelmä, jossa alueen haravointi tapahtuu lentämällä yhdensuuntaisissa linjoissa koko alue läpi. SLPS osallistuu tehtävään yleensä yhdellä lentokoneella, mutta laajoja alueita haravoitaessa siinä voidaan käyttää kahta lentokonetta, jotka eivät koskaan toimi samalla alueella. Lentokoneella suoritetaan yhtäjaksoisesti etsintää noin tunnin ajan, jonka jälkeen pidetään tauko. (Kinnunen & Vainio 2016.)

Lentotehtävät suoritetaan 200-300 metrin korkeudessa. Haastattelussa kävi ilmi, että lento-ohjelmissa hevonen kytetään havaitsemaan hyvin kaikkina vuodenaikoina edellä mainitusta korkeudesta avoimilla alueilla kuten pelloilla, hakkuuaukioilla, soilla, urilla ja metsälinjoilla. Talvella jääalueella hevosen jäljet, railot tai sulat kohdat erottuvat ilmasta käsin helposti. Paikallaan olevaa hevosta ei ole helppo havaita tiheässä metsässä, mutta sen ollessa liikkeessä havaitseminen helpottuu. Talvella hevosen tunnistaminen yleensä helpottuu, ellei hevosen väri ole vaalea, koska luonnon vaalea taustaväri luo kontrastin eläimen värille. Pienlentokone soveltuu hyvin hevosen etsintään, sillä lentokoneen ääni ei Kinnusen ja Vainion kokemuksen mukaan säikäytä hevosta. (Kinnunen & Vainio 2016.)

Hyvänä apuna etsintää suorittavassa pienlentokoneessa on lämpökamera, joka helpottaa hevosen havaitsemista erityisesti syksyllä, talvella ja keväällä. Kuvattavan kohteen lämpötilasäteilyn voimakkuus muutetaan lämpökameran ilmaisimella lämpötilatiedoksi, josta lämpökuvaa muodostetaan digitaalisesti reaaliajassa (Infradex 2016). Hevonen on kooltaan verrattavissa hirveen ja se on helposti havaittavissa lämpökameralla edellyttäen, että sen lämpötila eroaa ympäröivän maaston lämpötilasta. Maaston kuvantaminen on myös toiminut hyvänä etsintävälineenä. Itse lentosuorituksen aikana ei ole saatu näköhavaintoa, mutta valokuvien analysointi jälkikäteen johti muun muassa Heinävedellä heinäkuussa 2015 kadonneiden hiehojen löytymiseen (Kosonen & Noponen 2015).

Moottoroidut varjoliitimet ovat Suomessa avustaneet kadonneiden ihmisten etsinnässä menestyksellisesti. SLPS on aloittanut selvityksen moottoroitujen varjoliitimien ja RPAS-laitteiden hyödyntämisestä osana etsintä- ja valvontalentoja. Yhdistyksen tavoitteena on integroida ne osaksi toimintaansa vuoden 2017 aikana. Moottoroidut varjoliitimet kykenevät lentämään matalammalla ja hitaammin kuin lentokone ja siksi niitä hyödynnetään esimerkiksi teiden ja oji-

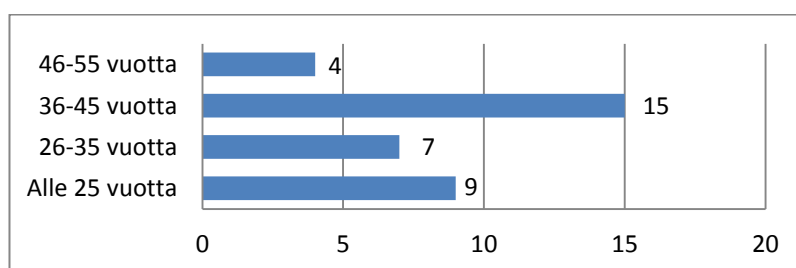
en tarkastamiseen. (Kinnunen & Vainio 2016). Viranomaisten myöntämällä erikoisluvalla varjoliitimellä saa lentää alle 150 metrissä, mikä parantaa havaitsemismahdollisuuksia huomattavasti. Etuna niiden käyttämisessä etsinnässä on myös edullisuus, sillä varjoliitimien toimintakustannukset ovat pienlentokoneeseen ja helikopteriin verrattuna huomattavasti pienemmät. (Iltalehti 2016.)

5 Kyselyjen tulokset ja analyysi

Esittelemme tämän luvun alaluvuissa suorittamamme kyselyjen tulokset ja analysoimme niitä. Omistajille suunnatun kyselyn (Liite 5) tavoitteena oli kartoittaa karanteen hevosen profiili, määrittää tilanteet, jossa hevonen oli karannut, omistajan valmius eläimen karkaamiseen ja hevosen karkaamisesta mahdollisesti aiheuttaneet vahingot sille itselleen sekä kolmansille osapuolille. Omistajille suunnattu kysely sisälsi 13 kysymystä ja kyselyyn vastasi yhteensä 36 henkilöä. Etsijöille suunnatun kyselyn (Liite 6) tavoitteena oli kerätä tietoa etsijöiden profiilista ja aiemmasta hevoskokemuksesta. Lisäksi kysely sisälsi operatiiviseen etsintään liittyviä kysymyksiä, joissa käsiteltiin etsinnän aikana vallinneita olosuhteita, etsijöiden varustetasoa, etsinnän kestoa, teknologian hyödyntämistä etsinnöissä sekä viestintää. Etsijöille suunnatussa kyselyssä oli 35 kysymystä ja kyselyyn vastasi yhteensä 35 henkilöä. Alaluvut 5.1 ja 5.2 on koottu siten, että tekstiin liittyvä kuvio sijaitsee aina alapuolella.

5.1 Hevosten omistajille suunnatun kyselylomakkeen tulokset

Aluksi kartoitimme karanteiden hevosten omistajien taustatiedoista iän, sukupuolen ja hevoskokemuksen. 15 vastaajaa oli 36–45-vuotiaita (Kuvio 12). Yllättävää oli, että vaikka yleinen oletus hevostyttöjen määrästä antaisi kuvan useammasta alle 25-vuotiaasta hevosen omistajasta, heistä kyselyyn vastasi vain yhdeksän henkilöä. Tämä voi johtua siitä, että nuoret ovat yleensä opiskelijoita ja eikä heillä välttämättä ole varaa omistaa hevosta.

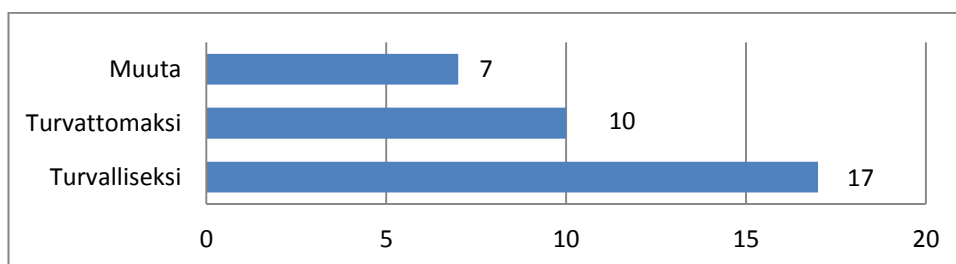

Kuvio 12: Karanteen hevosen omistajan ikä (n=35)

Hevoset ovat harrastuksena kovin naispainotteinen laji (Hippos 2016, 6), mikä näkyy myös kyselyn vastaajien sukupuolijakaumassa. Odotustemme mukaisesti vastaajista vain pieni osa oli miehiä. Kyselyyn vastasi vain kaksi miestä ja 33 naista. Tämä on linjassa Hippoksen julkai-

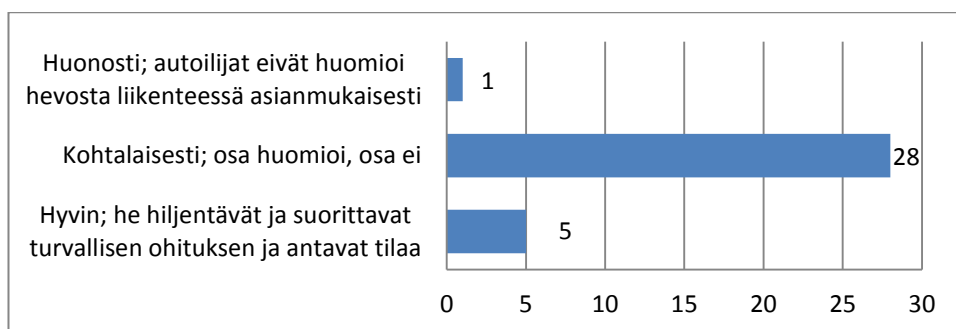
seman vuoden 2015 Hevostalous lukuina -tilaston kanssa (2016). Tavoitteenamme oli lisäksi kartoittaa vastaajien hevostalouden kokemus; ainoastaan seitsemän vastaajista työskentelee hevosten kanssa kokoaikaisesti. 28 vastaajista toimi hevosten kanssa harrastepohjaisesti. Luku tuntuu melko korkealta, kun sen suhteuttaa hevosalan työllistävien määrään, joka edellä mainitun Hippoksen tilaston mukaan on 15 000 henkilötyövuotta. Tämä voi johtua siitä, että hevosalalla työskentelevät ovat voineet joutua etsintätilanteeseen muita useammin työnsä takia ja heillä on siksi ollut henkilökohtainen intressi vastata kyselyymme.

Selvitimme, millaiseksi vastaajat tunsivat olonsa liikenteessä hevosen kanssa liikkua. 17 vastaajaa tunsivat olonsa turvalliseksi liikenteessä, kymmenen turvattomaksi ja seitsemän oli jotakin siltä väliltä (Kuvio 13). Vastaukset eivät suoranaisesti yllättäneet meitä, sillä omat kokemuksemme hevosen kanssa liikkumisesta liikenteessä ovat hyvin samansuuntaisia. Vastauksista nousi esiin, että suuret ajoneuvoyhdistelmät pelottavat hevosia. Osasyynä voi olla ajoneuvojen suuri tilannopeus.

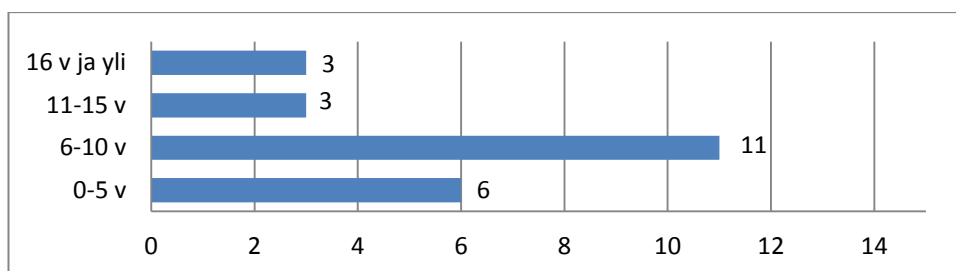
Kuvio 13: Millaiseksi koette olonne liikenteessä hevosenne kanssa? (n=34)

Vastauksista ilmeni myös toinen näkökohta, joka osoitti kuljettajien liikennekäyttäytymisen olevan hyvin vaihtelevaa. Viisi vastaajaa ilmoitti kuljettajien huomioivan hevoset osana liikennettä alentamalla nopeutta ja antamalla riittävästi tilaa ohitustilanteessa. 28 vastaajaa ilmoitti kuljettajien huomioivan hevoset kohtalaisesti liikenteessä muuttamalla ajokäyttäytymistään tilanteeseen sopivaksi. Yksi vastaajista koki, etteivät autoilijat suorita hevosten ohittamista turvallisesti (Kuvio 14). Koettuun turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa millä hevosella ollaan liikenteessä, sillä hevosen liikennevarmuuteen puolestaan vaikuttaa sen aiemmat kokemukset.

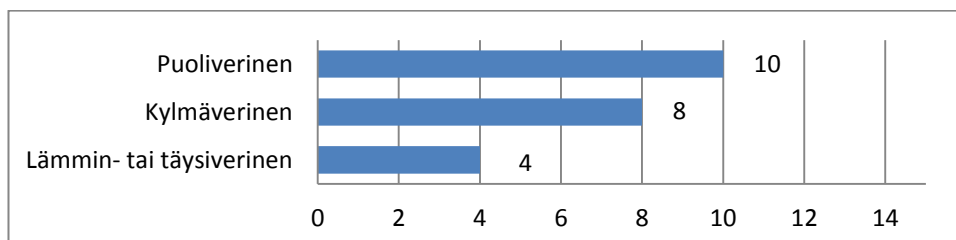
Kuvio 14: Kuinka autoilijat ottavat huomioon hevosesi liikenteessä? (n=34)

Seuraavaksi selvitimme karanneen hevosen profiilin, josta käy ilmi hevosen ikä, sukupuoli ja rotu. Oletuksemme oli, että nuoret lämminveriset tai puoliveriset hevoset olisivat riskialttiimpia kuin vanhemmat ja kokeneet hevoset. Karanneista hevosista vajaa puolet oli 6–10-vuotiaita. Odotustemme vastaisesti vain kuusi karanneista hevosista oli nuoria alle 5-vuotiaita hevosia. Loput kuusi karanneista hevosista oli yli 10-vuotiaita. Ikäjakauma on esitelty allaolevassa kuviossa 15.

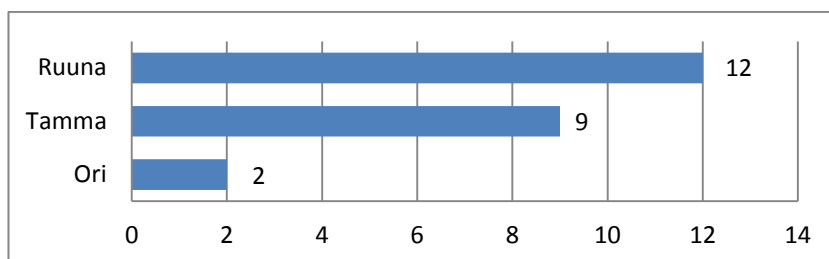
Kuvio 15: Hevosen ikä (n=23)

Karanneista hevosista kymmenen oli puoliverisiä, kahdeksan kylmäverisiä ja loput neljä lämmin- tai täysverisiä. Ajattelimme kylmäveristen hevosten olevan vähemmän riskialttiita karkaamaan, sillä niiden temperamentti on yleisesti tasaisempaa. Kysely kuitenkin osoitti, ettei lämminverisyys ole suoraan yhteyttä hevosen karkaamiseen. Karanneiden hevosten rotujakauma on esitelty seuraavassa kuviossa 16.

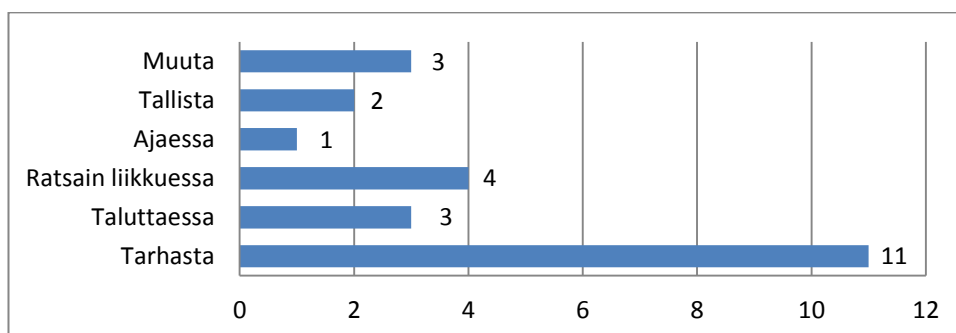
Kuvio 16: Hevosen rotutyyppi (n=22)

Karanneista hevosista 12 oli ruunia, yhdeksän tammoja ja yllätyksellisesti vain kaksi oli oreja (Kuvio 17). Orien pieni osuus karanneista hevosista voi selittyä sillä, että niitä käsittelevät ihmiset ovat pääosin kokeneempia hevosten käsittelijöitä, jotka tiedostavat orien käyttäytymiseen liittyvät vaaratekijät (Kaimio 2010, 96).

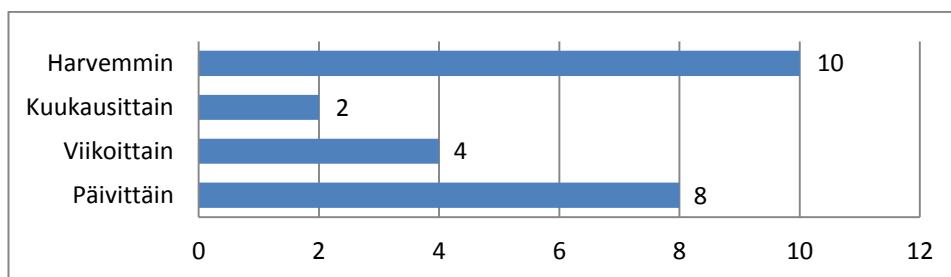
Kuvio 17: Hevosen sukupuoli (n=23)

Tutkimme tilanteita, joissa hevonen pääsi karkuun. Vajaa puolet, eli 11 hevosta, karkasi laitumelta tai tarhasta. Loput karkaustilanteet tapahtuivat taluttaessa, ratsain liikkeessa, ajaessa tai tallista. Lisäksi vastaajat kertoivat avoimessa kysymyksessä hevosten päässeen karkuun lastaustilanteissa ja hieman yllättäen myös pihalta. Joissakin tapauksissa hevosia on ilmeisesti pidetty pihapiirissä vapaana. Seuraavassa kuviossa 18 on esitelty karkaamistilanteet.

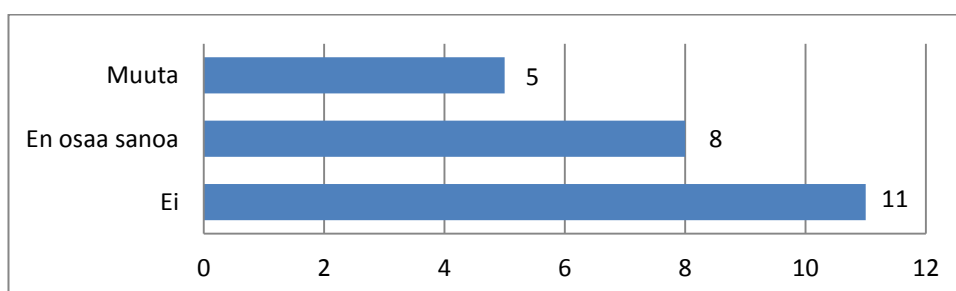
Kuvio 18: Missä tilanteessa hevonen karkasi? (n=24)

Hevoset eivät pääsääntöisesti olleet karanneet itselleen uusissa tilanteissa. 12 hevosta oli joko päivittäin tai viikoittain tilanteessa, josta ne olivat karanneet (Kuvio 19). Loput 16 hevosta olivat kyseisessä tilanteessa enintään kuukausittain tai harvemmin. Kun hevoset ovat vapaana laitumella tai tarhassa, ne voivat tylsistyä tai säikähtää jotakin, mikä saa ne karkaamaan. Koska hevosia ei jatkuvasti valvota aitauksissa, on niiden helpompi päätyä irralleen. Kärryajelulla karkuun päässeitä hevosiakin lienee useampia, mutta niiden omistajia ei onnistuttu tavoittamaan vastaamaan kyselyymme. Kun 10 vastaajaa 24:stä kertoo hevosen olleen harvoin tilanteessa, josta se karkasi, voi se tarkoittaa, että hevosia ei välttämättä ole totutettu riittävästi yllättäviin tai poikkeaviin tilanteisiin.

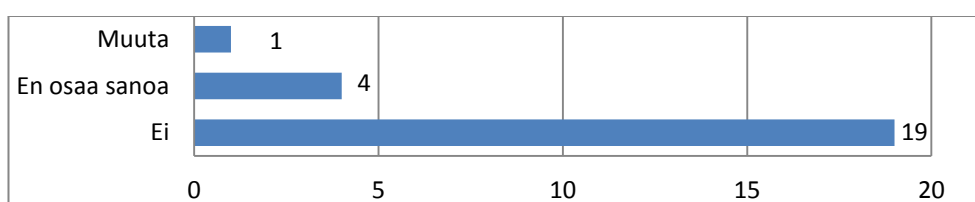
Kuvio 19: Kuinka usein hevonen on ollut tilanteessa, josta se nyt karkasi? (n=24)

Suurin osa hevosista säilyi vahingoittumattomana karkumatalla. Vastausten mukaan vain yksi hevonen 24:stä oli loukkaantunut. Viisi hevosta oli karkumatallaan liikkunut liikenteen seassa ja siten aiheuttanut törmäysvaaran liikenteen kanssa. Kahdeksan vastaajaa ei osannut kertoa, mitä hevonen oli karkumatallaan tehnyt. Loput 11 vastaaja ilmoitti, että hevonen ei ollut aiheuttanut vaaraa sivullisille. Lisäksi vaaraa aiheutti nuori ori, joka karkumatallaan kohtasi tammoja, joilla oli ratsastajat selässä. Vapaana oleva ori voi yrittää esimerkiksi astua tammaa, mikä voi johtaa ratsastajan ja hevosen loukkaantumiseen. Jos tamma ei ole kiimassa, se useimmiten potkii oria lähentely-yrityksistä. Suurempi riski onnettomuuksiin on vilkkaasti liikennöidyillä alueilla. Seuraavassa kuviossa 20 on esitelty hevosten mahdollinen sivullisille aiheuttama vaara.

Kuvio 20: Aiheuttiko hevonen pakomatallaan vaaraa sivullisille? (n=24)

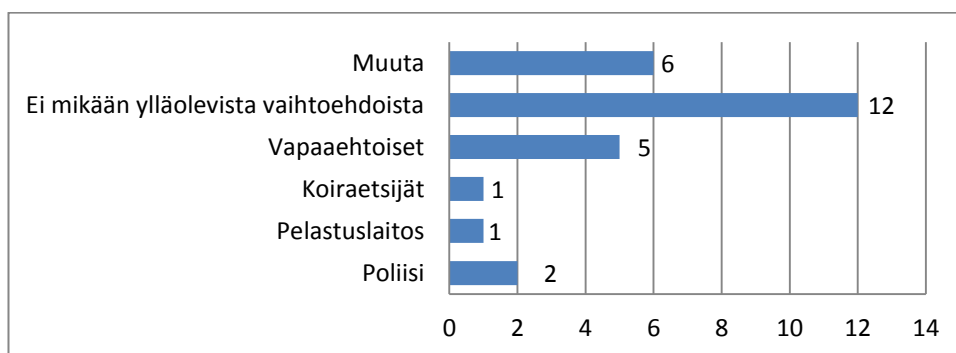
Karanneista hevosista 19 ei ollut aiheuttanut aineellisia vahinkoja pakomatkan aikana (Kuvio 21). Vain neljä omistajaa ei osannut kertoa varmuudella hevosen aiheuttamista aineellisista vahingoista. Yksi vastaajista ilmoitti hevonsensa syöneen naapurin kasvimaalta salaattit. Vahinkovakuutuskeskuksen tilaston mukaan kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia oli vuosina 1995-2014 kaksi, joista syntyi myös aineellisia vahinkoja (OTI 2016).

Kuvio 21: Aiheuttiko hevonen pakomatallaan aineellisia vahinkoja? (n=24)

Hevosten omistajat eivät lähtökohtaisesti ole erityisvarautuneita mahdollisiin karkaustilanteisiin. 17 vastaajaa ei ollut varautunut karkaamiseen mitenkään. Kuusi vastaajaa puolestaan ilmoitti muuttaneen käytäntöjä turvallisemmaksi. Muun muassa oria talutettiin jatkossa ketjunarun kanssa. Toisessa tapauksessa hevoselle oli hankittu paikannuslaite, josta sen sijainti on jatkuvasti tarkistettavissa. Matkapuhelimen mukana kuljettaminen lisääntyi ja autossa on alettu säilyttää varmuuden varalle ylimääräistä riimunnarua, jolla hevonen voidaan ottaa kiinni. Yllättävää oli, kuinka kevyesti karkaustilanteisiin on varauduttu. Pienellä varautumisella ja käytäntöjä muuttamalla joitakin vaaratilanteita voitaisiin ennaltaehkäistä.

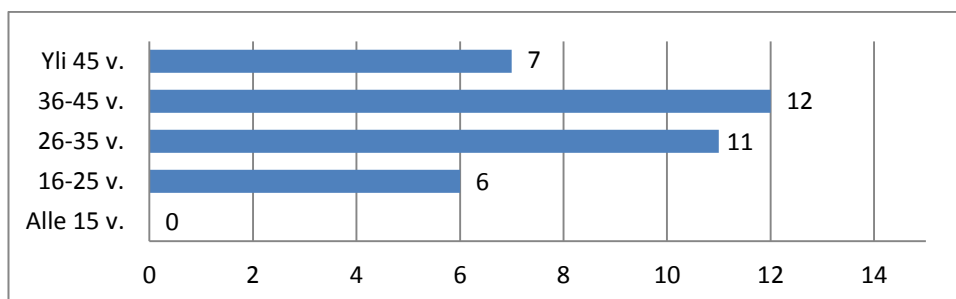
Kuviossa 22 on esitetty, ketkä osallistuivat etsintään. Kysymykseen pystyi valitsemaan useamman vaihtoehdon ja vastausten perusteella voidaan todeta, että etsintöihin osallistuneet tahot vaihtelivat. 18:ssä etsinnässä omistaja ilmoitti etsineensä hevosta itse, oman tallin porukalla tai perheen jäsenten ja naapurien avustuksella. Vain kolmessa etsinnässä mukana olivat poliisi ja pelastusviranomaiset ja yhdessä koiraetsijät. Viidessä etsintätapauksessa hyödynnettiin vapaaehtoisia. On loogista, että hevosta etsitään ensin oman tuttavapiirin voimin. Harvoin ajatellaan, että hevonen olisi muutamaa tuntia kauemmin poissa, sillä yleensä hevonen palaa kotiin melko nopeasti. Hevosten omistajilla ei ollut selvää kuvaa siitä, kannattaako karanneesta hevosesta ilmoittaa viranomaisille ja minkälaista apua sieltä voi saada. He eivät myöskään olleet tietoisia muista mahdollisista vapaaehtoisjärjestöistä, joilta apua voisi saada etsintään.

Kuvio 22: Mitkä tahot osallistuivat etsintään? (n=23)

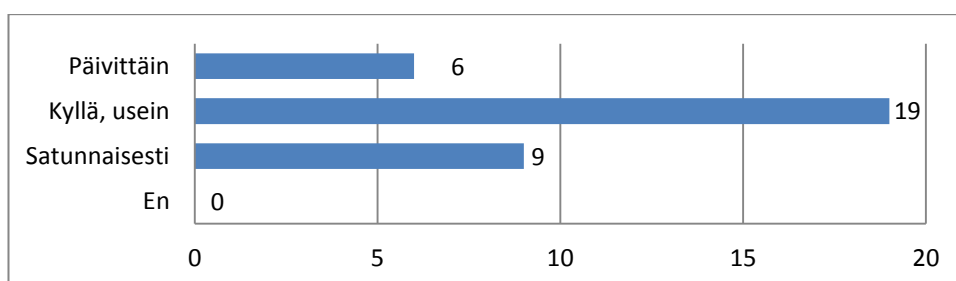
5.2 Etsintään osallistuneiden kyselylomakkeen tulokset

Kyselyn aluksi selvitimme etsintään osallistuneen henkilön taustatiedot. Etsijöiden ikä jakaantui seuraavanlaisesti: vastaajista 36–45-vuotiaita oli 12, 26–35-vuotiaita oli 11, yli 45-vuotiaita oli seitsemän, 16–25-vuotiaita oli kuusi (Kuvio 23). Huomionarvoista on, että etsintöihin ei ole osallistunut lainkaan alle 15-vuotiaita, vaikka lapset ja nuoret muodostavat hevostallien käyttäjäkunnasta 38 prosenttia (Hippos 2016, 6).

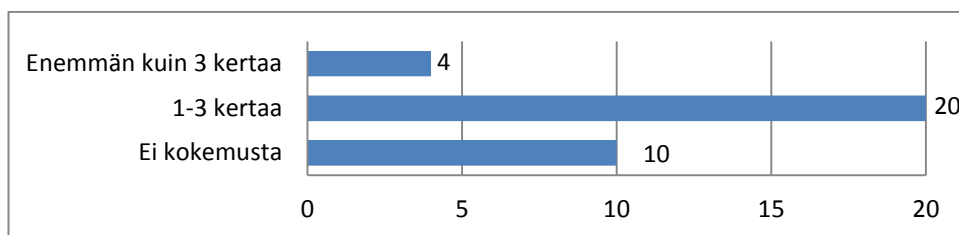
Kuvio 23: Etsijän ikä (n=36)

Odotetusti suurin osa kyselyyn vastaajista, 33 henkilöä, oli naisia. Miehiä kysymykseen vastaajista oli kolme. Selvitimme, työskentelivätkö vastaajat hevosten kanssa kokoaikaisesti. Kysymykseen vastasi yhteensä 35 henkilöä, joista kahdeksan vastasi myöntävästi ja loput kieltävästi. Molempien edellä mainittujen kysymysten vastaukset ovat linjassa Hippoksen tuottaman tilaston kanssa (Hippos 2016, 6). Selvitimme myös etsijöiden hevosiin liittyvää harrastusaktiivisuutta: kaikki 35 vastaajaa olivat aktiiviharrastajia. Seuraavassa kysymyksessä kartoitimme kuinka usein vastaajat ovat olleet tilanteessa, jossa he joutuvat ottamaan hevosen kiinni. Alla olevassa kuviossa 24 on esitetty yhteenveto vastauksesta: kuusi vastaajaa ilmoittaa olevansa hevosenottotilanteessa päivittäin, 19 usein ja yhdeksän satunnaisesti. Vastaus tukee edellisen kysymyksen vastausta siitä, että hevosten etsintöihin osallistuneet ovat olleet pääosin kokeneita hevosten käsittelijöitä.

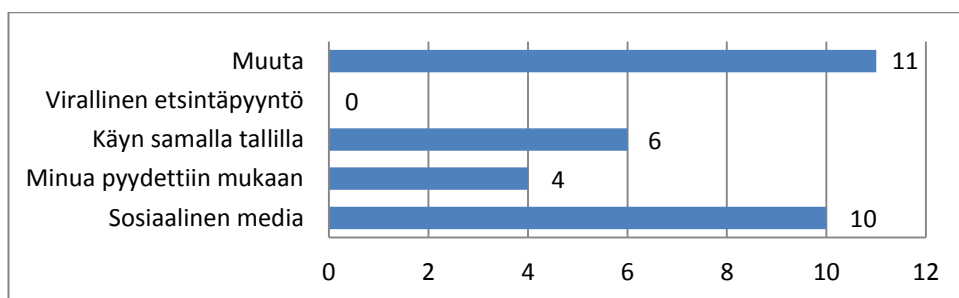
Kuvio 24: Työskenteletkö hevosten kanssa kokoaikaisesti? (n=35)

Seuraavaksi kartoitettiin kuinka usein etsijät ovat osallistuneet etsintöihin. 20 vastaajaa oli osallistunut etsintään 1-3 kertaa, neljä vastaajaa oli osallistunut etsintöihin yli kolme kertaa ja kymmenellä vastaajalla ei ollut aiempaa kokemusta etsintätilanteesta. Nämä on esitetty alla olevassa kuviossa 25. Etsintään osallistuvan henkilön aikaisemmasta etsintäkokemuksesta olisi hyötyä etsintöjen organisoinnissa ja johtamisessa, sillä etsintöihin harvoin osallistuvilta henkilöiltä puuttuu käytännön etsintärutiini. Mielestämme etsijöille olisikin hyödyllistä järjestää tilanteiden harjoittelua ja ohjeistuksen kertaamista säännöllisen väliajoin, sillä harjoittelun tuoma rutiini hyödyttäisi heitä todellisessa etsintätilanteessa.

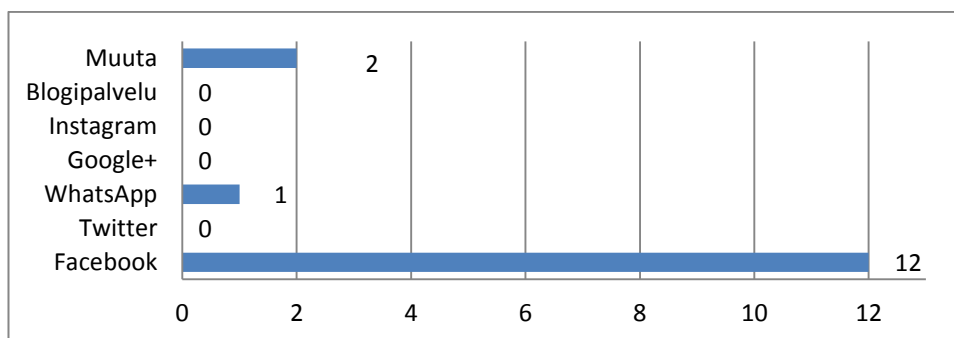
Kuvio 25: Aiempi kokemus etsinnästä (n=34)

Kuviossa 26 esitellään, kuinka tieto etsinnöistä tavoitti etsijät. Ensimmäinen tieto etsinnästä tavoitti kymmenessä tapauksessa etsijän sosiaalisen median kautta. Etsintäpyyntö tuli kuudelle etsijälle oman tallin väeltä ja avuksi etsintöihin pyydettiin usein myös naapuritallin väki. Neljää etsijää pyydettiin suoraan mukaan ja muissa 11 etsintätapauksessa etsijät olivat vastaanottaneet avunpyynnön etsintöihin osallistumisesta suoraan hevosen omistajalta tai kuulleet etsinnöistä naapurilta. Nykypäivänä sosiaalinen media on tehokas ja nopea tapa jakaa tietoa sekä levittää etsintäpyyntöä.

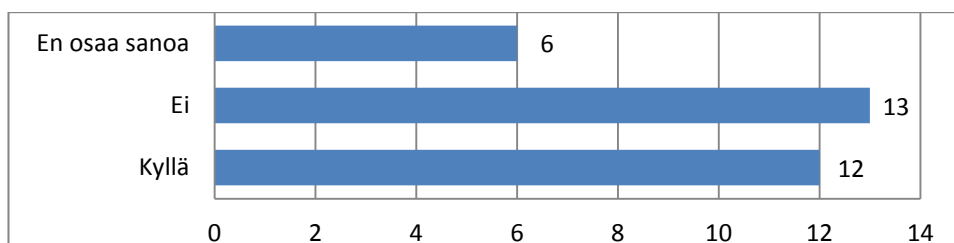
Kuvio 26: Miten ensimmäinen tieto etsinnästä tavoitti sinut? (n=31)

Mikäli etsijä oli vastaanottanut tiedon sosiaalisen median kautta, häntä pyydettiin kyselyssä määrittämään käytetty sosiaalisen median kanava. Sosiaalisesta mediasta etsintätietoa jaettiin aktiivisimmin Facebookin kautta. Myös WhatsApp-sovellusta oli hyödynnetty yhdessä tapauksessa (Kuvio 27). Muita sosiaalisen median sovelluksia kuten Instagramia, Twitteriä, Google+ ja blogipalvelua ei vastausten perusteella käytetty nopean tiedon välittämiseen lainkaan. WhatsApp-sovelluksen erinomainen toimivuus nopeassa viestinnässä älypuhelin välityksellä tekee siitä tehokkaan viestintäkeinon. Twitterin haasteena on 140 merkin rajoitus, mikä todennäköisesti on aiheuttanut sen, ettei sitä ole käytetty. Blogipalvelut ovat sen sijaan liian hidastempoisia, jotta tieto välittyisi riittävän nopeasti tarvittaville tahoille. Instagram on kuvien jakopalvelu ja se ei sellaisenaan sovellu tarvittavaan viestien vaihtoon. Kysymykseen pyydettiin vastaamaan vain, mikäli tieto etsinnästä oli tullut sosiaalisen median kautta. Tämä selittää alhaista vastaajamäärää.

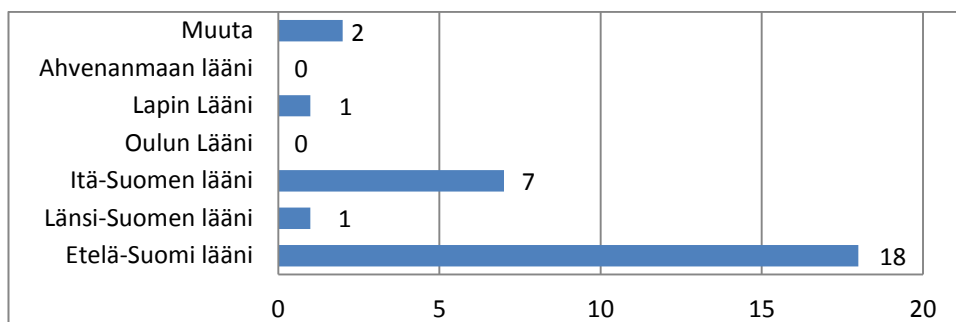
Kuvio 27: Minkä sosiaalisen median kautta sait tiedon etsinnästä? (n=15)

Viranomaiset saivat tiedon karanneesta hevosesta 12:ssa tapauksessa. Kuusi etsijää ei osannut sanoa oliko ilmoitusta tehty ja 13:ssa etsinnässä ilmoitusta viranomaiselle ei oltu tehty (Kuvio 28). Kysymystä seurasi avoin kysymys, johon vastaajia pyydettiin määrittämään mille viranomaiselle karanneesta hevosesta ilmoitettiin. Vastausten mukaan ilmoituksia tehtiin suoraan poliisille, hätäkeskukseen ja pelastuslaitokselle. Myös VAPEPA mainittiin, vaikka se ei olekaan viranomainen. Koska karkaukset vastausten perusteella tapahtuivat pääasiassa maaseudulla ja haja-asutusalueella, eivät vastaajat katsoneet tarpeelliseksi ilmoittaa karkaamisesta viranomaisille, koska vaaraa liikenteelle eikä muille kulkijoille koettu olevan. Niissä tapauksissa, joissa hevosen karkaamisesta ilmoitettiin viranomaisille, tehtiin se välittömästi hevosen karkaamisen havaitsemisesta. Muutamissa tapauksissa ilmoituksen teki sivullinen, joka oli havainnut irrallaan olevan hevosen.

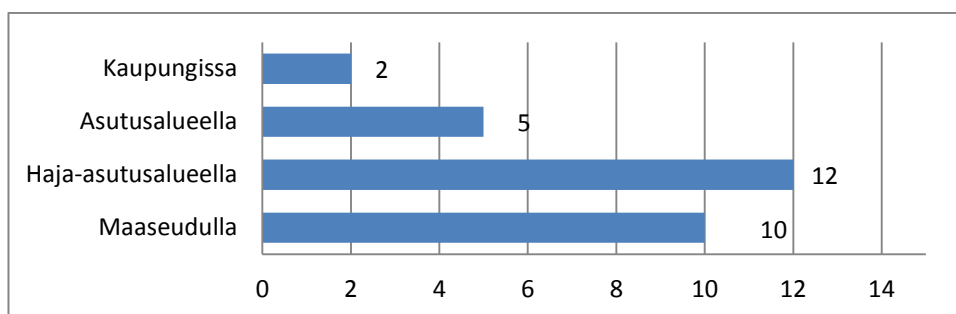
Kuvio 28: Ilmoitettiinko karanneesta hevosesta viranomaisille? (n=31)

18 etsijää osallistui etsintään Etelä-Suomen läänissä, seitsemän Itä-Suomen läänissä ja yksi sekä Länsi-Suomen että Lapin läänissä kuvio (Kuvio 29). Suomessa hevostalous painottuu vahvasti Etelä-, Länsi- ja Keski-Suomeen. Itä-Suomessa ja Lapissa hevostallien tiheys on selkeästi harvempaa kuin muualla Suomessa. (Korhonen, Pussinen, Pölonen & Vartia 2007, 17). Kysymyksen tulos voi olla hieman harhaanjohtava, sillä Itä-Suomen hevostalous, Lappia lukuun ottamatta, on pienempää verrattuna muihin lääneihin. Se selittyy osittain sillä, että saimme vastaajia hyvin Itä-Suomen alueelta. Kuviossa 29 on esitetty, että kaksi etsijää oli osallistunut etsintään ulkomailla.

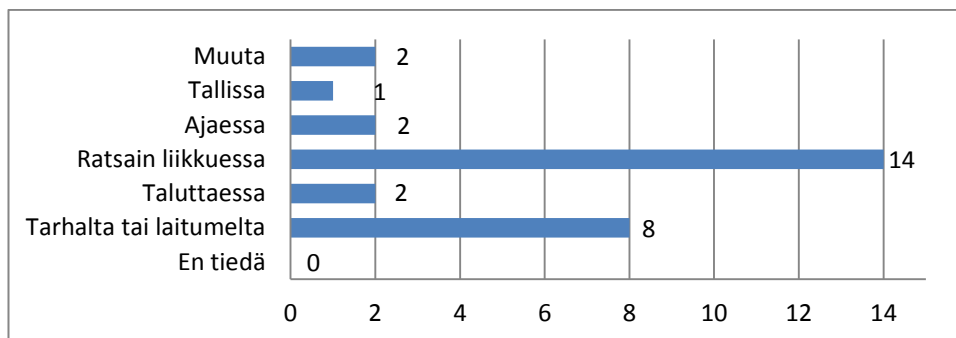
Kuvio 29: Missä etsintä tapahtui? (n=29)

Kuviossa 30 esitetään missä etsinnät on suoritettu. 12 etsintää toteutettiin haja-asutusalueella, kymmenen maaseudulla, viisi asutusalueella ja kaksi kaupungissa. Hevostallit sijaitsevat yleensä taajaman ulkopuolella kauempana asutuksesta. Tästä johtuen useat vastausten etsinnät suoritettiin luonnollisesti maaseudulla tai haja-asutusalueella.

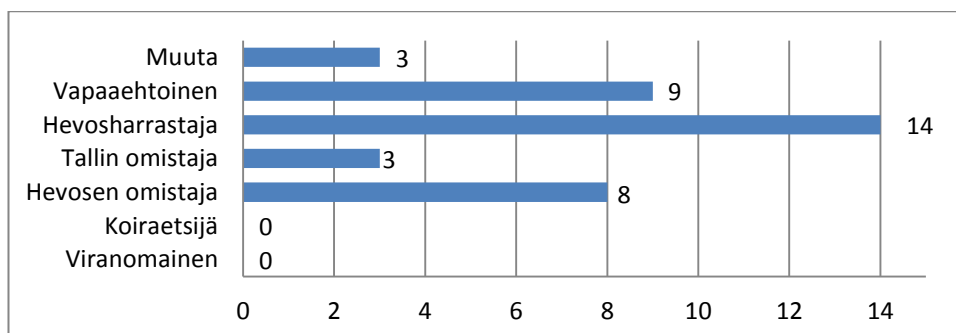
Kuvio 30: Missä etsintä suoritettiin? (n=29)

Selvitimme, olivatko etsijät tietoisia missä tilanteessa hevonen oli karannut. Vastausten perusteella voimme todeta, että karkaustilanne oli heillä tiedossa. Ratsastustilanteessa tapahtuneita karkauksia oli eniten, yhteensä 14 kappaletta. Seuraavaksi yleisin syy oli tarhasta tai laitumelta karkaaminen, jota oli tapahtunut kahdeksan kertaa. Hevonen oli päässyt karuun myös taluttaessa sekä ajaessa, kutakin kaksi kertaa. Tallista karkaamista oli vastausten perusteella tapahtunut odotustemme mukaisesti vähän, eli kerran. Muut karkaustilanteet sisälsivät tilanteita kotitalon pihalta tai hevosia oli yritetty varastaa (Kuvio 31). Ratsastustilanteissa karanneet hevoset voivat selittyä sillä, että vastaajista suurin osa saattoi olla ratsastajia eikä ravi-ihmisiä. Raviurheilu on Suomessa elinkeino, jonka piirissä olevat ihmiset ovat ammattitaitoisia hevostenkäsittelijöitä. Tämä voi omalta osaltaan vaikuttaa siihen, että ajotilanteissa hevoset ovat lähtökohtaisesti hallinnassa.

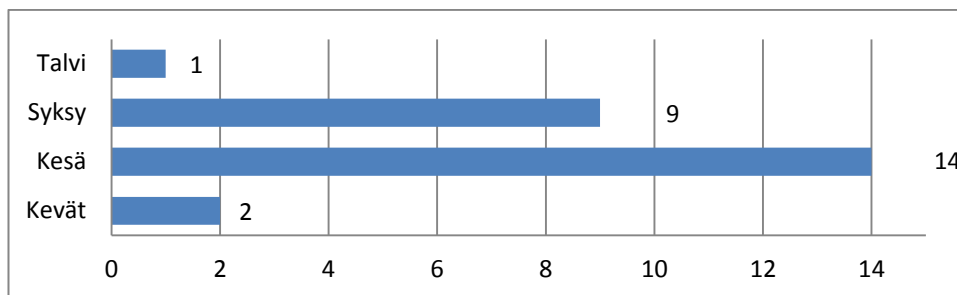
Kuvio 31: Missä tilanteessa hevonen karkasi? (n=29)

Kartoitimme etsintöihin osallistuneiden suhdetta karanneeseen hevoseen. Kysymyksessä vastaajilla oli mahdollisuus valita useampi vaihtoehto ja vastauksista kävi ilmi, että vastaajat olivat toimineet etsinnöissä useammassa roolissa. 14 etsijää oli hevosharrastajia, yhdeksän vapaaehtoisia, kahdeksan hevosen omistajia ja kolme tallin omistajia. Muuta vastausvaihtoehto kattoi kolme etsijää, ja heitä olivat mökkinaapurit, tallityöntekijät ja etsijäkoirakon kartanlukija (Kuvio 32). Yleinen yhdistelmä oli toimiminen sekä hevosen että tallin omistajana yhtä aikaa. Myös hevosharrastajan sekä vapaaehtoisen rooli yhdistyi useasti. Tämä kysymys ei nostanut esiin muita huomioita kuin sen, että koiraehtajat eivät pyynnöistä huolimatta valitettavasti vastanneet kyselyyn.

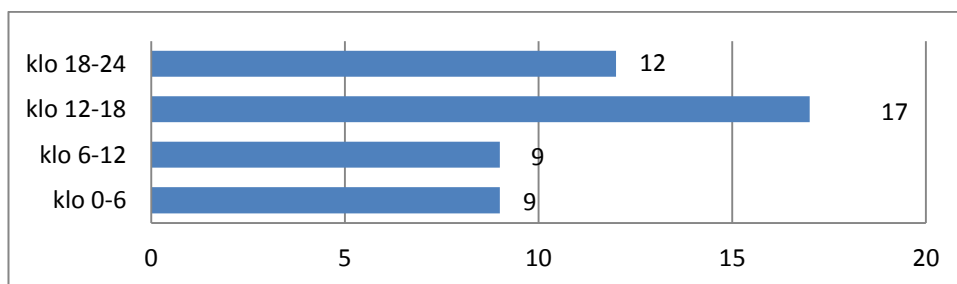
Kuvio 32: Mikä oli roolisi etsinnässä? (n=26)

Selvitimme kyselyn avulla etsinnöissä vallinneita sääolosuhteita. Kesällä suoritettuja etsintöjä oli 14, syksyllä suoritettuja yhdeksän, keväällä toteutettuja kaksi ja talvella yksi kappale (Kuvio 33). Koska monet hevosista laiduntavat kesäisin mahdollisesti usean kuukauden, karkaus-tapaukset painottuvat helposti kesäaikaan. Syksyn osuus voi selittyä sillä, että laitumelta palatessa hevoset vaihtavat monesti tallia, mikä voi aiheuttaa yllättäviä tilanteita. Elinympäristön vaihtuminen aiheuttaa hevoselle stressiä, mikä voi laukaista karkaamisen.

Kuvio 33: Mihin vuodenaikaan etsintä suoritettiin? (n=26)

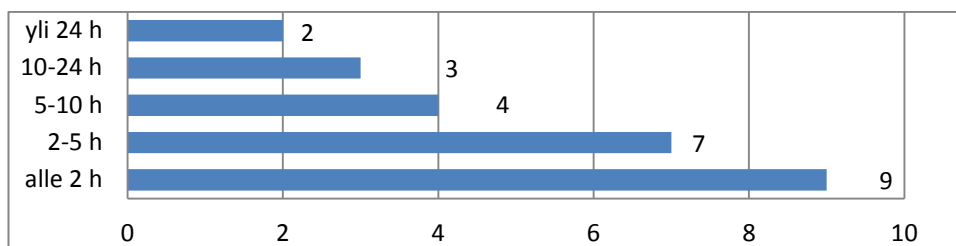
Kyselyssä selvitettiin etsintöjen vuorokauden aikaa ja tässä kysymyksessä vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon. Kuvioista 34 käy ilmi, että suurin osa etsinnöistä tapahtui päivällä, iltapäivällä ja illalla. Loppuosa etsinnöistä suoritettiin joko yöllä, aamulla tai aamupäivällä. Etsinnät painottuivat erityisesti iltapäivään ja iltaan. Tämä todennäköisesti johtuu siitä, että hevosharrastajat tulevat tallille työpäivän jälkeen ja havaitsevat hevosen karanneen.

Kuvio 34: Mihin vuorokauden aikaan etsintää suoritettiin? (n=26)

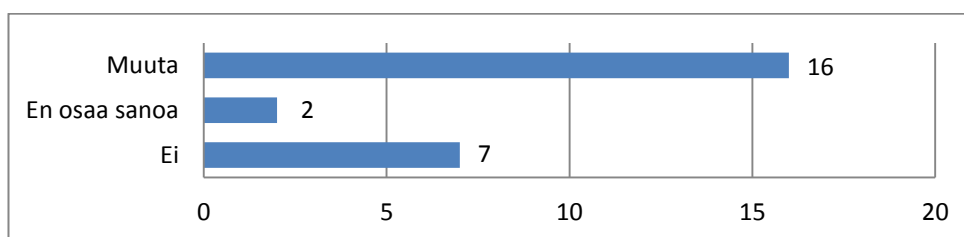
Avoimella kysymyksellä selvitettiin, millaisissa sääolosuhteissa etsintöjä oli suoritettu. Vastusten perusteella todettiin, että yleisin sääolosuhde oli kesäinen sää. Tämä ei yllätä, sillä hevoset ovat ulkona kesäisin huomattavasti kauemmin ja siten myös mahdollisuus karata aitauksesta kasvaa. Etsintöjä oli myös suoritettu sateessa, pimeässä ja pakkassäässä. Osa vastaajista ilmoitti osallistuneensa etsintöihin jokaiseen neljään vuodenaikaan liittyvissä sääolosuhteissa.

Kuviossa 35 esitellään vastaajien etsintään käyttämää aikaa. Yhdeksässä etsinnässä etsijät olivat osallistuneet etsintään alle kaksi tuntia ja seitsemässä kahdesta viiteen tuntiin. Vain kahdessa tapauksessa vastaaja oli etsinyt hevosta yli vuorokauden ajan. Muut vastaukset vaihtelivat viidestä tunnista 24 tuntiin. Useat etsijät ovat olleet sitoutuneita etsimään pitkäkestoisesti, tarvittaessa jopa vuorokauden yli.

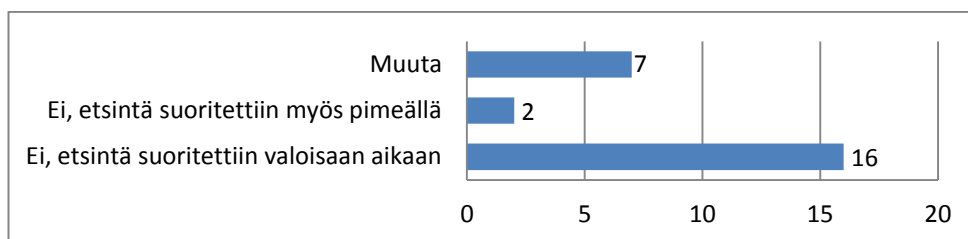
Kuvio 35: Kuinka kauan osallistumisesi etsintään kesti yhteensä? (n=25)

Kuviossa 36 esitellään, kuinka moni oli hyödyntänyt etsinnöissä apuvälineitä. Seitsemän vastaajaa ei hyödyntänyt etsinnöissä mitään apuvälineitä. Yli puolet vastaajista, eli 16, ilmoitti käyttäneensä apuvälineitä, kuten riimua, narua ja ruokaa, sillä ne helpottivat hevosen kiinniottoa. Tämän lisäksi etsijöillä oli käytössä karttoja, kompassseja, lisävalaisimia, älypuhelin applikaatioineen, auto, toisia hevosia houkuttimena, pienlentokone, kameralla varustettu nelikopteri sekä lämpökamera. Apuvälineitten määrästä ja moninaisuudesta voidaan todeta, että huomattavan iso osa etsijöistä on varautunut etsintätilanteisiin asianmukaisilla varusteilla. Tarvittavat apuvälineet vaihtelevat etsintätilanteesta riippuen esimerkiksi lokaation ja maaston mukaan. Tutussa ympäristössä ei esimerkiksi välttämättä tarvita kompassia tai karttaa.

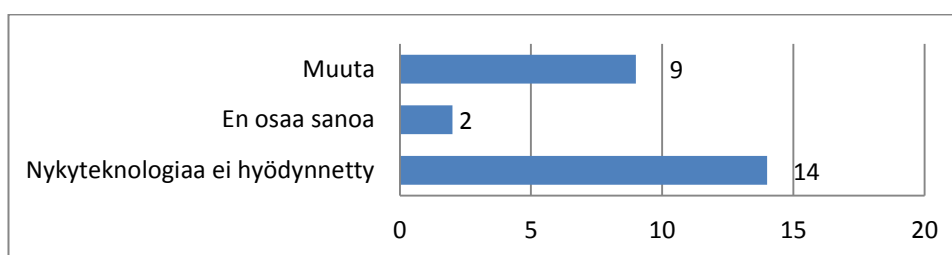
Kuvio 36: Käytettiinkö etsinnässä apuvälineitä? (n=25)

Kuvion 37 mukaan seitsemän vastaajaa kiinnitti etsinnöissä huomiota myös omaan turvallisuuden pukeutumalla heijastaviin vaatteisiin. 16 vastaajaa oli suorittanut etsintää valoisaan aikaan, jolloin näkyvyyttä ja turvallisuutta lisääviä varusteita kuten valaisimia ja heijastinliivejä ei luonnollisesti ole tarvinnut käyttää. Kaksi vastaajaa ei käyttänyt turvallisuutta ja näkyvyyttä lisääviä varusteita pimeydestä huolimatta. Tämä voi selittyä sillä, että etsintöjä on suoritettu metsässä kaukana liikenteestä tai kyse on ollut yllättävästä tilanteesta, jolloin aikaa lisävarusteiden noutamiseen ei ole ollut.

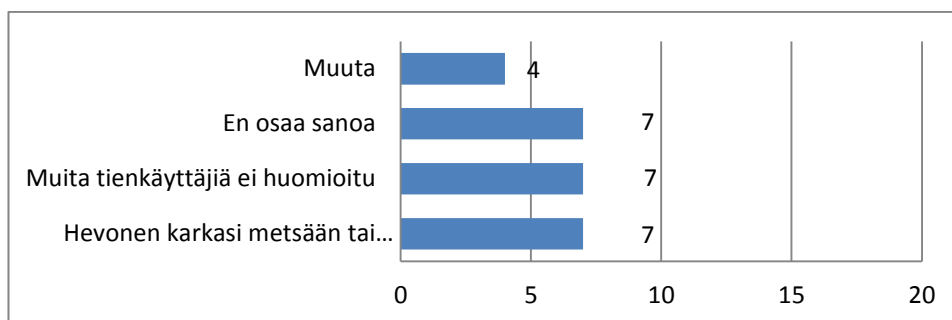
Kuvio 37: Käytettiinkö etsinnässä turvallisuutta ja näkyvyyttä parantavia varusteita? (n=25)

Selvitimme mitä nykyteknologioita etsinnöissä hyödynnettiin. Yli puolet etsinnöistä suoritettiin yllättävästi perinteisin menetelmin ilman nykyteknologiaa. Yhdeksän etsijää hyödynsi nykyteknologian suoma mahdollisuus tiedonjaon ja yhteydenpidon osalta (Kuvio 38). Yleisimmin käytössä oli puhelinyhteys. Etsinnöissä käytettiin älypuhelinien Facebook ja WhatsApp-sovelluksia sekä kartta- ja paikannussovelluksia. Lisäksi etsinnöissä hyödynnettiin lämpökameralla varustettua nelikopteria. Olemme yllättyneitä, kuinka suuri osa etsinnöistä suoritettiin ilman nykyteknologiaa. Voisiko tämä selittyä sillä, että nykyteknologian suomia mahdollisuuksia ei ole vielä oivallettu?

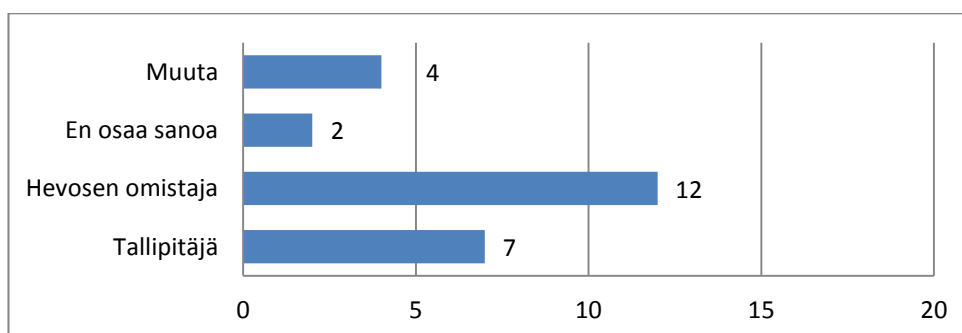
Kuvio 38: Miten nykyteknologiaa hyödynnettiin etsinnän suorittamisessa? (n=25)

Muiden tienkäyttäjien huomiointi ei aina ole itsestään selvää. Seitsemässä tapauksessa muille tienkäyttäjille ei ilmoitettu karanneesta hevosesta. Lisäksi seitsemässä tapauksessa muita tienkäyttäjiä ei tarvinnut huomioida, sillä hevonen karkasi metsään tai muuhun vastaavaan paikkaan eikä aiheuttanut vaaraa liikenteelle (Kuvio 39). Muissa tapauksissa karanneesta hevosesta ilmoitettiin muun muassa viranomaisille ja alueen asukasyhdistykselle. Poliisit sulkiivat mahdollisia vaarallisia tieosuksia liikenteeltä etsintäalueella. Lisäksi käytössä on ollut liikenteen ohjaajia, koska hevosen pelättiin tulevan tielle vaarantamaan liikennettä. Mahdollisia hevosen kulkureittejä kartoittaessa oli informoitu muita liikkujia alueella. Vastausten perusteella voidaan todeta, että etsijöiden tulisi olla valveutuneempia ja heidän tulisi kyetä mukautumaan tilanteeseen sen vaatimalla tilannetietoisuudella.

Kuvio 39: Ilmoitettiin muille tienkäyttäjille karanneesta hevosesta jollakin tavoin? (n=25)

Hevosen omistaja tai tallinpitäjä on ollut useimmin vastuussa etsintöjen johtamisesta: 12:ssa etsinnässä hevosen omistaja on johtanut etsintää ja seitsemässä tallinpitäjä. Neljässä etsinnässä johtovastuun ottivat vapaaehtoiset tai tallityöntekijät (Kuvio 40). Odotustemme mukaisesti hevosen omistaja on vastannut hevosensa etsinnästä, vaikka hän ei mielestämme ole paras vaihtoehto johtamaan etsintöjä. Johtotehtävässä päätöksenteon tulisi olla rationaalista ja hevosen omistajan tunnetila voi hankaloittaa päätöksentekoa. Vastauksista kävi lisäksi ilmi, että vetovastuun ottamista ei aina koettu yhden ihmisen tehtäväksi.

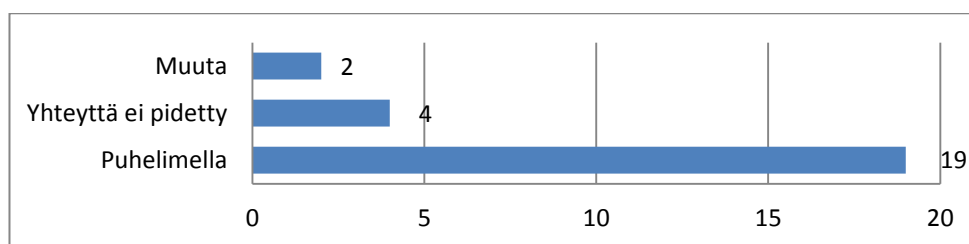

Kuvio 40: Kuka etsintää johti? (n=25)

Vastaajista 19 koki saaneensa riittävän opastuksen etsintätehtävään. Kuusi etsijää olisi tarvinnut lisäohjeistusta etsintöjen aloittamiseen. Etsintöjen jatkuessa he kuitenkin kokivat, että etsinnät toteutettiin järjestelmällisesti. Viestintään liittyvät ongelmat olivat yleisiä etsinnoissä, sillä tiedottamiseen käytettyä WhatsApp-sovellusta käytettiin asiaan kuulumattoman turhan tiedon välittämiseen. Vastaukset indikoivat, että etsintöjen johtamisessa on kehitettävää. Etsintöjä käynnistäessä johtovastuun säilyttäminen tulisi mielestämme antaa henkilölle, jolla on hyvät organisointi- ja johtotaidot.

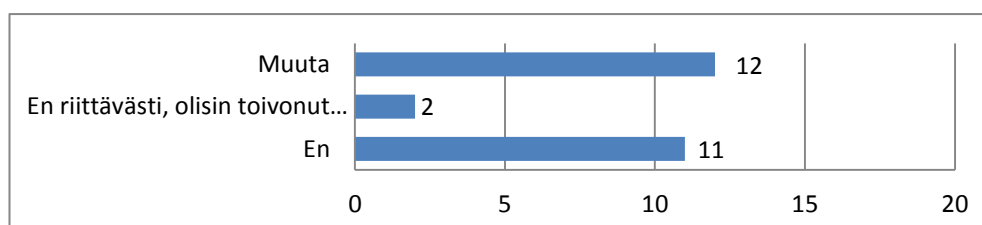
Kuviossa 41 esitellään, miten yhteydenpito etsijöihin suoritettiin. Yhteyttä pidettiin 19:sta tapauksessa puhelimitse. Neljässä etsinnässä ei pidetty yhteyttä lainkaan toisiin etsijöihin tai etsinnän johtajaan, sillä ainakin osa näistä etsinnoistä suoritettiin ajankohtana, jolloin nyky-

teknologia ei ollut vielä yleisesti käytössä. Tämän perusteella matkapuhelinten merkitys on suuri etsintöjen organisoinnin kannalta.

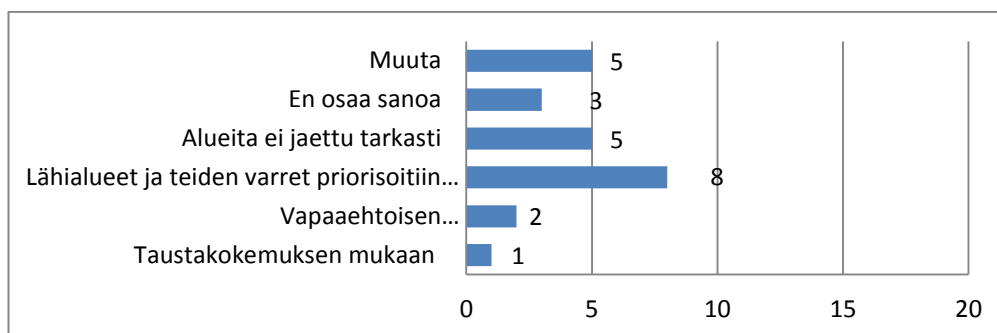
Kuvio 41: Miten etsijöihin pidettiin yhteyttä? (n=25)

Yllätykseksemme kyselystä kävi ilmi, että raportointia etsinnän etenemisestä sen aikana ei 15:n vastaajan mukaan suoritettu. Loput kymmenen vastaajaa ilmoitti raportoineensa etsinnän tuloksista etsinnän aikana muun muassa puhelimitse ja WhatsApp-sovelluksen välityksellä. Joissakin tapauksissa raportointia on suoritettu etsijöiden kesken, omistajalle, tilanhoitajalle ja johtokeskukselle jopa 10 minuutin välein. 12 vastaajaa ilmoitti saaneensa lisätietoja etsinnän aikana muun muassa radiopuhelimen, puhelimen, WhatsApp-sovelluksen ja johtokeskuksen välityksellä (Kuvio 42). Etsijöille ilmoitettiin muun muassa hevosen löytymisestä, etsijäkoiran aikataulusta ja mahdollista muista hevosen liikkumiseen liittyvistä havainnoista. 11 vastaajaa ei saanut mitään tietoa etsinnän etenemisestä sen aikana ja vain 2 vastaajaa olisi toivonut lisätietoa etsinnän etenemisestä.

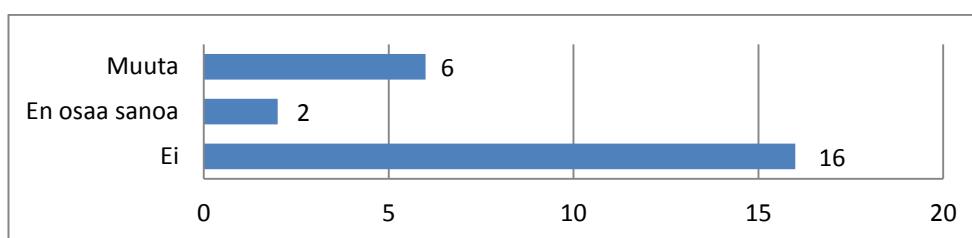
Kuvio 42: Saitko lisätietoa etsinnän etenemisestä etsinnän aikana jollakin tavoin? (n=25)

Etsijöiden taustakokemusta ei otettu kovin hyvin huomioon etsintäalueita jaettaessa. Huolestuttavaa on, että viidessä tapauksessa etsintäalueita ei jaettu tarkasti ja kahdesti etsintäalueet jaettiin vapaaehtoisten ilmoittautumisjärjestyksen mukaan (Kuvio 43). Kahdeksassa tapauksessa lähialueet ja teiden varret priorisoitiin kiireellisiksi etsintäkohteiksi. Vain yhdessä tapauksessa etsijän suunnistustaidot huomioitiin tehtävää antaessa. Vastaukset indikoivat, että etsintäalueita jaettaessa hevoselle vaarallisia alueita ei aina ymmärretty priorisoida riittävän hyvin ensisijaisesti etsittäviksi alueiksi.

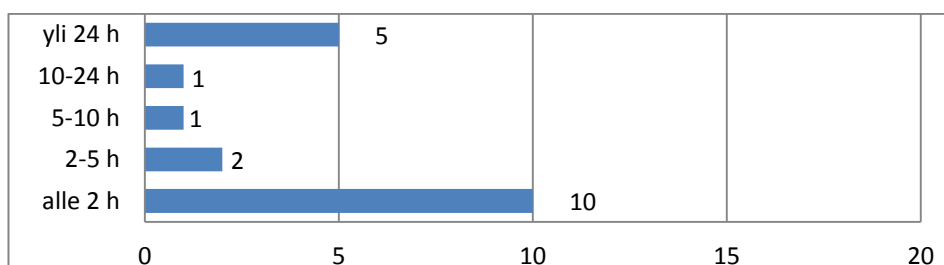
Kuvio 43: Miten etsintäalueet jaettiin etsijöille? (n=24)

Kuvion 44 mukaan 16 vastaajaa ilmoitti, että hevosta ei etsitty samalta alueelta monesti. Vastauksista kävi ilmi, että kuudessa tapauksessa etsijät osasivat huomioida hevosen mahdollisen liikkumisen samoilla alueilla uudelleen. Tämä johti siihen, että etsintöjä suoritettiin useampaan otteeseen niillä alueilla, joissa hevosen oli havaittu äänien ja jälkien perusteella liikkuvan. Joissakin tapauksissa alueita olisi ollut syytä jakaa järjestelmällisemmin vapaaehtoisille etsijöille.

Kuvio 44: Etsittiinkö samoja alueita useaan kertaan? (n=24)

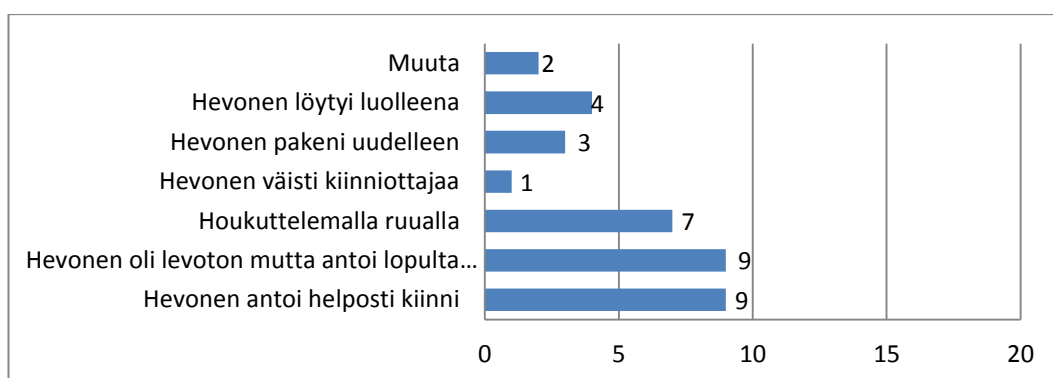
Kuviossa 45 esitellään, kuinka kauan hevosen löytymiseen kului aikaa. Kymmenessä tapauksessa karannut hevonen oli löytynyt alle kahdessa tunnissa. Viidessä tapauksessa etsintöjä jatkettiin yli vuorokauden ennen hevosen löytymistä. Neljässä tapauksessa etsinnän kesto oli 2-24 tuntia. Viisi etsijää ei tiennyt kauanko hevosen löytymiseen kului aikaa.

Kuvio 45: Hevosen löytymiseen kulunut aika (n=24)

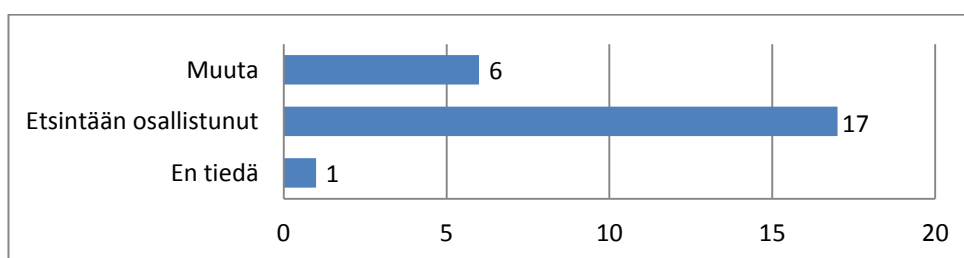
Hevosen kiinniottaminen sujui yhdeksässä tapauksessa helposti (Kuvio 46). Toisaalta yhdeksän hevosista oli kiinniottaessa levottomia, mutta antoivat lopulta kiinni esimerkiksi ruoalla hou-

kuttelemalla. Kolmessa tapauksessa hevonen pakeni uudelleen ja neljässä tapauksessa hevonen löytyi kuolleena. Kiinniottotilanteet ovat olleet hevoselle stressaavia, jolloin eläintä on jouduttu houkuttelemaan tai se on väistänyt kiinniottajaa. Olisi tärkeää tiedostaa, että hevonen on saaliseläin ja kiinniottotilanne tulisi pyrkiä suorittamaan rauhallisesti siten, ettei hevonen koe oloaan uhatuksi. Vastauksia lukiessa on huomioitava, että vastaajat pystyivät valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon.

Kuvio 46: Kuinka hevosen kiinniottaminen sujui? (n=24)

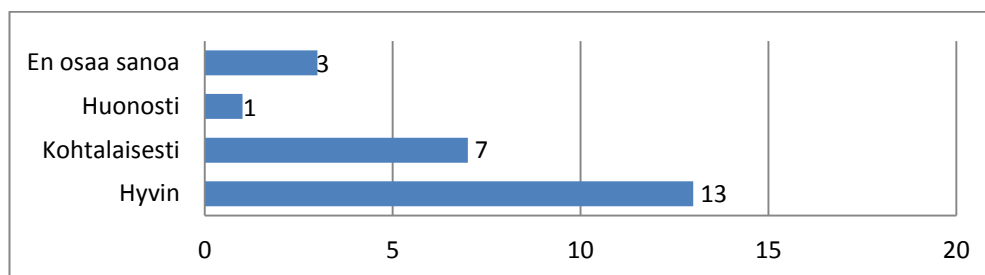
Alla olevan kuvio 47:n tulokset eivät tuottaneet kirjoittajille yllätystä. Kadonneen hevosen otti kiinni odotetusti 17:ssä tapauksessa etsintään osallistunut henkilö. Kuudessa tapauksessa hevosen on ottanut kiinni muu kuin etsintään osallistunut henkilö, kuten kesämökkiläinen, maanomistaja, maastossa muut ratsastamassa olleet ihmiset, poliisi tai tallille päivystämään jäänyt henkilö.

Kuvio 47: Kuka hevosen otti kiinni? (n=24)

Kolmesta etsijää koki, että etsintä oli organisoitu hyvin ja seitsemän piti sitä kohtalaisesti onnistuneena. Vain yksi etsijä piti organisointia epäonnistuneena ja kolmella ei ollut mielipidettä (Kuvio 48). Syy hyvään organisointiin oli etsijöiden kesken hyvin toiminut yhteistyö ja yhteydenpito. Kokeneet metsämiehet koettiin hyödylliseksi etsinnän onnistumisen kannalta, sillä heillä on hyvät suunnistus- ja organisointitaidot sekä erinomainen paikallistuntemus. Huonoksi etsinnän organisointi koettiin, koska etsintää ei johdettu riittävällä taidolla ja ohjeistus oli sekavaa. Vapaaehtoiset etsijät eivät noudattaneet etsijäkoirakon ohjeita, sillä he eivät ymmärtäneet miksi niin tulisi toimia. WhatsApp-sovelluksen väärinkäyttö kuormitti et-

sintäryhmälle perustettua tiedotuskanavaa. Etsinnän organisointi jää helposti liian vähälle ja koetaan, että sitä ei tarvita. Tämä johtuu mielestämme siitä, että hevonen palaa usein takaisin kotiin kohtuullisen nopeasti eikä etsintäorganisaation perustamista koeta tarpeelliseksi.

Kuvio 48: Kuinka etsintä oli mielestäsi organisoitu? (n=24)

Avointen vastausten perusteella etsinnän organisointiin kannattaa varata aikaa. Johtovastuu tulisi antaa kokeneelle henkilölle, joka kykenee pitämään etsintäorganisaation hallinnassaan. Etsintöjen on tapahduttava järjestelmällisesti ja viestinnän merkitystä ei voi ylikorostaa. Hyväksi koettiin etsintäryhmälle perustettu sosiaalisen median ryhmä, mutta sen heikkoudeksi havaittiin, että etsijöitä ei ohjeistettu viestimään oikein. Tästä seurasi ryhmän kuormittuminen asiaankuulumattomilla viesteillä. Nykypäivän etsijöillä on käytössään teknisiä laitteita, jotka vaativat latausta. Heille olisi hyvä järjestää lataus- ja huoltopiste.

5.3 Kyselytuloksien analyysi

Kyselyt toteutettiin Kyselynetti-palvelulla, joka automaattisesti tuotti kyselyjen tulokset piirakkakuviona. Jos jakaumien esittäminen edellyttää useampaa piirakkakuviota, kannattaa Vilkan (2014, 142) mukaan graafiseksi esitysmuodoksi valita pylväskuvio. Siirsimme kyselyjen aineiston Excel-tiedostoon ja kuvasimme tulosten jakautumisen eri arvoihin absoluuttisina lukuina, jotka havainnollistettiin pylväskuvioilla. Kyselyjen tulokset analysoitiin laadullisen tutkimuksen adduktiivisellä päättelyllä. Analyysin aikana tuloksia reflektointiin useaan kertaan.

Halusimme tarkastella syvemmin onko hevosen iällä, rodulla tai sukupuolella merkitystä hevosen karkailuun. Hyödynsimme tarkastelussa määrällisen tutkimuksen ristiintaulukointimenetelmää, sillä sen avulla voidaan tarkastella havaintojen sijainti kahdella taulukoitavalla muuttujalla. Havainnollistamisen parantamiseksi teimme taulukon, johon asetimme havaintojen määrät prosenttilukuina sarakkeittain. Ristiintaulukoinnin perusteella voitiin todeta, että olemme vastaisesti, nuoret hevoset ja sukupuoleltaan oriit eivät karkaile sen useammin kuin vanhemmat tammät tai ruunat. Vaikka ristiintaulukointimenetelmä auttaa löytämään muuttujat, jotka näyttävät selittävän toista muuttujaa, ei sen perusteella kuitenkaan tule tehdä päättelyä syy-seuraus suhteesta. Tiedostimmekin että orien vähäistä karkailua voi selittää niiden käsittelyssä harjoitettu tiedostettu varovaisuus. (Vilka 2014, 129.)

Tarkastelimme myös kyselyjen vastausten täydellisyyttä, täsmällisyyttä ja yhtenäisyyttä. Tarkastelussa ilmeni, että kysymykset oli pääsääntöisesti ymmärretty oikein. Kyselyjen koeponnistuksesta huolimatta kaksi laatimistamme kysymyksistä osoittautui haasteellisiksi vastaajille. Vaikka kyselyiden testaaminen osoitti, että vastaajat ymmärsivät kysymykset oikein, todellisuus kuitenkin osoitti toisin. Kysyttäessä hevosten omistajien varautumisen tasoa kävi selväksi, että kaikki vastanneet eivät ymmärtäneet, mitä varautumisella tarkoitetaan. Se olisikin pitänyt määritellä vastaajille tarkemmin kysymyksen yhteydessä. Määrittelyn puutteen syy oli se, että varoimme tekemästä johdattelevaa kysymystä. Toinen ongelmakysymys oli etsijöiden kyselyssä, jossa tiedustelimme etsinnän aikana vallinnutta säätilaa. Meidän olisi pitänyt tiedustella sään vaikutusta etsintään, jotta olisimme saaneet tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. Kysymys 17 olisi pitänyt asetella ”millä tavalla sääolosuhteet vaikuttivat etsintään?”

5.3.1 Etsinnän organisointi

Hevonen on luonnostaan pakeneva eläin eikä sen karkaamisesta johtuvia kaikkia vaaratilanteita kyetä valitettavasti ennaltaehkäisemään. Pakeneva hevonen suuntaa usein aukealle alueelle tai korkealle mäelle ja paetessaan se käyttää mielellään valmiita uria, polkuja ja teitä. Hevosen jäljittäminen jälkiä pitkin voi kuitenkin olla mahdotonta esimerkiksi tienpohjan tai liikenteen vuoksi. Lumessa ja pehmeässä maaperässä jälkien etsiminen ja seuraaminen on luonnollisesti helpompaa.

Kun hevonen pääsee karkuun, aiheuttaa se helposti hengenvaaraa varsinkin teiden läheisyydessä. On tärkeää tehdä vapaana juoksevasta hevosesta välittömästi ilmoitus poliisille, jotta tieto mahdollisesta tiellä valtoimenaan liikkuvasta hevosesta tavoittaa nopeasti oikeat tahot, ja liikennettä päästään tarvittaessa ohjaamaan. Poliisille on syytä ilmoittaa oma sijainti, tapahtumapaikka, hevosen mahdollinen kulkusuunta ja kotitallin sijainti. Lähtökohtaisesti hevonen pyrkii takaisin oman tallin turvaan ja lauman läheisyyteen. Jos hevonen ei palaa nopeasti kotiin, voidaan olettaa, että se on eksynyt, loukkaantunut, jäänyt kiinni tai uponnut esimerkiksi suohon, tai sitä on kohdannut jokin muu onnettomuus.

Etsintää järjestettäessä johtamisvastuu kannattaa luovuttaa kokeneelle organisoijalle ja etsintöihin aiemmin osallistuneelle. Huomioitavaa on se, ettei hevosen omistaja välttämättä ole se järkevin vaihtoehto, sillä tunneskaala voi vaikuttaa heikentävästi etsinnän organisointiin ja tilanteen realistiseen arviointiin. Etsinnän johtajalla toivottavia ominaisuuksia ovat rauhallisuus, itsenäisyys ja hyvä stressinsietokyky. Paljon apua on myös hyvistä vuorovaikutustaidoista, kartanlukutaidosta, etsintämenetelmien tuntemisesta, johtamisen perusteista sekä tiedottamisen periaatteiden tuntemisesta. Liitteessä 7 on esitetty etsintäohjeistus, joka auttaa etsinnänjohtajaa toimimaan järjestelmällisesti ja ottamaan huomioon useampia etsintään liittyviä asioita.

Johtokeskuksen nopea perustaminen helpottaa suoritettavaa etsintää, sillä se vastaa koko etsinnän toteuttamisesta tehokkaasti. Johtokeskukseen kannattaa sijoittaa etsinnän johtaja ja sosiaalisesta mediasta vastaava tiedottaja. Tarpeen vaatiessa nämä voivat olla yksi ja sama henkilö. Johtokeskus voi olla esimerkiksi satulahuoneessa tai toimistossa. Johtokeskuksen tärkeimpinä vaatimuksina pidämme valoa, lämpöä ja riittävää tilaa kartoille sekä sähköä tietokoneiden ja muiden tarvittavien laitteiden ylläpitämiseen ja lataamiseen.

Kuten aiemmin todettiin, hevosen omistajan tunneside hevoseen ei tee hänestä välttämättä pätevintä henkilöä johtamaan etsintää. Tallinpitäjällä on vastuullaan myös muut tallin hevoset, joten hänen aikansa on rajallista. Tästä syystä omistajaa tai tallin pitäjää ei välttämättä kannata nimittää etsinnän johtajaksi. Hevosen omistaja ja tallinpitäjä voivat kuitenkin avustaa etsinnöissä esimerkiksi järjestämällä huoltopisteen ja latauspisteen tarvittaville laitteille.

Vastuu viime kädessä hevosen hyvinvoinnista on omistajalla. Hevosta koskeva hätätilanne velvoittaa tekemään ilmoituksen yleiseen hätäkeskukseen soittamalla numeroon 112. Tilanne voi olla esimerkiksi sellainen, että hevosen pelastamiseksi tarvitaan erityistä kalustoa tai asiantuntemusta viranomaisilta. Näitä tilanteita voivat olla esimerkiksi hevosen nostaminen kaivosta, jäistä tai suosta. Poliisi on hälytettävä paikalle, kun hevonen eksyy esimerkiksi moottoritielle.

Suosittellemme koiraetsijöiden kutsumista paikalle, sillä se tehostaa etsintää. Hevosen omistaja vastaa päätöksestä kutsua koiraetsijät paikalle avustamaan etsinnässä. Koiran avulla voidaan paikantaa millä alueella hevonen on. Sen jälkeen alueen etsintä siirretään ihmisille. Koiran poistaminen alueelta on tärkeää, että se ei säikäyttäisi hevosta. Koiraetsijöiden lisäksi omistajan kannattaa ilmoittaa kadonneesta hevosesta etsijäkoiraliiton eLassi-palveluun.

5.3.2 Etsinnän johtajan tehtävät

Etsinnän johtopaikka kannattaa perustaa tilaan, jossa on sähköt, lämpöä ja valaistus. Sen ei tarvitse fyysisesti sijaita tallilla vaan se voidaan perustaa esimerkiksi jonkun kotiin. Johtopaikassa tulee olla tietokone, internet-yhteys ja mielellään kaksi puhelinta. Jos etsintöjä on mahdollista johtaa radiopuhelimen välityksellä, tulisi johtopaikassa olla sellainen käytettävissä. Johtopaikalla tulisi myös olla käytössä tarkka maastokartta, josta on helposti havaittavissa maaston muodot. Olisi hyödyllistä, jos etsintää johtavalla henkilöllä olisi ennestään kokemusta etsinnöistä. Tällaisessa tehtävässä päteviä voivat olla esimerkiksi metsästäjät, vapaaehtoisessa pelastustoiminnassa mukana olevat henkilöt ja sotilas- tai viranomaistaustaiset henkilöt.

Kyselyn vastausten perusteella todettiin, että etsintöjen tulisi olla paremmin organisoitu. Sen vuoksi laadimme etsinnän johtajalle Excel-pohjaisen aputaulukon (Liite 8), johon johtaja kirjaa ylös jokaisen etsijän nimen, puhelinnumeron, radiokutsun, etsijäparin ja etsittävän alu-

een. Etsinnänjohtajalla on hyvä olla käytössään vähintään yksi puhelin, mutta mielellään kaksi. Radiopuhelimet ovat myös hyvä lisä kommunikointiin etsijöiden ja johtokeskuksen välillä. Niiden käyttöönotossa tulee varmistaa, että akut on ladattu ja radiot asetetaan samalle taajuudelle, jonka jälkeen radiopuhelimella suoritetaan yhteyskokeilu. Tällä suljetaan pois mahdolliset virhetilanteet yhteydenpidossa.

Etsinnän johtajan tehtävä on varmistaa riittävä tiedonkulku. Lisäksi hänen tulisi selvittää omaako etsintöihin osallistuva erityistaitoja. Esimerkiksi suunnistustaitoisista henkilöistä on etsinnöissä suuri apu. Erityistaitojen hyödyntäminen tehostaa etsintäpareja ja helpottaa etsintäalueiden suunnittelua sekä jakamista. Onkin ehdottoman tärkeää, että etsinnän johtajalla on reaaliaikainen tieto siitä, ketkä etsintää ovat suorittamassa ja missä he ovat. Etsinnän johtajaa helpottaa, jos hän kykenee seuraamaan reaaliaikaisesti missä etsijät liikkuvat. Seuranta voitaisiin toteuttaa esimerkiksi jakamalla paikkatieto puhelimesta tai erillisillä GPS-paikantimilla.

Etsinnän avuksi kannattaa perustaa esimerkiksi WhatsApp-ryhmä. Ryhmän tulisi koostua ainoastaan niistä henkilöistä, jotka ovat kyseisellä hetkellä etsintätehtävässä. Tällä estetään ryhmän ylikuormittuminen ja varmistetaan tiedonkulku oikeille tahoille. Ryhmää tulee käyttää vain tarpeelliseen viestintään, sillä etsintöjen kestäessä applikaation käyttäminen syö matkapuhelinten akkua, jos jokainen etsintään osallistuva tarkastaa ryhmään saapuneet viestit jatkuvasti. Relevantti viesti voi olla esimerkiksi kuva havaituista jäljistä liitettyinä paikkatietoon. Jos etsijä havaitsee maastossa jälkiä hevosesta, hänen tulisi kuvata ne älypuhelimellaan. Havaintoja voivat olla esimerkiksi lantakasa, pudonneet suitset tai jalkasuojat. Lisäksi hänen on otettava karttasovelluksesta kuvakaappaus havainnon sijainnista ja lähetettävä ne yhdessä WhatsApp-ryhmään. Karttasovelluksena suosittelimme Maastokartat-sovellusta, joka on ladattavissa älypuhelimien ilmaiseksi ja se kattaa koko Suomen. Havainnon tekemisen jälkeen havainto tulisi merkitä näkyvästi esimerkiksi vessapaperinauhalla havainnon välittömään läheisyyteen. Tällä pyritään estämään samojen havaintojen ilmoittaminen useaan kertaan. Ryhmästä on erottava välittömästi, kun etsintätoimi etsijän osalta keskeytyy tai päättyy. Etsinnän johtaja ohjeistaa miten ryhmästä poistuminen suoritetaan.

Etsintä kannattaa aloittaa tapauskohtaisesti todennäköisimmistä etsintäkohteista, joita ovat teiden varret, lähitalat ja hevostallit sekä naapurusto. Hevoselle vaaralliset alueet on priorisoitava etsintöjen kärkeen. Vaarallisia alueita ovat esimerkiksi vesistöt, suoalueet, avolouhokset ja vilkkaasti liikennöityjen teiden varret. Etsintä tulee suorittaa vilkkaasti liikennöidyltä teiltä pois päin, jotta hevosta ei vahingossa ajeta ajoradalle. Koska hevonen on laumaeläin, etsinnässä voi hyödyntää toisten hevosten mukana kuljettamista. Etsijöiden tulisi tiedostaa, että hevonen voi myös hakeutua lähialueen muiden hevosten tai jopa kotieläinten pariin. Lisäksi on havaittu, että karannut hevonen voi pyrkiä korkeisiin maaston kohtiin.

Pimeällä suoritettavissa etsinnöissä korostuu etsijöiden taidot. Mikäli vain mahdollista, etsijät kannattaa jakaa pareihin, joista toinen on kokenut hevöskäsittelijä ja toinen suunnistustaitoinen. Tällä ehkäistään lisäetsinnät, kun ei jouduta etsimään eksyneitä etsintöihin osallistuneita henkilöitä. Etsintäalueet kannattaa suunnitella tarkasti ja hyödyntää etsijöiden erityisosaamista. Jos joukossa on suunnistajia, heille on järkevintä antaa haasteellisimpia maastoja tarkistettavaksi. Etsinnän johtajan on merkittävä etsintäalueet karttapohjaansa ja jaettava ne etsijöille karttana tai karttakuvana. Näin vältetään etsintäresurssien tuhlaaminen eikä samoja alueita etsitä tahallisesti päällekkäin useaan otteeseen.

Etsinnän johtaja voi yrittää ohjata ylimääräiset liikkujat ja uteliaat pois etsintäalueelta sotkemasta mahdollista jälkeä sekä pois säilyttämästä hevosta uudelleen. Paikalliselta metsästys ja suunnistusseuralta avun pyytämistä tulisi harkita, sillä metsästäjät ovat kokeneita metsässä kulkijoita ja heillä on usein hyvät kartanlukutaidot. Etsinnän johtajan on varmistettava etsijäkoirakolle työrauha. Koiran tehokasta työskentelyä häiritsevät ylimääräiset henkilöt, koska he aiheuttavat ylimääräisiä hajujälkiä.

Maastosta riippuen etsinnän johtajan kannattaa selvittää poliisilta voisiko ilmasta käsin suorittaa etsintää. Suomessa etsintälentoja suorittaa vapaaehtoispalvelu Suomen Lentopelastusseura. Tarkistettaessa laajoja suoalueita ja järvenrantoja, miehittämättömät ilma-alukset ja riippuliitimet ovat osoittautuneet hyödyllisiksi henkilöetsinnöissä. Kun etsintään osallistuu lennokka tai riippuliittäjä, on pyrittävä toimimaan siten, että ne eivät säilytä hevosta uudelleen. Hevonen ei häiriinny lentokoneella suoritettavasta etsinnästä, sillä se tapahtuu riittävän korkealla.

Korpiolan mukaan (2011, 71) viestinnässä tulisi pyrkiä toimimaan yhteistyössä median kanssa. Etsinnän johtajan tulisi huomioida kuinka etsinnöistä tulisi viestiä medialle ja arvioida julkisuuden vaikutus etsintään, sillä se voi olla joko positiivista tai negatiivista. Etsintöjä helpottaa, kun paikalle saadaan riittävästi vapaaehtoisia etsijöitä, mutta jos heitä on paljon, tekee se myös etsintöjen johtamisesta haasteellisempää. Sosiaalisen median kautta voidaan saada aktivoitua lähialueen asukkaita pitämään silmänsä auki ja ilmoittamaan havainnoistaan. Iltapäivä- ja paikallislehtiä sekä paikallisradiota voidaan pyytää levittämään tietoa karanneesta hevosesta. Median kautta saadut yhteydenotot ja vihjeet tulisi toimittaa suoraan etsinnän johtajalle.

Etsintöihin osallistuneille olisi hyvä järjestää pienimuotoinen jälkipuinti. Tämän avulla kartoitetaan omaa osaamista ja analysoidaan mennyttä etsintää. Mikäli kyseisessä etsinnässä on ollut osallisena henkilövahinkoja, on hyvä miettiä myös kriisiavun järjestämistä. Suomen mielenterveysseura ylläpitää valtakunnallista kriisipuhelinta ja se päivystää tämän opinnäytetyön

kirjoitushetkellä numerossa 010 195 202 arkisin klo 9.00-07.00 sekä viikonloppuisin ja juhlapyhinä klo 15.00-07.00 (Suomen mielenterveysseura 2016.)

5.3.3 Etsintään osallistuvan tehtävät

Oikeanlainen varustautuminen etsintätehtävään on vähintäänkin yhtä tärkeää, kun paikalle saapuminen. Etsijöiden on huomioitava vaatetuksessaan mahdolliset sään muutokset. Etsinnän kesto on vaikea arvioida ennalta, joten eväät ja riittävästi nestettä ovat oman toimintakyvyn takaamisen kannalta ehdottomia. Mukaan on hyvä varata matkapuhelin, taskulamppu tai otsalamppu varaparistoin. Mikäli etsijältä löytyy alueen karttoja, on ne hyvä ottaa mukaan avuksi. Muita tarpeellisia lisävarusteita ovat kompassi, GPS ja heijastimet. Pimeään aikaan teiden läheisyydessä suoritettavaa etsintää tulee aina suorittaa heijastimen kanssa, jotta vältytään lisävahingoilta. Mukaan otettavat älylaitteet tulee ladata ennen etsintään lähtöä, jotta niistä saadaan paras mahdollinen hyöty irti. Älylaitteiden kuljettaminen takin sisällä lämpimässä lisää akkujen käyttöaika. Hyödyllisiä mobiiliapplikaatioita ovat mielestämme esimerkiksi Maastokartat ja Sports Tracker, koska niiden avulla voidaan tehdä paikannus omasta sijainnista. Ne hyödyntävät älypuheliiniin asennettua GPS-järjestelmää eivätkä ole riippuvaisia puhelinverkosta.

Ilmoittautuessa etsintätoimiin mukaan etsinnän johtajalle, on syytä antaa realistinen kuva omista taidoista. Näin vältetään lisävahinkojen syntyminen, sillä pimeään metsään eksyminen aiheuttaa pian suuremman henkilöetsinnän. Varsinkin yöaikaan etsintään osallistuvan olisi suotavaa olla suunnistustaitoinen tai muussa tapauksessa olla suunnistustaitoisen parina. Parin on syytä ottaa mukaan kiinnittöväliseksi esimerkiksi riimu ja naru sekä rapiseva pussi, jossa on leipää tai muuta hevoselle mieluista ruokaa.

6 Yhteenveto etsintäohjeesta

Tulosten perusteella voimme todeta, että hevosalle tulisi ennen kaikkea panostaa ennaltaehkäisyyn, jotta hevosia ei pääsisi karkuun. Hevosia tulisi käsitellä vain sellaisten ihmisten, joilla on riittävä osaaminen niiden turvalliseen käsittelyyn. Aitausten ja varusteiden kunto tulee tarkastaa säännöllisesti ja epäkohtiin on puututtava välittömästi. Hevoseen voi myös kiinnittää GPS-paikantimen, jonka avulla sen liikkeitä kyetään seuraamaan karkaustilanteessa. Mahdollisiin vahinkotilanteisiin voidaan varautua hankkimalla hevoselle vastuuvakuutus. Kaikkia mahdollisia uhkatilanteita ei tietenkään voida ennaltaehkäistä ja siksi tallit voisivat varautua karkaamiseen laatimalla ”valmiuskansion”, josta löytyy kaikki tarvittava materiaali etsinnän johtajan avuksi etsintäohjeesta lähialueen karttoihin ja tärkeimpiin puhelinnumeroihin. Valmiuskansioon sijoitettava opinnäytetyömme tuotos, etsintäohje, on suuntaa antava muistilista, jonka tarkoituksena on helpottaa toteutettavaa etsintää. Etsintäohjeen sisältö perustuu

tekemämme opinnäytetyön tietoperustaan. Siinä on huomioitu teoria hevosen käyttäytymisestä, aiheeseen liittyvä lainsäädäntö, haastattelujen ja sekä kyselyjen analyysin tulokset.

Olemme pyrkineet selkiyttämään etsinnässä tärkeiden asioiden huomioimista asettamalla ne ohjeessa loogiseen järjestykseen ja jakamalla ohjeistuksen eri vaiheisiin. Ohjeistuksen avulla kokemattomampikin henkilö kykenee aloittamaan toiminnan seuraamalla vaiheita esitetystä järjestyksessä. Toivottavaa olisi, että johtovastuu siirrettäisiin kokeneemmalle henkilölle sellaisen saapuessa paikalle. Etsintäohje on jaettu viiteen eri vaiheeseen, jotka on esitelty alla. Vaikka ohjeistuksen vaiheet on numeroitu, se ei tarkoita, etteikö järjestyksestä voitaisi poiketa.

Vaihe 1 - Karanneesta hevosesta ilmoittaminen

Vaihe 2 - Johtokeskuksen kokoaminen

Vaihe 3 - Etsintään valmistavat toimet

Vaihe 4 - Etsintätoimet

Vaihe 5 - Toimenpiteet etsinnän jälkeen

Etsintä on organisoitava alusta alkaen järjestelmällisesti. Etsinnän johtajaksi tulisi valita henkilö, jolla on aikaisempaa kokemusta henkilöetsinnöistä tai ihmisten johtamisesta. Etsintöjen apuna kannattaa hyödyntää kaikkia mahdollisia välineitä ja keinoja. Etsijäkoiran paikalle tilaamisesta vastaa hevosen omistaja ja paras vaste saadaan, kun koira saadaan paikalle mahdollisimman nopeasti. Etsintäjohtajan on myös hyvä huomioida, että maastoon ei kannata lähettää huonolla säällä tai pimeällä henkilöitä, jotka voivat omalla toiminnallaan aiheuttaa henkilöetsintäriskin.

Etsintöjen johtaminen on haastavin vaihe. Johtajalla tulee olla ajantasainen tieto siitä, ketkä etsintää ovat suorittamassa ja millä alueella kukin on. Alueiden ja etsintäparien jaossa on syytä ottaa huomioon etsijöiden erityistaidot, jotta niitä voidaan hyödyntää tehokkaimmin. Johtamisessa hyvä keino nykyaikana on viestintäsovellus, joka sallii viestien, kuvien ja kartan jakamisen ryhmälle. Ryhmä kannattaa pitää rajattuna siten, ettei siihen kuulu lainkaan ulkopuolisia vaan vain etsintään osallistuvat henkilöt. Havainnot ja löydöt kuvataan ja merkataan, jolla vältytään siitä, ettei samaa havaintoa ilmoiteta useaan kertaan. Kuvat ja paikannukset jaetaan ryhmäviestillä. Merkkamiseen tulisi käyttää maatuva nauhaa, jotta luontoon ei jää ylimääräistä roskaa.

Etsinnöistä kannattaa tiedottaa lähialueen asukkaita, sillä he voivat tehdä karanneesta hevosesta näköhavainnon vaikka eivät osallistuisikaan etsintöihin. Silloin on tärkeää, että he tietävät kenelle havainnosta tulee raportoida. Lisäapuja etsintöihin voi kysyä esimerkiksi paikallisilta metsästys- ja suunnistusseuroilta. Ilmasta käsin suoritettava etsintä on nykyaikaa ja sitä kannattaa pyrkiä hyödyntämään maaston ja sään niin salliessa. Teknologian merkitystä ei

kannata väheksyä, mutta pelkästään sen varaan ei voi täysin laskea etsintöjä. Lähtökohtaisesti viranomaiset eivät avusta etsinnöissä, ellei uhkana ole hevosen päätyminen liikenteen sekaan tai muu henkeä uhkaava vaara.

7 Pohdinta

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli luoda ohjeistus karanneiden hevosten löytämiseksi. Tarkoituksena oli ensin kartoittaa etsintöjen nykytilannetta laatimillamme kyselyillä sekä haastatteluin. Samalla kartoitimme hevostallien ja hevosten omistajien varautumista mahdollisiin riskeihin, joiden takia hevonen voi päästä karkuun. Mielestämme vastaamme tutkimuskysymyksiin kattavasti. Työmme pyrkimyksenä oli lisätä turvallisuustietoisuutta ja parantaa samalla turvallisuusasennetta hevostalleilla. Etsintäohjeistuksen (Liite 7) avulla pyrimme tuomaan uusia näkökantoja ja keinoja etsinnän avuksi. Käytänteet tuntuivat vaihtelevan melkoisesti vastaajasta riippuen. Etsintöjen käytänteiden yhtenäistäminen tehostaisi etsintää huomattavasti.

Opinnäytetyötä kirjoittaessamme näkemyksemme työmme tarpeellisuudesta vahvistui, sillä kyselyjen perusteella voitiin todeta, että ihmisten varautuminen on paikoin puutteellisella tasolla. Toivomme, että opinnäytetyömme tulokset vaikuttavat hevosihmisiin siten, että he kartoittaisivat ennalta turvallisuuden parantamismahdollisuuksia omassa ympäristössään. Turvallisuus on ennen kaikkea oikeaa asennetta. Oma esimerkki toimii nuoremmille sukupolville niin heijastimien kuin muidenkin turvavarusteiden kuten kypärän ja turvaliivin käytössä. Talleilla olisi hyvä säilyttää aina varalta muutamia otsa- tai taskulamppuja vaihtoparistoineen. Pienellä vaivalla tallille voitaisiin koota varautumiskansio, josta löytyy toimintaohjeet ja tarvittavat ajankohtaiset tiedot sekä lomakkeet.

Vaikka alun perin emme kumpikaan olleet ajatelleet tehdä opinnäytetyötä parityönä, koimme sen tekemisen yhdessä erittäin mielekkääksi ja antoisaksi. Kävimme useita keskusteluja aiheesta keskenämme ja saimme mielenkiintoisia haastatteluja. Tutkimustyömme eteni suunnitellun aikataulun mukaan ripeästi ja työnjako oli tasapuolinen. Hyödynsimme prosessin eri vaiheissa molempien erityisosaamista ja vahvuuksia; esimerkkinä tästä El-Nemrin vahva kokemus ilmailupuolelta ja Järvisen tietopohja koirapuolen toiminnasta. Pidimme toisiimme yhteyttä säännöllisesti sähköpostin ja puhelimen välityksellä, sekä tapasimme lähes viikoittain.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa opimme paljon uutta eläintenpitoa ja eläintensuojelua säätelevästä lainsäädännöstä. Se, kuinka rajoitetusti viranomaiset todellisuudessa pystyvät avustamaan etsintätilanteissa, yllätti meidät. Vapaaehtoisjärjestöjen haastatteleminen auttoi meitä ymmärtämään, miten ratkaisevassa roolissa vapaaehtoiset ovat Suomessa yhteiskunnan tukipi-

lareina, muuallakin kuin vain etsintöjen toteuttamisessa. Kirjallisuuskatsauksen luku 3.1 yleis-tietoa hevosesta syvensi tietämystämme hevosen käyttäytymisestä erityisesti stressitilanteis-sa, mistä oli hyötyä ohjetta laatiessa. Opimme myös, että etsintätilanteissa tulisi ennakkoluu-lottomasti hyödyntää uuden teknologian suomia mahdollisuuksia. Lisäksi työtä tehdessä ha-vaitsimme, että toimialalla on puutteita vaarojen tunnistamisessa, riskien ennaltaehkäisemi-ssä sekä niihin varautumisessa.

Yhteistyökumppanimme Hevosalan kattojärjestö Suomen Hippos oli tyytyväinen opinnäytetyö-hömmö ja organisaatiolta vastaanottamamme palaute oli erinomaista (Liite 9). Suomen Hip-poksesta pyydettiin lupamme opinnäytetyömme jakamiseen artikkeliehdotuksena valtakunnal-liselle Hevosurheilu-lehdelle. He ilmoittivat palautteessaan olevansa kiinnostuneita hyödyn-tämään osaamistamme mahdollisesti myös valmistumisemme jälkeenkin. Mielestämme onnis-tuimme luomaan kattavan, yksinkertaisen ja toimivan etsintäohjeen etsintöjen tueksi. Suo-men Hippoksen palaute tukee näkemystämme. Opinnäytetyömme pohjalta olisi helppoa jär-jestää simuloitu etsintäharjoitus hevosalleilla, harjoitella johtamista käytännössä ja testata varautumisen tasoa. Simuloidun harjoituksen tulokset olisi hyvä kirjata ylös ja analysoida, jotta ohjeistusta voitaisiin kehittää eteenpäin.

Lähteet

Painetut lähteet

- Airaksinen, T. & Vilkka, H. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Bowling, A.T. & Ruwinsky, A. 2000. The Genetics of the Horse. Wallingford, Yhdistynyt Kuningaskunta: Cabi Publishing.
- Fraser, A. F. The Behaviour and Welfare of the Horse. 2010. 2. painos. Cambridge: Cambridge University Press.
- Frost, B.J. & Mouritsen, H. 2006. The neural mechanisms of long distance animal navigation. Current Opinion in Neurobiology. Volume 16 issue 4. Database: Elsevier - ScienceDirect, 481-488.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. painos. Helsinki: Tammi.
- Holderness-Roddam, J. 2013. Hevosia! Kiina: Otava.
- Kaimio, T. 2010. Hevosen kanssa. 3. painos. Porvoo: WSOY.
- Kaimio, T. 2012. Hevosen kanssa. Hevosen käyttäytyminen. EU: WSOY.
- Kananen, J. 2008. Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet, Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyössä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino - Juvenes Print.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Suomen Yliopistopaino - Juvenes Print.
- Korpiola, L. 2011. Kriisiviestintä digitaalisessa julkisuudessa. Kuopio: Suomen graafiset palvelut.
- Kurikka, L. 2008. Hevosesta - käytännön psykologiaa arkeen. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Nieminen, V. 2011. Hevosen käsittely ja käyttäytyminen. 3. uudistettu painos. Saarijärvi: Art house.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro.
- Roberts, M. 2009. Hevoskuiskaajan käsikirja. Monty Robertsin opissa. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino.
- SFS 31000. 2011. Riskienhallinta. Periaatteet ja ohjeet. Helsinki: Suomen Standardisoimisliitto
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 8. painos. Vantaa: Tammi.
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu. 2016. MSO-johtamisjärjestelmä ja partioetsintämenetelmä. Etsintäkurssiopas.
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu. 2006. Vapaaehtoinen pelastuspalvelu-johtaja opas.
- Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4., uudistettu painos. Juva: PS-kustannus.

Sähköiset lähteet

Elintarviketurvallisuusvirasto. 27.4.2016. Eläinsuojeluviranomaiset Suomessa. Viitattu 18.12.2016.

<https://www.evira.fi/elaimet/elainsuojelu-ja-elainten-pito/elainsuojelun-valvonta/elainsuojeluviranomaiset-suomessa/>

Federal Aviation Administration. 2015. Satellite Navigation - GPS - How It Works. Viitattu 6.12.2016

https://www.faa.gov/about/office_org/headquarters_offices/ato/service_units/techops/nav_services/gnss/gps/howitworks/

Griffin, A. 2016. Horse hearing. Viitattu 16.11.2016.

<http://www.extension.umn.edu/agriculture/horse/care/horse-hearing/>

Gourlay, J. 2014. How horses interact and communicate. Viitattu 18.11.2016.

http://www.veterinary-practice.com/issues/2014/09/vp_09_2014_equine.pdf

Guinness World Records. 2016. Fastest speed for a race horse. Viitattu 6.11.2016.

<http://www.speedofanimals.com/animals/horse>

Hawkins, R., Kandel, E., Mayford, M., Muller, U. & Rotenburg, A., 1996. Mice Expressing Activated CaMKII Lack Low Frequency LTP and Do Not Form Stable Place Cells in the CA1 Region of the Hippocampus. Cell Vol. 87. Viitattu 18.12.2016.

<https://pdfs.semanticscholar.org/7adf/15984bb01be4074c00f08a34e2eeea24047.pdf>

Helsingin Sanomat. 2016. Nuuksiin kadonneen hevosen omistaja kertoo löytöhetkestä: Pähkinä hymyili ja kutsui syömään mustikoita. Viitattu 3.11.2016.

<http://www.hs.fi/kaupunki/a1468212508473>

Helsingin Sanomat. 2016a. Espoossa karanneet Aino ja Laku löytyivät kuolleina - hevoset hukkuivat soiseen järvenrantaan. Viitattu 3.11.2016.

<http://www.hs.fi/kaupunki/a1475717992789>

Herrnstein, R. J., Loveland, D. H. & Cable, C. 1979. Natural Concepts in Pigeons. Viitattu 18.12.2016.

<https://pdfs.semanticscholar.org/34e3/be75f5c8bca6b8946046b7c1219d25da4f52.pdf>

Iltalehti. 6.11.2016. Varjoliitäjät pelastavat henkiä - ”löytää vaikka pingispallon”. Viitattu 23.11.2016.

http://www.iltalehti.fi/uutiset/2016110522570481_uu.shtml

Infradex. 2016. Lämpökameran toiminta. Viitattu 5.12.2016.

<http://www.infradex.com/lamposateily-ja-lampokamera/>

Kauko ohjatun ilma-aluksen ja lennokin lennättäminen OPS M1-32. 2015. Viitattu 20.11.2016.

https://www.finlex.fi/data/normit/42340-TRAFI_4482_03_04_00_00_2015_fi_Kauko-ohjatun_ilma-aluksen_ja_lennokin_lennattaminen.pdf

Kempainen, S. 5.8.2016. Poliisi ottaa kauko-ohjattavat lennokit avuksi kadonneiden etsintään. Viitattu 20.11.2016.

<http://www.kaleva.fi/uutiset/kotimaa/poliisi-ottaa-kauko-ohjattavat-lennokit-avuksi-kadonneiden-etsintaan/734719/>

Keski-Suomen Pelastuslaitos. 2016. Pelastuslaitos ottaa käyttöönsä miehittämättömän ilma-aluksen Jyväskylässä. Viitattu 20.11.2016.

<http://www.jyvaskylanseutu.fi/kspela/uutinen.php/id/4535/gid/15>

- Korhonen, J., Pussinen, S., Pölönen, I. & Vartia, R. 2007. Kasvava hevosala. Hevosalan kehitysnäkymiä Suomessa. Viitattu 2.12.2016.
<https://www.laurea.fi/dokumentit/Documents/B19.pdf>
- Kosonen, K. & Noponen, I. 11.7.2015. Lentokonekin etsi kadonneita hiehoja: "Alkaa jo harmittaa ja huolestuttaa" Viitattu 23.11.2016.
<http://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Lentokonekin-etsi-kadonneita-hiehoja/541182>
- Kymenlaakson pelastuslaitos. 8.5.2016. Viitattu 11.12.2016.
<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2016/05/08/Pelastuslaitosprosenttia20rehkiprosenttia20hevostaprocenttia20ylprosenttiaC3prosenttiaB6sprosenttia20suostaprocenttia20puolitoista20prosenttia20tuntia/2016830/4>
- Leblanc, M-A. 2013. The mind of the horse. An introduction to equine cognition. Viitattu 18.11.2016
<http://site.ebrary.com.nelli.laurea.fi/lib/laurea/reader.action?docID=10787465>
- Levä, K. 2003. Turvatekniikan keskus. Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuus: vahvuudet ja kehityshaasteet suuronnettomuusvaarallisissa laitoksissa. Helsinki. Viitattu 11.12.2016.
http://www.tukes.fi/Tiedostot/julkaisut/1_2003.pdf
- Liikenne- ja viestintäministeriö. 2015. Lentoliikennestrategian taustaraportti. Viitattu 20.11.2016.
<https://www.lvm.fi/documents/20181/514467/Julkaisuja+2b-2015.pdf/b0966392-0c44-4237-87ee-446b3889bc15?version=1.0>
- Liikenneturva. Hirvieläinonnettomuudet vuonna 2015. Viitattu 6.11.2016.
http://www.liikenneturva.fi/sites/default/files/materiaalit/Tutkittua/Tilastot/tilastokatsaukset/tilastokatsaus_hirvielainonnettomuudet.pdf
- Liikenteen turvallisuusvirasto. 2011. Usein kysyttyä. Viitattu 20.11.2016.
http://www.trafi.fi/tietopalvelut/usein_kysyttya/ilmailu_-_miehittamattomat_ilma-alukset_ja_lennokit
- Liikenteen turvallisuusvirasto. 2015. Suomen turvallisuuden tila 2015 - Turvallisuus ja ympäristövaikutukset. Viitattu 20.11.2016
<http://katsaukset.trafi.fi/media/katsaukset/ilmailu/suomen-ilmailun-tila-2015.pdf>
- Liikenteen turvallisuusvirasto. 2016. Turvallisuudenhallinta organisaation hallintojärjestelmän osana (SMS-osa). Viitattu 11.12.2016.
http://www.trafi.fi/ilmailu/koulutus/lentokouluttajille/turvallisuudenhallinta_ja_sms
- Malminen, U. 3.10.2016. Kaksi mustaa hevosta karkuteillä Espoossa - "Jos ne ryntäävät tielle, niin kaikille käy huonosti". Viitattu 11.12.2016.
<http://yle.fi/uutiset/3-9207508>
- McLean, A. 2004. Principles of Horsemanship: Part 8- The Fear Principle. Viitattu 18.12.2016.
<http://www.horsemagazine.com/thm/2014/12/principles-of-horsemanship-part-8-the-fear-principle/>
- MIT News 2016. Drones dodge obstacles. Viitattu 25.11.2016.
<http://news.mit.edu/2016/csail-drones-do-donuts-figure-eights-around-obstacles-0119>
- O'Keefe, J. & Dostrovsky, J. 1971. The hippocampus as a spatial map. Preliminary evidence from unit activity in the freely-moving rat. Viitattu 18.12.2016.
http://can-acn.org/documents/place_cells.pdf

- Pelastustieto. 2016. Kuvauskopterit pörräävät pelastustoimeen. Viitattu 20.11.2016.
<http://pelastustieto.fi/pelastustoiminta/operatiivinen-toiminta/kuvauskopterit-porraavat-pelastustoimeen/>
- Pelastustoimi. 2016. Pelastustoimen tilasto: eläimen pelastustehtävät. Viitattu 6.11.2016.
<https://prontonet.fi/Pronto3/online1/Tp275.htm>
- Pk-yrityksen riskienhallinta. 1998. Potentiaalisten ongelmien analyysi. Viitattu 11.12.2016.
<http://www.pk-rh.fi/uploads/poa-analyysi/potentiaalisten-ongelmien-analyysi-tietokortti.pdf>
- PWC. 2016. Global Market for Commercial Applications of Drone Technology Valued at over \$127 bn. Viitattu 20.11.2016.
<http://press.pwc.com/News-releases/global-market-for-commercial-applications-of-drone-technology-valued-at-over--127-bn/s/ac04349e-c40d-4767-9f92-a4d219860cd2>
- Raumalainen. 29.6.2013. Kun näet hevosen, hiljennä vauhtiasi. Viitattu 11.12.2016.
<https://ls24.fi/raumalainen/kun-naet-hevosen-hiljenna-vauhtiasi>
- Rinkinen, J. 2012. Kadonneen maastoetsintämuodot. Viitattu 24.11.2016.
http://www.slideshare.net/jarmo_rinkinen/kadonneen-maastoetsintamuodot
- Rogers, S. 2009. The Equine Independent. How horses find their way home? Viitattu 12.11.2016.
<http://www.theequineindependent.com/2010/02/07/how-horses-find-their-way-home-by-suzanne-rogers/>
- Suomen Hevostietokeskus. Makuaisti. Viitattu 18.11.2016.
<http://www.hevostietokeskus.fi/index.php?id=726&kieli=3>
- Suomen Hippos. 2016. Hevostalouslukuina 2015. Viitattu 6.11.2016.
http://www.hippos.fi/files/14454/Hevostalous_lukuina_2015.pdf
- Suomen Hippos. 2016a. Vakuutukset. Viitattu 11.12.2016.
http://www.hippos.fi/rekisterointi_ja_omistaminen/hevosen_hyvinvointi/hevosen_hankinta/vakuutukset
- Suomen Lentopelastusseura. 2016. Viitattu 10.11.2016.
<http://www.lentopelastus.fi/fi/>
- Suomen Mielenterveysseura. Kriisipuhelin—apua elämän kriiseihin. Viitattu 4.12.2016.
<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/tukea-ja-apua/kriisipuhelin-apua-elprosenttiaC3prosenttiaA4mprosenttiaC3prosenttiaA4n-kriiseihin>
- Suomen Riskienhallintayhdistys. 2016. Riskienhallintaprosessi. Viitattu 13.12.2016.
<http://www.pk-rh.fi/index.php?page=riskienhallinta>
- Suomen Vihikoirayhdistys. 2016. Rodun historiaa. Viitattu 12.12.2016.
<https://sites.google.com/site/suomenvihikoirayhdistysry/yleistae/rodun-historia>
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. 2015. Ennakointi. Viitattu 11.12.2016.
<http://www.vtt.fi/palvelut/liiketoiminnan-kehittprosenttiaC3prosenttiaA4minen/ennakointi>
- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. 2002. Potentiaalisten ongelmien analyysi. Viitattu 11.1.2017.
<http://virtual.vtt.fi/virtual/proj3/alarp/aineisto/poa.pdf>
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu. Varjoliitäjät ja RPAS-harrastajat osaksi Vapaaehtoinen pelastuspalvelua. Viitattu 10.11.2016.
<https://vapaaehtoinen-pelastuspalvelu.fi/2016/10/11/varjoliitajat-ja-rpas-harrastajat-liitty-massa-osaksi-vapaaehtoinen-pelastuspalvelua/>

Vilkkä, H. 2014. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 20.11.2016.
<http://hanna.vilkkä.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Yle Keski-Suomi. 6.7.2010. Etsijäkoira löytää kadonneet lemmikit. Viitattu 12.12.2016.
<http://yle.fi/uutiset/3-5592051>

Yle. 24.3.2016. Kamerakopteri on taivaan uusi valtias. Viitattu 22.11.2016.
<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/24/kamerakopteri-taivaan-uusi-valtias>

Yepzon. 2016. Yepzon-paikannin. Turvaa tärkeimpäsi. Viitattu 6.12.2016
<http://yepzon.com/fi/tuote/yepzon/>

Julkaisemattomat lähteet

Järvinen, M. 2014. Kuvamateriaali. Riihimäki.

Kinnunen, S. & Vainio, J. 2016. Koulutuspäällikön ja toiminnanjohtajan haastattelu 2.12.2016. Suomen lentopelastusseura. Helsinki.

Lassila, M. 2017. Eläinpelastusvastaavan haastattelu 13.1.2017. Helsingin pelastuslaitoksen eläinpelastusyksikkö (HE1095).

Mustonen, M. 2016. Vanhemman konstaapelin sähköpostikysely 10.12.2016. Länsi-Uudenmaan poliisilaitos. Espoon Pääpoliisiasema.

OTI 2016. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien v. 1995-2014 tutkimat liikenneonnettomuudet, joissa on ollut osallisena hevonen. Liikennevakuutuskeskus, Onnettomuustietoinstituutti OTI.

Sirkko, K. 2016. Koiraetsijäliiton edustajan haastattelu 7.12.2016. Koiraetsijäliitto. Tuusula.

Suominen, J. 2017. Asiantuntijan haastattelu 13.1.2017. Keravan hätäkeskus.

Lait ja asetukset

Eläinsuojelulaki 4.4.1996/247

Laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta 19.1.2001/24

Maa- ja metsätalousministeriön asetus tuettavaa rakentamista koskevista hevostalouksen rakennusteknisistä ja toiminnallisista vaatimuksista 13.12.2009/764

Pelastuslaki 29.4.2011/379

Poliisilaki 22.7.2011/872

Tieliikennelaki 3.4.1981/267

Kuviot.

Kuvio 1: Hevosen näkökenttä (Leblanc 2013, 128).....	18
Kuvio 2: Varsat oppivat jo pienestä pitäen sähkölankojen merkityksen (Järvinen 2014) ...	20
Kuvio 3: Kymeen pelastuslaitos työssään (Kymenlaakson pelastuslaitos 2016)	25
Kuvio 4: Hevonen voi käyttäytyä arvaamattomasti liikenteessä (Raumalainen 2013)	26
Kuvio 5: Aitauksen tulee olla riittävän tukeva, että se pitää hurjimman oriin aitojen sisäpuolella (Järvinen 2014)	27
Kuvio 6: Näkökentänmaharavointi (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006).....	28
Kuvio 7: Erialaisten etsintämenetelmien tehokkuus (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu 2006)	29
Kuvio 8: Lohkojen jakamisessa kannattaa hyödyntää maastonmuotoja (Vapaaehtoinen pelastuspalvelu).....	30
Kuvio 9: Potentiaalisten ongelmien analyysi (POA)	32
Kuvio 10: Yepzon One-paikannin (Yepzon 2016)	35
Kuvio 11: Etsijäkoirakko harjoituksissa (Yle Keski-Suomi / Matti Myller 2010)	36
Kuvio 12: Karanneen hevosen omistajan ikä (n=35)	40
Kuvio 13: Millaiseksi koette olonne liikenteessä hevosenne kanssa? (n=34)	41
Kuvio 14: Kuinka autoilijat ottavat huomioon hevosesi liikenteessä? (n=34).....	41
Kuvio 15: Hevosen ikä (n=23)	42
Kuvio 16: Hevosen rotutyypin (n=22)	42
Kuvio 17: Hevosen sukupuoli (n=23)	43
Kuvio 18: Missä tilanteessa hevonen karkasi? (n=24)	43
Kuvio 19: Kuinka usein hevonen on ollut tilanteessa, josta se nyt karkasi? (n=24)	44
Kuvio 20: Aiheuttiko hevonen pakomatallaan vaaraa sivullisille? (n=24)	44
Kuvio 21: Aiheuttiko hevonen pakomatallaan aineellisia vahinkoja? (n=24)	44
Kuvio 22: Mitkä tahot osallistuivat etsintään? (n=23)	45
Kuvio 23: Etsijän ikä (n=36)	46
Kuvio 24: Työskenteletkö hevosten kanssa kokoaikaisesti? (n=35)	46
Kuvio 25: Aiempi kokemus etsinnästä (n=34)	47
Kuvio 26: Miten ensimmäinen tieto etsinnästä tavoitti sinut? (n=31)	47
Kuvio 27: Minkä sosiaalisen median kautta sait tiedon etsinnästä? (n=15)	48
Kuvio 28: Ilmoitettiinko karanneesta hevosesta viranomaisille? (n=31).....	48
Kuvio 29: Missä etsintä tapahtui? (n=29).....	49
Kuvio 30: Missä etsintä suoritettiin? (n=29)	49
Kuvio 31: Missä tilanteessa hevonen karkasi? (n=29)	50
Kuvio 32: Mikä oli roolisi etsinnässä? (n=26)	50
Kuvio 33: Mihin vuodenaikaan etsintä suoritettiin? (n=26)	51
Kuvio 34: Mihin vuorokauden aikaan etsintää suoritettiin? (n=26)	51
Kuvio 35: Kuinka kauan osallistumisesi etsintään kesti yhteensä? (n=25)	52
Kuvio 36: Käytettiinkö etsinnässä apuvälineitä? (n=25)	52
Kuvio 37: Käytettiinkö etsinnässä turvallisuutta ja näkyvyyttä parantavia varusteita? (n=25)53	
Kuvio 38: Miten nykyteknologiaa hyödynnettiin etsinnän suorittamisessa? (n=25).....	53
Kuvio 39: Ilmoitettiin muille tienkäyttäjille karanneesta hevosesta jollakin tavoin? (n=25)54	
Kuvio 40: Kuka etsintää johti? (n=25)	54
Kuvio 41: Miten etsijöihin pidettiin yhteyttä? (n=25).....	55
Kuvio 42: Saitko lisätietoa etsinnän etenemisestä etsinnän aikana jollakin tavoin? (n=25)	55
Kuvio 43: Miten etsintäalueet jaettiin etsijöille? (n=24).....	56
Kuvio 44: Etsittiinkö samoja alueita useaan kertaan? (n=24)	56
Kuvio 45: Hevosen löytymiseen kulunut aika (n=24).....	56
Kuvio 46: Kuinka hevosen kiinniottaminen sujui? (n=24)	57
Kuvio 47: Kuka hevosen otti kiinni? (n=24)	57
Kuvio 48: Kuinka etsintä oli mielestäsi organisoitu? (n=24)	58

Taulukot

Taulukko 1: Eri rotujen tarkastellut luonteenpiirteet (Bowling & Ruwinsky 2000, 291)	21
Taulukko 2: POA-taulukon riskien arviointi	33

Liitteet

Liite 1: Pelastuslaitoksen, hätäkeskuksen ja poliisin haastattelurungot	75
Liite 2: Riskinarviointilomake	76
Liite 3: Etsijäkoiraliiton haastattelukysymykset	78
Liite 4: Suomen Lentopelastusseuran haastattelukysymykset	79
Liite 5: Kysely karanneiden hevosten omistajille	80
Liite 6: Karanneiden hevosten etsijöille suunnattu kysely	83
Liite 7: Karanneen hevosen etsintäohje	90
Liite 8: Etsinnän johtajan aputaulukko	92
Liite 9: Suomen Hippoksen arvostelu	93

Liite 1: Pelastuslaitoksen, hätäkeskuksen ja poliisin haastattelurungot

Helsingin pelastuslaitos: Eläinpelastusyksikkö, Marko Lassila

1. Osallistuuko pelastuslaitos kadonneen eläimen etsintään?
2. Mitkä ovat pelastuslaitoksen yleisempiä eläimiin liittyviä tehtäviä?
3. Onko pelastuslaitoksella valmius ottaa iso tuotantoeläin kiinni?
4. Onko pelastuslaitos ottanut koskaan irrallista hevosta kiinni?
5. Onko eläinpelastusyksiköllä oikeus ja valmius lopettaa eläin?
6. Minne karanneet/vapaana liikkuvat eläimet yleensä toimitetaan?
7. Tehdäänkö muiden viranomaisten kanssa yhteistyötä?
8. Muut kommentit tai huomiot?

Hätäkeskuslaitos: Keravan hätäkeskus, Juha Suominen

1. Tuleeko Häkelle ilmoituksia karanneista eläimistä?
2. Onko eläimen rodulla merkitystä (esim lehmä, hevonen tai koira), jotta ilmoitus välitetään eteenpäin?
3. Onko teillä kriteereitä, joiden tulisi täytyä, jotta välitätte viestin eteenpäin?
4. Kuinka toimitte, kun ilmoitus tulee?
5. Kuinka ilmoitus välitetään eteenpäin ja kenelle?
6. Tekevätkö viranomaiset asiassa yhteistyötä?
7. Onko teillä ohjeistusta kuinka toimia, jos ilmoitus karanneesta kookkaasta tuotantoeläimestä vastaanotetaan?
8. Muut kommentit tai huomiot?

Länsi-Uudenmaan Poliisilaitos: Espoon Pääpoliisiasema, Mika Mustonen

1. Osallistuuko poliisi kadonneen eläimen etsintään?
2. Tulevatko kadonneet eläimet koskaan poliisin tehtäväksi muutoin, jos niiden etsintään ei osallistuta?
3. Onko poliisilla oikeus lopettaa eläin? Missä tilanteissa näin on mahdollisesti tehty?
4. Minne karanneet eläimet voidaan toimittaa?
5. Tehdäänkö muiden viranomaisten kanssa yhteistyötä?
6. Osallistuuko VAPEPA kadonneen/karanneen eläimen etsintään?
7. Muut kommentit tai huomiot?

Liite 2: Riskinarviointilomake

Vaara	Seuraukset	Riskiluku	Varautuminen	Kehitysideat
Aitaus on huonossa kunnossa	Hevonen pääsee karkuun -> liikenneonnettomuus -> henkilövahingot -> hevonen kuolee	5	Aitaukset ovat määräysten mukaisia	Aidat tulee tarkistaa viikoittain. GPS-paikannin. Vastuuvakuutus.
Hevonen ei ole liikennevarma	Hevonen vauhkoontuu liikenteen seassa liikkeessä -> liikenneonnettomuus -> henkilövahingot -> hevonen kuolee	3	Heijastimet pimeällä, jotta ajoneuvoista kytetään havaitsemaan hevonen ajoissa. Turvavarusteet käytössä.	Pyritään totuttamaan hevonen liikenteeseen, kulkeamalla kokeneen hevosen parina tai vältetään liikenteen seassa liikkumista erityisesti ruuhka-aikaan. Käsimerkin käyttö ajoneuvon hidastamiseksi. GPS-paikannin. Vastuuvakuutus.
Autoilija säikäyttää tahallisesti hevosen	Hevonen vauhkoontuu liikenteen seassa liikkeessä -> liikenneonnettomuus -> henkilövahingot -> hevonen kuolee	4	Heijastimet pimeällä, jotta ajoneuvoista kytetään havaitsemaan hevonen ajoissa. Turvavarusteet käytössä. Käsimerkin käyttäminen ajoneuvon hidastamiseksi.	Aina pimeällä liikkeessä heijastimet käytössä. Käsimerkin käyttäminen ajoneuvon hidastamiseksi. Ilmoitus poliisille. GPS-paikannin. Vastuuvakuutus.

Vaara	Seuraukset	Riskiluku	Varautuminen	Kehitysideat
Hevonen säikähtää jotakin odottamatonta sitä liikutettaessa	Karkaaminen -> onnettomuus	4	Ei varautumista.	Ratsastuskentällä ollessa aidat kiinni. Ajaessa sekä ratsastaessa turvavarusteet käytössä. GPS-paikannin. Vastuuvakuutus.
Hevonen karkaa lastaustilanteessa	Loukkaantuminen	2	Lastataan toisen ihmisen kanssa.	Pitkä naru käytössä ja suitset päässä. Lastataan mahdollisuuksien mukaan suoraan tallista. Harjoitellaan hevosen lastaamista. GPS-paikannin. Vastuuvakuutus.
Hevonen oppii avaamaan karsinan oven	<ul style="list-style-type: none"> • ähky • karkaaminen • loukkaantuminen 	3	Laitetaan lukot varmasti kiinni.	Ovet varmistetaan narulla tai ketjulla. Vastuuvakuutus.
Ori karkaa	<ul style="list-style-type: none"> • tammät ja varsat vaarassa • ori tappelee helposti 	3	Ketjunaru talutuksen apuna. Kokeneet käsittelijät.	Varmistetaan, että vain kokeneet hevosihmiset käsittelevät oreja. Orikuolaimen ja pitkän narun käyttö. Orin kuljettaminen ensimmäisenä ulos, jolloin muut eivät riehaannuta sitä niin helposti. Vastuuvakuutus.

Liite 3: Etsijäkoiraliiton haastattelukysymykset

1. Miten karanteen eläimen omistajan tulisi toimia?
2. Millainen ilmoitus karanteesta eläimestä tulisi laatia?
3. Kuinka monta hevosiin liittyvää etsintää Etsijäkoiraliitolla on ollut vuosittain?
4. Millä tavalla koirat ja ohjaajat valikoituvat kyseiseen tehtävään?
5. Onko yhdellä koiralla kyky jäljestää useita eri kohde-eläimiä?
6. Missä vaiheessa etsintää etsijäkoira kannattaa pyytää paikalle?
7. Millaisia vaatimuksia ja toiveita etsijäkoirakoilla on etsinnän johtajalle?
8. Millainen toiminta-aika ja -alue yhdellä koiralla on?
9. Millaisella kokoonpanolla etsijäkoirat tulevat etsintöihin mukaan?
10. Pitääkö koirakolle annettu etsittävä alue rauhoittaa muilta etsijöiltä?
11. Mitä etsijäkoiran käyttäminen etsinnän apuna maksaa?
12. Mitä erityishuomioita etsijäkoirakoilla on eläinten etsinnöistä?
13. Millä etsijäkoiran ohjaaja pitää yhteyttä etsinnän tilaajaan tai etsinnän johtajaan?
14. Mistä etsintä koiran kanssa aloitetaan?
15. Miten tarkasti koira kykenee ilmaisemaan hevosen sijainnin?
16. Huomioidaanko hevosten etsinnöissä koira siten, että se on mielellään jo hevosiin totunut?
17. Ottavatko etsijäkoiran ohjaaja ja mahdollinen kartanlukija hevosen kiinni, mikäli he sen paikallistavat?

Liite 4: Suomen Lentopelastusseuran haastattelukysymykset

1. Osallistuttko eläinten etsintään, ja jos osallistutte, kuinka usein?
2. Kuinka usein ilmasta suoritettujen etsintöjen perusteella havainto kohteesta on tehty ja kohde on sen perusteella löydetty?
3. Miltä korkeudelta hevosen kokoinen eläin on havaittavissa?
4. Millä korkeudella etsintälennot yleensä suoritetaan?
5. Kuinka vuodenajat ja maasto vaikuttavat etsintöihin?
6. Ovatko eläinten etsintälennot olleet harjoituslentoja vai virallisia etsintälentoja?
7. Kuka vastaa eläimen etsintälennon kustannuksista?
8. Mitä etsintämenetelmiä käytätte?
9. Kuinka paljon teillä on lentokalustoa ja vapaaehtoisia käytettävissänne?
10. Millaisella lentokalustolla etsintälentoja suoritetaan?
11. Mitä koulutusta etsintälennoilta osallistuvilta edellytetään?
12. Hyödynnetäänkö etsintälennoilla muuta teknologiaa esim. RPAS, lämpökamera, kamera?
13. Mitkä ovat tehtävien vastaanottamisen hyväksyntäkriteerit?
14. Mikä on vasteaikanne?
15. Säikähtääkö eläin lentokoneen ääntä?
16. Kuinka tehtävä vastaanotetaan ja käynnistetään (komentoketjun kuvaus)?
17. Onko teillä yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa? Jos on, minkälaista?

Liite 5: Kysely karanneiden hevosten omistajille

1. Hevosen omistajan ikä *

- Alle 25 vuotta
- 26-35 vuotta
- 36-45 vuotta
- 46-55 vuotta
- Yli 55 vuotta

2. Vastaajan sukupuoli *

- Mies
- Nainen

3. Työskenteletkö hevosten kanssa kokoaikaisesti? *

- En
- Kyllä

4. Millaiseksi koette olonne liikenteessä hevosenne kanssa? *

- Turvalliseksi
- Turvattomaksi
- Jotain muuta. Mitä?

5. Kuinka autoilijat ottavat huomioon hevosesi liikenteessä? *

- Hyvin, he hiljentävät ja suorittavat turvallisen ohituksen ja antavat tilaa.
- Kohtalaisesti, osa huomioi hyvin, osa ei.
- Huonosti; autoilijat eivät huomio hevosta liikenteessä asianmukaisesti.

6. Karanneen hevosen profiili *

Ikä

Rotu

Sukupuoli

7. Missä tilanteessa hevonen karkasi? *

- Tarhasta tai laitumelta
- Taluttaessa
- Ratsain liikkussa
- Ajaessa
- Tallista
- Muussa tilanteessa. Missä?

8. Kuinka usein hevonen on ollut tilanteessa, josta se nyt karkasi? *

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- Harvemmin

9. Oliko hevonen vahingoittunut karkumatalla? *

- Ei
- Kyllä
- Hevonen jouduttiin lopettamaan
- Hevonen kuoli tapaturmaisesti

10. Aiheuttiko hevonen pakomatallaan vaaraa sivullisille? *

- Ei
- En osaa sanoa
- Kyllä. Mitä?

11. Aiheuttiko hevonen pakomatallaan aineellisia vahinkoja? *

- Ei
- En osaa sanoa
- Kyllä. Mitä?

12. Miten olet varautunut mahdolliseen karkuun päässeeseen hevosen? *

- En ole varautunut mitenkään
- Kyllä. Miten?

13. Mitkä tahot osallistuivat etsintään? *

- Poliisi
- Pelastuslaitos
- Koiraetsijät
- Vapaaehtoiset
- Ei mikään ylläolevista
- Muu, mikä?

* Tähdellä merkityt kysymykset olivat pakollisia.

Liite 6: Karanneiden hevosten etsijöille suunnattu kysely

1. Vastaajan ikä *

- alle 15 vuotta
- 16-25 vuotta
- 26-35 vuotta
- 36-45 vuotta
- yli 45 vuotta

2. Vastaajan sukupuoli *

- Mies
- Nainen

3. Työskenteletkö hevosten kanssa kokoaikaisesti? *

- Kyllä
- En

4. Aiempi kokemus hevosista *

- Ei aikaisempaa kokemusta
- Satunnainen kokemus
- Aktiiviharrastaja

5. Oletko koskaan ottanut hevosta kiinni *

- En
- Satunnaisesti
- Kyllä, usein
- Päivittäin

6. Aiempi kokemus etsinnästä *

- Ei kokemusta
- 1-3 kertaa
- Enemmän kuin 3 kertaa

7. Miten ensimmäinen tieto etsinnästä tavoitti sinut? *

- Sosiaalinen media
- Minua pyydettiin mukaan
- Käyn samalla tallilla
- Virallinen etsintäpyyntö
- Muu, mikä

8. Minkä sosiaalisen median kautta sait tiedon etsinnöistä? (Vastaa vain, jos sait tiedon sosiaalisesta mediasta.)

- Facebook
- Twitter
- WhatsApp
- Google+
- Instagram
- Blogipalvelu
- Muu, mikä?

9. Ilmoitettiin ko karanneesta hevosesta viranomaisille? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Mille viranomaiselle ilmoitus tehtiin ja miten nopeasti hevosen karkaamisesta?
Vastaa vain, jos ilmoitus viranomaiselle tehtiin.

11. Missä etsintä tapahtui? *

- Etelä-Suomen lääni
- Länsi-Suomen lääni
- Itä-Suomen lääni
- Oulun lääni
- Lapin lääni
- Ahvenanmaan lääni

Muualla, missä?

12. Missä etsintä suoritettiin? *

- Maaseudulla
- Haja-asutusalueella
- Asutusalueella
- Kaupungissa

13. Missä tilanteessa hevonen karkasi? *

- En tiedä
- Tarhasta tai laitumelta
- Taluttaessa
- Ratsain liikkuesssa
- Ajaessa
- Tallissa
- Muussa tilanteessa, missä?

14. Mikä oli roolisi etsinnässä? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Viranomainen
- Koiraetsijä
- Hevosen omistaja
- Tallin omistaja
- Hevosharrastaja
- Vapaaehtoinen
- Muu, mikä?

15. Mihin vuodenaikaan etsintä suoritettiin? *

- Kevät
- Kesä
- Syksy
- Talvi

16. Mihin vuorokauden aikaan etsintää suoritettiin? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- 00-06
- 06-12
- 12-18
- 18-24

17. Millainen vallitseva sää oli etsintään osallistumisen aikana? *

18. Kuinka kauan osallistumisesi etsintään kesti yhteensä? *

- Alle 2 tuntia
- 2-5 tuntia
- 5-10 tuntia
- 10-24 tuntia
- Yli vuorokauden
- Enemmän, kuinka kauan?

19. Käytettiinkö etsinnässä apuvälineitä (esim. kompassi, kartta, kauraämpäri, naru, radiopuhelin)? *

- Ei
- En osaa sanoa
- Kyllä, mitä?

20. Käytettiinkö etsinnässä turvallisuutta ja näkyvyyttä lisääviä varusteita esimerkiksi heijastimia tai taskulamppuja? *

- Ei, etsintä suoritettiin valoisaan aikaan.
- Ei, etsintää suoritettiin myös pimeällä.
- Kyllä (määritä mitä varusteita).

21. Miten nykyteknologiaa hyödynnettiin etsinnän suorittamisessa? *

- Nykystechnologiaa ei hyödynnetty
- En osaa sanoa
- Hyödynnettiin seuraavanlaisesti:

22. Ilmoitettiin muille tienkäyttäjille tieto karanneesta hevosesta jollakin tavoin?

*

- Hevonen karkasi metsään tai vastaavaan paikkaan
- Muita tienkäyttäjiä ei huomioitu
- En osaa sanoa
- Kyllä, miten

23. Kuka etsintää johti? *

- Tallinpitäjä
- Hevosen omistaja
- En osaa sanoa
- Joku muu, kuka?

24. Saitko mielestäsi riittävän opastuksen etsintätehtävään? *

- Kyllä
- Olisin tarvinnut lisätietoa, mitä?

25. Miten etsijöihin pidettiin yhteyttä? *

- Puhelimella
- Yhteyttä ei pidetty
- Muulla tavoin, miten?

26. Raportoitteko etsinnän etenemisestä etsinnän aikana? *

- En
- Kyllä, kenelle ja kuinka usein?

27. Saitko lisätietoa etsinnän etenemistä etsinnän aikana jollakin tavoin? *

- En
- Ei riittävästi, olisin toivonut lisätietoa tai lisäohjeistusta
- Kyllä, miten?

28. Miten etsintäalueet jaettiin etsijöille? *

- Taustakokemuksen mukaan (esim. suunnistustaito)
- Vapaaehtoisten ilmoittautumisjärjestyksen mukaan
- Lähialueet ja teiden varret priorisoitiin ensimmäiseksi
- Alueita ei jaettu tarkasti
- En osaa sanoa
- Muulla tavoin, miten?

29. Etsittiinkö samoja alueita useaan kertaan? *

- Ei
- En osaa sanoa
- Kyllä, miksi?

30. Kuinka kauan hevosen löytämiseen kului aikaa? *

- En osaa sanoa
- Aikaa kului

31. Kuinka hevosen kiinniottaminen sujui? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- Hevonen antoi helposti kiinni
- Hevonen oli levoton, mutta antoi lopulta kiinni
- Houkuttelemalla ruoalla
- Hevonen väisti kiinniottajaa
- Hevonen loukkaantui kiinniottotilanteessa
- Hevonen pakeni uudelleen
- Hevonen löytyi kuolleena
- En osaa sanoa
- Jotakin muuta tapahtui. Mitä?

32. Kuka hevosen otti kiinni? *

- En tiedä
- Etsintään osallistunut
- Joku muu, kuka (esim. viranomainen)?

33. Kuinka etsintä oli mielestäsi organisoitu? *

- Hyvin
- Kohtalaisesti
- Huonosti
- En osaa sanoa

34. Perustele edellisen kysymyksen vastauksesi. *

35. Kokemukseenne perustuen mitä etsinnässä olisi kannattanut tehdä toisin? *

* Tähdellä merkityt kysymykset olivat pakollisia.

Liite 7: Karanteen hevosen etsintäohje

Vaihe 1 - Karanteesta hevosesta ilmoittaminen

1. Soita 112 ja ilmoita
 - tapahtuma-aika ja paikka
 - hevosen mahdollinen kulkusuunta
 - kotitallin sijainti
2. Mikäli et ole hevosen omistaja, ilmoita hevosen karkaamisesta hänelle sekä tallinpitäjälle.
3. Ilmoita eLassiin (www.lassi.fi) karanteesta hevosesta.
4. Hälytä paikalle apujoukot.
5. Ilmoita hevosesta lähialueen talleille ja muille naapureille.
6. Laadi tiedote medialle:
 - ilmoita hevosen epätarkka sijainti ja mahdollinen kulkusuunta
 - vaaratekijät (esim. liikkeellä maantien suuntaan)
 - kenelle havainnot ilmoitetaan (miehellään etsinnän johtajalle)
 - yhteystiedot

Vaihe 2 - Johtokeskuksen kokoaminen

7. Johtopaikan sekä huolto- ja latauspisteen perustaminen (sähkö, lämmitys, valo). Huomioi, että etsinnän johtaja voi fyysisesti sijaita toisella paikkakunnalla.
8. Vastuunjako
 - Valitkaa etsinnän johtajaksi kokenut organisointi- ja johtamistaitoinen henkilö. Hänen tehtävänä on vastaanottaa, ylläpitää, jakaa ja päivittää tietoja etsintöjen etenemisestä.
 - SOME-vastaava, joka voi olla myös toimia etsinnän johtajana
9. Perusta WhatsApp-ryhmä, johon kuuluu vain etsinnässä mukana olevat henkilöt.

Vaihe 3 - Etsintään valmistavat toimet

10. Määritä etsintäalueet ja -menetelmät. Tarkasta lähellä olevat hevoselle vaaralliset kohteet mahdollisimman nopeasti esim. suoalueet, lammet ja liikennöidyt alueet. Kohdenna etsintä sen jälkeen todennäköisiin kohteisiin.
11. Jaa etsijät pareihin taustakokemuksen mukaan. Esimerkiksi suunnistustausta korostuu pimeällä ja vaikeakulkuisessa maastossa.
12. Merkitse taulukkoon (Liite 8) etsintäalueen koodi, henkilöt ja yhteystiedot.
13. Varmistu, että etsijöillä on asianmukaiset varusteet (esim. vettä, eväät, taskulamppu, heijastimet, narua, paperista merkitsemisnauhaa). Huomioi sää.
14. Hevosen omistaja vastaa koirietsijöiden kutsumisesta paikalle. Varmista koirakolle työrauha.
15. Kysy poliisilta onko mahdollista suorittaa etsintää ilmasta käsin Suomen Lentopelastusseuran avulla.
16. Selvitä onko mahdollista saada paikalle kameralla varustettua lennokkia tai nelikopteria.
17. Selvitä, saisiko paikallisilta metsästys- ja suunnistusseuroilta apua.

Vaihe 4 - Etsintätoimet

18. Pidä etsinnän johtaja tilannetietoisena WhatsApp-ryhmään kautta etsinnän edistymisestä säännöllisesti ja ilmoita, kun olet tarkistanut annetun etsintäalueen.
19. Kuvaa havainto (jäljet, lantakasa jne.) ja ota karttasovelluksesta kuvakaappaus havainnon sijainnista ja lähetä ne yhdessä WhatsApp-ryhmään.
20. Merkitse näkyvästi paperinauhalla havaitsemasi hevosen jäljet välttääksesi sekaannuksia.

Vaihe 5 - Toimenpiteet etsinnän jälkeen

21. Jälkipuinti etsintään osallistujille: Kerro mikä meni hyvin, mikä olisi voitu tehdä paremmin: kehitysehdotukset.
22. Jälkihoito, kun kyseessä on ollut henkilövahinkoon johtanut tapaturma. Valtakunnallinen kriisipuhelin 010-195202.

Liite 9: Suomen Hippoksen arvostelu

Opinnäytetyön arviointi

1(2)

19.2.2014

Hyvä työelämän edustaja

Kiitos, että tarjositte Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijalle/opiskelijoille mahdollisuuden tehdä opinnäytetyö yrityksenne/organisaatioonne. Kumppanuus ja autenttisuus ovat kriteerejä, jotka korostuvat opinnäytetyön arvioinnissa. Täten pyydämme apuamme näiden arvioimisessa.

Yrityksen/organisaation nimi	Suomen Hippo Oy
Työelämän edustajan/Arvioijan nimi ja tehtävänimike	kehityspäällikkö Sini Louhelainen
Opinnäytetyön ohjaaja yrityksessä/organisaatiossa	
Opinnäytetyön tekijä/t	Tina El-Nemr, Maria Järven
Opinnäytetyön nimi	Karanteiden henkilön etätyötyö
Miten yrityksenne/organisaatioonne hyödyntää tehtyä opinnäytetyötä?	informaation jakaminen kahdenhämälle

Rastittakaa se taso, joka mielestänne kuvaa aidon työelämäyhteyden toteutumista tässä opinnäytetyössä:

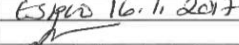
Arvioinnin tasot	Arviointikriteerit
	Kumppanuus ja autenttisuus
Kiitettävä (5) ☒	Prosessin eri vaiheet on toteutettu työelämän kanssa tiiviissä kumppanuudessa. Yhteistyösuhte eri toimijoiden kanssa on ollut luonteeltaan dialogista. Opinnäytetyö on aidosti kehittänyt työelämää. Työelämä on arvioinut prosessin tulokset selkeästi hyödyllisiksi.
Hyvä (3-4) ☐	Prosessin eri vaiheet ovat toteutettu työelämän kanssa yhteistyössä. Työelämä on arvioinut prosessin tulokset hyödyllisiksi. Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää työelämää.
Tyydyttävä (1-2) ☐	Prosessin aikana on ollut yhteistyötä työelämän kanssa. Opinnäytetyössä on pyritty työelämän kehittämiseen.

19.2.2014

Kokonaisarvio opinnäytetyöstä:
Opinnäyte työ on tehty erimerkillisellä ammatillisella ja aktiivisella työllä, joka on edellyttänyt kunnollista työtä. Työn aihe on löydetty opiskelijoiden toimesta oivaltamalla selkeä puute toimialan aihepiiristä liittyvästä tiedonjakamisesta. Työ on toteutettu erinomaisella asiantuntemuksella.

Kiitos arvioinnistanne! Miten haluaisitte tulevaisuudessa kehittää yrityksenne/organisaationne ja Laurea-ammattikorkeakoulun opinnäytetöihin liittyvää yhteistyötä? Muuta yhteistyötä?

olemme Suomen raviurheilun ja hevospalveluksen keskuksena toimivissa kunnissa toimimaan yhteistyössä sekä opinnäytetöiden että erilaisen opiskelijaprojektien (mukaan *).

Paikka ja päivämäärä	Espeo 16.11.2017
Työelämän edustajan/arvioijan allekirjoitus	
Nimenselvitys	Suvi Louhelainen

*) yhteyshenkilö ja yhteydenotot
kehityspäällikkö Suvi Louhelainen
p. 050 574 5920
suvi.louhelainen@hippo.fi